

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΜΣ ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

«Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ 679/2016

ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ»

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΠΑΥΛΙΝΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

(AM7116M044)

Επιβλέπων Καθηγητής: ΜΠΩΛΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ, 2019

«Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».

(Σύνταγμα, άρθρο 9 Α)

«Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να προορίζεται να εξυπηρετεί τον άνθρωπο»

(Κανονισμός 2016/679, αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμό 4)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
αρ.	αριθμός
Αρμ	Αρμενόπουλος
βλ.	βλέπε
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔιΜΕΕ	Δίκαιο Μέσων Ενημέρωσης και Επικοινωνίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
επ.	επόμενα
κ. ά.	και άλλα
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ό.π.	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
πχ	παραδείγματος χάριν
Σ	Σύνταγμα
σελ.	σελίδα
τ.	τόμος
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως

ΠΕΡΙΕΧΜΟΜΕΝΑ

I. Πρόλογος.....	08
------------------	----

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

I. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ-Η ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Τα νομοθετήματα «πρώτης γενιάς» για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.....	11
2. Τα νομοθετήματα «δεύτερης γενιάς» για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.....	12
3. Τα νομοθετήματα «τρίτης γενιάς» για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.....	13
3.1 Το κοινοτικό κεκτημένο.....	14
3.2 Το άρθρο 286συνθεκ.....	15
3.3 Η Οδηγία 35/46/εκ.....	16
3.4 Η Οδηγία 2002/58/εκ.....	17
3.5 Ο Κανονισμός 45/2001/εκ- ο Ευρωπαϊκός Επόπτης προστασίας δεδομένων.....	19
3.6 Οι εθνικές νομοθεσίες.....	19
4. Ο ν. 2472/1997.....	20
5. Ο ν.2744/1999.....	20
6. Το νέο πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.....	21
6.1 Ο Κανονισμός 2016/679, Γενικός Κανονισμός για την προστασία δεδομένων/general data protection regulation.....	21
6.2 Η Οδηγία την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές.....	24
7. Η αναγωγή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε Συνταγματικό κανόνα.....	24
7.1 Η ρητή κατοχύρωση στο Σύνταγμα.....	25
7.2 Η κατοχύρωση στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.....	27

II. Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

1. Ο ορισμός της ιδιωτικότητας στη σύγχρονη συνταγματική πράξη.....	31
---	----

2. Προσωπικά δεδομένα και ιδιωτικότητα.....	33
---	----

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ι. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ο Ν. 2472/1997 ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ)

1. Η ανάγκη προστασίας των εργαζομένων κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν-οι κίνδυνοι.....	37
1.1 Τα συμφέροντα των εργοδοτών που εξυπηρετούνται από την επεξεργασία.....	39
1.2 Τα συμφέροντα των εργαζομένων που απειλούνται από την επεξεργασία.....	40
2. Το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων.....	41
2.1 Το θετό δικαίωμα.....	42
2.2 Αντικείμενο και σκοπός του ν. 2472/1997.....	43
2.3 Τα προσωπικά δεδομένα σε σχέση με την ιδιωτική και την προσωπική ζωή.....	44
2.3.1 Η σχέση εργασίας ως εκδήλωση της ιδιωτικής ζωής.....	46
2.3.2 Η σχέση εργασίας ως εκδήλωση της δημόσιας ζωής.....	46
3. Η σχέση εργασίας και ο ν. 2472/1997.....	46
3.1 Η σχέση εργασίας.....	47
3.1.1 Η έννοια της «διάρθρωσης».....	47
3.1.2 Η έννοια του «αρχείου».....	48
4. Τα προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων υπό τον ν.2472/1997.....	49
5. Οι προϋποθέσεις και οι υποχρεώσεις του εργοδότη.....	51
5.1 Ο σκοπός επεξεργασίας και ο τρόπος και τα μέσα για την επίτευξη του σκοπού.....	52
5.2 Ιδιαίτερα μέσα συλλογής προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων.....	54
5.3 Η ενημέρωση του εργαζόμενου από τον εργοδότη.....	57
5.4 Η συγκατάθεση του εργαζομένου.....	59
6. Υποχρεώσεις του εργοδότη που δεν αποτελούν προϋποθέσεις επεξεργασίας.....	62

7. Τα δικαιώματα του εργαζόμενου.....	64
7.1 Το δικαίωμα ενημέρωσης.....	65
7.2 Το δικαίωμα πρόσβασης.....	66
7.3 Το δικαίωμα αντίρρησης.....	68
7.4 Το δικαίωμα για προσωρινή προστασία.....	69
7.5 Η προστασία του εργαζόμενου.....	70
7.5.1 Από την ΑΠΔΠΧ.....	70
7.5.2 Παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας.....	70
7.5.3 Παροχή τακτικής δικαστικής προστασίας από το άρθρο 23 του ν. 2472/1997.....	71
7.5.4 Προστασία από το εργατικό δίκαιο και από το δίκαιο προστασίας της προσωπικότητας.....	72
8. Η ποινική και η διοικητική ευθύνη του εργοδότη.....	72

II. ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

1. Ο Γενικός Κανονισμός 2016/679- Γενικές Διατάξεις.....	77
1.1 Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού.....	78
1.2 Γενικοί ορισμοί.....	80
1.3 Οι σημαντικές τροποποιήσεις που επέφερε ο Κανονισμός.....	82
2. Βασικές αρχές και προϋποθέσεις συγκατάθεσης.....	83
2.1 Βασικές αρχές.....	84
2.2 Συγκατάθεση.....	84
2.3 Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (γενικών και ειδικών κατηγοριών).....	86
3. Ενδυνάμωση υφιστάμενων δικαιωμάτων και εισαγωγή νέων.....	88
4. Γενικά για τον θεσμό και τον υπεύθυνο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.....	90
4.1 Το θεσμικό υπόβαθρο.....	90
4.2 Τα καθήκοντα του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.....	91
4.3 Συγγενείς προϊσχύσαντες έννοιες με την έννοια του υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων.....	94

4.4 Ο θεσμός του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων σε άλλες χώρες	94
5. Η θέση και τα καθήκοντα του υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων.....	95
5.1 Η υποχρεωτικότητα διορισμού υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.....	95
5.2 Η θέση του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.....	94
5.3 Τα καθήκοντα του υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων.....	101
5.4 Πως ορίζεται υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων.....	108
6. Ο εκτελών την επεξεργασία.....	109
7. Εξουσίες επιτρόπου ή της ΑΠΔΠΧ.....	111
8. Δικαιώματα υποκειμένου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.....	112
9. Διαβίβαση σε τρίτες χώρες.....	126
10. Κυρώσεις.....	129
11. Τα δέκα βήματα προετοιμασίας για το νέο Κανονισμό.....	130
12. Νέοι ορίζοντες-πρόσθετες νομοθεσίες.....	134
Βιβλιογραφία.....	141
Αλφαβητικό Ευρετήριο.....	144

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για την καλύτερη κατανόηση των συνταγματικών φαινομένων απαιτείται η μελέτη των προϋποθέσεων που οδήγησαν σε αυτό καθώς και του προηγούμενου θεσμικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσεται σήμερα η συνταγματική προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Το ελληνικό συνταγματικό κείμενο, όπως διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του 2001 επιτρέπει τη συστηματοποίηση των διατάξεων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το αγαθό της πληροφορίας¹. Ο όρος που χρησιμοποιείται στο συνταγματικό κείμενο είναι «Κοινωνία της Πληροφορίας»². Στον πυρήνα του πληροφοριακού συντάγματος τοποθετείται η ελευθερία της πληροφόρησης, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία και η αντίστοιχη υποχρέωση της διοίκησης για παροχή πληροφοριών, η ελευθερία έκφρασης, η ελευθεροτυπία, οι θεσμικές εγγυήσεις για την ραδιοφωνία, την τηλεόραση, τον κινηματογράφο και την φωνογραφία, η ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας, η ελευθερία (και το απόρρητο) της επικοινωνίας και της ανταπόκρισης³. Το πληροφοριακό σύνταγμα συναποτελείται και από άλλους συνταγματικούς κανόνες όπως η υποχρέωση σεβασμού και προστασίας της ανθρώπινης αξίας, η αρχή της ισότητας, το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και συμμετοχής στη κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, η απαγόρευση των διακρίσεων, το άσυλο της κατοικίας, το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής κλπ⁴. Επιπλέον, σημαντική αρχή είναι η αρχή της

¹ Σωτηρόπουλος, Η συνταγματική προστασία των προσωπικών δεδομένων, (2006), σελ. 2.

² Ο όρος αυτός εμφανίζεται για πρώτη φορά στη Λευκή Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση, του 1993. «Ο όρος αναφέρεται σε μια μορφή κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης όπου η απόκτηση, επεξεργασία, διάχυση πληροφοριών οδηγεί στη δημιουργία γνώσης και την ικανοποίηση των αναγκών ατόμων, επιχειρήσεων και κρατικών οργανισμών, παίζει δε κεντρικό ρόλο στην οικονομική και διοικητική δραστηριότητα και τη διαμόρφωση της ζωής των πολιτών», κατά την Λ. Μήτρου, Το δίκαιο στην Κοινωνία της Πληροφορίας, σειρά Δίκαιο και Κοινωνία στον 21^ο αιώνα, τόμος 1, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ.11, υποσ.1. Κατά τον Ευ. Βενιζέλο, Το Αναθεωρητικό Κεκτημένο, Το συνταγματικό φαινόμενο στον 21^ο αιώνα και η εισφορά της αναθεώρησης του 2001, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 159, η «κοινωνία της πληροφορίας» ως τεχνικός όρος αναφέρεται σε ένα τεχνολογικό πεδίο που προκύπτει μέσα από το συνδυασμό του διαδικτύου, της ραδιοτηλεόρασης και των τηλεπικοινωνιών, περιλαμβάνει δε από την ίδια την τεχνική της φύσης το στοιχείο της δυναμικής εξέλιξης και της συνεχούς επεκτατικότητας. Το Σύνταγμα δεν έρχεται να φωτογραφίσει την μέχρι στιγμής τεχνολογική εξέλιξη, αλλά υποδέχεται το φαινόμενο αυτό στη συνεχή του ροή. Η «κοινωνία της πληροφορίας» νοείται συνεπώς με το ευρύτερο, διαρκώς ανανεούμενο και εξελισσόμενο περιεχόμενο της, όπως αυτό προσδιορίζεται κάθε φορά από τη σχετική τεχνολογία αιχμής.

³ Οι διατάξεις αυτές όσον αφορά το ελληνικό σύνταγμα εντοπίζονται στα άρθρα 5 Α, 9 Α, 10 παρ.3, 14, 15, 16 παρ.1 και 19, Σωτηρόπουλος Α., (2006), σελ. 3.

⁴ Άρθρα Συντάγματος 1, 2 παρ. 2, 4 παρ.1, 5 παρ.1 και 2, 9 παρ.1, 20 παρ. 1 και 2, 25 παρ.1,3 και 4, 101 Α παρ.3

διαφάνειας⁵, κατά την οποία είναι υποχρέωση της εξουσίας- κάθε μορφής- να διασφαλίζει τη δημοσιότητα των αποφάσεων και των ενεργειών της.

Εκτός όμως από το εσωτερικό συνταγματικό κείμενο η ΕΣΔΑ⁶, η ΣυνθΕΚ, το ΔΣΑΠΔ⁷, και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης(ΕυρΣ)⁸ περιλαμβάνουν διατάξεις που συγκροτούν μαζί με τις εσωτερικές ένα υπερεθνικό πληροφοριακό «σύνταγμα».

Υποχρέωση του κράτους είναι α)⁹η διευκόλυνση στη πρόσβαση πληροφοριών που διακινούνται ηλεκτρονικά και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσης τους, β)¹⁰υποχρέωση των αρμόδιων υπηρεσιών ή αρχών για παροχή πληροφοριών μέσα σε ορισμένη προθεσμία και η πρόβλεψη ειδικής χρηματικής ικανοποίησης σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης, γ)¹¹ η λειτουργία ανεξάρτητων αρχών που εγγυώνται τους θετικούς όρους πρόσβασης στη πληροφορία, δ)¹² η απαγόρευση της λογοκρισίας και κάθε άλλου προληπτικού μέτρου που θίγει την ελευθερία του τύπου, ε)¹³ η παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια για τις περιπτώσεις που παραβιάζεται το δικαίωμα πληροφόρησης.

Στους περιορισμούς των ελευθεριών περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων από τις πληροφοριακές παραβιάσεις αυτών,

⁵ Απορρέει από το πνεύμα συγκεκριμένων συνταγματικών διατάξεων. Η εισαγωγή του αποτέλεσε θέμα του διαβήματος του 2001, *Ε. Βενιζέλου*, ό.π., σελ. 25. Διατάξεις που συστηματοποιούμενες επιτρέπουν την εξαγωγή της αρχής της διαφάνειας είναι τα άρθρα 5 Α, 10, 14 παρ. 9, 15 παρ. 2, 20, 29 παρ.2, 57, 66 παρ.1, 93 παρ. 2 και 3, 98, 101 Α, 102 παρ. 5, 103 παρ.7. Η αρχή της διαφάνειας απορρέει από τη δημοκρατική αρχή και την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου(άρθρο 25 παρ. 1 Σ).

⁶ Τέθηκε σε ισχύ στις 3.9.1953. Κυρώθηκε για πρώτη φορά από την Ελλάδα το 1953 με το Ν. 2329/1953 και για δεύτερη φορά με το ν.δ. 53 της 19.9.1974(ΦΕΚ 256 Α'). Σήμερα ισχύει σε συνδυασμό με το Ν. 2400/1996(ΦΕΚ 96 Α'), μετά την κύρωση του 11^{ου} Πρωτοκόλλου, *Μανιτάκης*, Το Σύνταγμα του 2001 και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, (2002), σελ. 103 (άρθρα για την εφαρμογή τους 10Σ, 6Σ, 8Σ, 14Σ, 17Σ, 18Σ).

⁷ Κυρώθηκε με το Ν. 2462 της 21/26.2.97(ΦΕΚ Α' 25), *Μανιτάκης*, (2002), σελ. 173, (Διατάξεις πληροφοριακού χαρακτήρα 19Σ, 20Σ και άρθρα για την εφαρμογή τους 2Σ, 4Σ, 5Σ, 17Σ, 26Σ, 27Σ).

⁸ Διατάξεις πληροφοριακού χαρακτήρα άρθρα 8Σ, 11Σ, 12Σ, 27Σ, ενώ για την εφαρμογή τους άρθρα 6Σ, 7Σ, 10Σ, 16Σ, 20Σ, 21Σ, 22Σ.Οι διατάξεις έχουν συμπεριληφθεί στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης ως άρθρα ΙΙ-68, ΙΙ-71, ΙΙ-73, ΙΙ-87, ΙΙ-66, ΙΙ-70, ΙΙ-76, ΙΙ-81, ΙΙ-83.

⁹ Άρθρο 5 Α παρ. 2 εδ.β' Σ.

¹⁰ Άρθρο 10 παρ. 3 Σ.

¹¹ Άρθρο 12 Ν. 2472/1997 και άρθρο 15 παρ.2 εδ. γ' Σ, 103 παρ. 9 Σ.

¹² Άρθρο 14 παρ.2 Σ.

¹³ Άρθρο 20 παρ.1 Σ. Η ρητή ή σιωπηρή άρνηση εκ μέρους της Διοίκησης για χορήγηση εγγράφων αποτελεί δυσμενή εκτελεστή διοικητική πράξη, η οποία προσβάλλεται με αίτηση ακυρώσεως στο ΣτΕ. Εφόσον συντρέχουν και οι όροι του άρθρου 105-106 ΕισΝΑΚ, η άρνηση παροχής πληροφοριών εκ μέρους της Διοίκησης θεμελιώνει και αποζημιωτική ευθύνη εκ μέρους του Δημοσίου. Αντίστοιχα, εφόσον η υποχρέωση πληροφόρησης βαρύνει ιδιώτη ιδρύεται αποζημιωτική ευθύνη κατ'άρθρο 914 ΑΚ και η σχετική αγωγή ασκείται ενώπιον των Πολιτικών Δικαστηρίων. *Σωτηρόπουλος*, (2006), σελ. 7.

και διατάξεις που αφορούν το «σκληρό πυρήνα» του κράτους όπως η εθνική ασφάλεια και η καταπολέμηση του εγκλήματος(άρθρο 5 Α παρ.1 εδ. β' Σ).

Το ερώτημα που θα μας απασχολήσει είναι πόση πληροφορία δικαιούται και οφείλει να γνωρίζει ο εργοδότης για τον εργαζόμενο. Η απάντηση δεν είναι στατική ούτε και ενιαία, αλλά εξαρτάται από τις εργασιακές σχέσεις και τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτές. Για αυτό το σκοπό θα αναλύσουμε αρχικά το ισχύον νομικό καθεστώς αλλά και το πώς φτάσαμε σε αυτό, δηλαδή η μελέτη θα ξεκινήσει από τους προϊσχύσαντες νόμους και θα φτάσει έως τον Κανονισμό 679/2016, ο οποίος και θα εφαρμοστεί το 2018.

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ-Η ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. ΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΠΡΩΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το πρώτο γενικό νομοθέτημα ήταν ο νόμος για την προστασία δεδομένων του κρατιδίου της Hessen (30 Σεπτεμβρίου 1970)¹⁴, της Γερμανίας. Στην ίδια χώρα, ακολούθησε ο νόμος του κρατιδίου Rheinland-Pfalz (1974). Το 1979 τέθηκε σε ισχύ ο Ομοσπονδιακός Νόμος Προστασίας Δεδομένων (Bundesdatenschutzgesetz) από το Αμβούργο (το οποίο υιοθέτησε σχετικό νόμο από το 1991) όλα τα ομόσπονδα κρατίδια, έως το 1979 είχαν θεσπίσει νομοθετικά την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Στη Γαλλία, με αφορμή τη θέσπιση δυο προγραμμάτων αρχειοθέτησης δεδομένων ανηλίκων, οι αντιδράσεις οξύνθηκαν, κατά τα έτη 1976-1978¹⁵. Στις 6 Ιανουαρίου τέθηκε σε ισχύ ο γαλλικός νόμος Νο 7817 για την προστασία προσωπικών δεδομένων από την αθέμιτη επεξεργασία τους με υπολογιστή. Με το νόμο αυτό ιδρύθηκε η Commission nationale de l' informatique et des libertes, η οποία εγγυάται την εφαρμογή του οικείου νόμου¹⁶. Το παράδειγμα της Γερμανίας, της Γαλλίας και της Σουηδίας(νόμος SES 1973-289) ακολούθησαν η Νορβηγία, η Αυστρία, η Δανία και το Λουξεμβούργο.

Αυτές οι νομοθετικές κατοχυρώσεις δικαιωμάτων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων κατηγοριοποιούνται ως «νόμοι πρώτης γενιάς» δέχτηκαν ωστόσο κριτική για τον αυστηρό προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο, τις εξοντωτικές ποινικές, αστικές και διοικητικές κυρώσεις που προέβλεπαν κλπ¹⁷. Ο Έλληνας νομοθέτης δεν συμμετείχε στην παραγωγή αυτής της πρώτης γενιάς νομοθετημάτων.

¹⁴ Σταθόπουλος, Η χρήση προσωπικών δεδομένων και η διαπάλη μεταξύ των ελευθεριών των κατόχων τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους, ΝοΒ 48 (2000), σελ. 7.

¹⁵ Κατραμάδος, Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ΔΤΑ Νο 3/1999, σελ. 578.

¹⁶ Αραβαντινός, Η προστασία των στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από την αθέμιτη επεξεργασία τους με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συμβολή στη Διακυβερνητική, (1997), σελ. 14

¹⁷ Κτιστάκη, Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, Η δομή και λειτουργία της στη Γαλλία και στην Ελλάδα, ΔΤΑ Νο3/1999, σελ.558

Σπηρόπουλος, (2006), σελ. 13.

¹⁷ Αραβαντινός, 1997),σελ.15.

2. ΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η δεύτερη γενιά νομοθετημάτων εγκαινιάζεται με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «για την προστασία των ατόμων από την αυτόματη επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών», η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο, στις 28.1.1981 και είναι γνωστή ως Σύμβαση 108¹⁸. Το νομικό πλαίσιο που διαμόρφωσε το περιεχόμενο της Σύμβασης προέκυψε το Σεπτέμβριο του 1980 από τον Οργανισμό για την Συνεργασία και την Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ). Το διεθνές νομικό περιβάλλον ήταν εκείνη την εποχή επηρεασμένο, επίσης, από τον Privacy Act των ΗΠΑ(1974), νομοθέτημα το οποίο θεσπίστηκε στο πλαίσιο της μετά- Watergate εποχής. Η εν λόγω νομοθεσία των ΗΠΑ αποτελεί ρύθμιση του δικαιώματος της ιδιωτικότητας έναντι της κρατικής εξουσίας, περιέχοντας περιθωριακές διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων¹⁹. Ωστόσο τα νομοθετήματα αυτά και κυρίως η Σ. 108 έχουν μια παράλειψη που σήμερα θα θεωρείτο σημαντική :δεν πρόβλεψε την αρχή ανεξάρτητου θεσμικού ελέγχου που διασφαλίζει την προστασία προσωπικών δεδομένων, ο οποίος προστέθηκε αργότερα με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 2001²⁰.

Η δεύτερη γενιά νομοθετημάτων πέτυχε διαφοροποίηση στο βαθμό προστασίας των δεδομένων ανάλογα με το αν πρόκειται για δεδομένα υπαγόμενα σε ορισμένες ειδικές κατηγορίες (ευαίσθητα) ή όχι, δηλαδή ανάλογα με τη φύση των ίδιων των δεδομένων (άρθρο 6Σ. 108). Αλλά και διαφοροποίηση της προστασίας ανάλογα με

¹⁸ *Αραβαντινός*, (1997), σελ.16, η Σ. 108 αποτέλεσε το μεταβατικό στάδιο μεταξύ των νομοθεσιών της πρώτης και δεύτερης γενιάς. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, το Συμβούλιο της Ευρώπης συμπέρανε ότι το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ ήταν περιοριστικό υπό το φως των νέων επιτευγμάτων της πληροφορικής τεχνολογίας: η ασάφεια περί του τι καλύπτεται από τον όρο «ιδιωτική ζωή», η έμφαση στην προστασία έναντι των κρατικών αρχών και η αυξημένη ανάγκη για θετική και προληπτική δράση οδήγησε στην θέσπιση της Σ.108. Ετήσια Έκθεση Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων 2004, σελ.12.

¹⁹ Μέχρι σήμερα οι ΗΠΑ δεν έχουν θεσπίσει γενικευμένο και ενιαίο νομικό σύστημα προστασίας προσωπικών δεδομένων, ούτε έχουν υιοθετήσει θεσμικό έλεγχο της εν λόγω προστασίας με την λειτουργία ανεξάρτητων αρχών ή επιτρόπων. Ο Privacy Act του 1974 προστατεύει την ιδιωτική ζωή του αμερικανού πολίτη από παρεμβάσεις εκ μέρους του δημόσιου τομέα. Για τον λόγο αυτό αποτελεί κοινό τόπο ότι οι ΗΠΑ δεν εξασφαλίζουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας προσωπικών δεδομένων συγκριτικά με αυτή της ΕΕ. Αυτή η κοινή παραδοχή είναι εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να γίνει αντιληπτή η διάκριση ανάμεσα σε προστασία ιδιωτικού βίου και προσωπικών δεδομένων. Ακόμη κι αν ένα κράτος έχει θεσπίσει άριστες διατάξεις για την προστασία ιδιωτικού βίου, δεν σημαίνει ότι παρέχει επαρκή νομική προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η παραδοχή αυτή σχετίζεται με την αναγωγή της ασφάλειας δικαίου σε θεμελιώδη αρχή που προσδιορίζει μάλιστα και το επίπεδο της προστασίας, *Σωτηρόπουλος*, (2006), σελ.15-16, υποσημείωση 43.

²⁰ *Μήτρου*, Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, σε Σ. Κάτσικα/Δ. Γκρίτζαλη/Σ.Γκρίτζαλη(επιστ. επιμ.) Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων, (2004), σελ.455

το σκοπό της επεξεργασίας²¹, ενοποιημένη νομική αντιμετώπιση της προστασίας, είτε ο κύριος του αρχείου προσωπικών δεδομένων αποτελεί φορέα του δημόσιου είτε του ιδιωτικού τομέα(άρθρο 3 παρ.1 Σ.108), επέκταση της νομικής προστασίας, και στα αρχεία προσωπικών δεδομένων που δεν αποτελούν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, δηλαδή και στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία(άρθρο 3 παρ.2 γ Σ.108)²².

Επιπλέον διατάξεις για την ποιότητα των δεδομένων (άρθρο 5 Σ.108), αναγωγή των κανόνων της πληροφορικής επιστήμης που είναι σχετικοί με την ασφάλεια των δεδομένων σε νομικά δεσμευτικούς κανόνες(άρθρο 7 Σ.108), συμπληρωματικές εγγυήσεις (δικαιώματα) για το υποκείμενο των δεδομένων: δικαίωμα γνώσης και επεξεργασίας των δεδομένων του, δικαίωμα πρόσβασης σε εύλογα χρονικά διαστήματα στα αρχεία του κλπ. Τις κωδικοποιημένες ρυθμίσεις της Σ. 108 ακολούθησαν οι ήδη υφιστάμενες εθνικές νομοθεσίες²³.

3. ΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΤΡΙΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η τρίτη γενιά νομοθετημάτων συνδέεται με την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας εκ μέρους της ΕΕ και τη σύνδεση της προστασίας προσωπικών δεδομένων με το κοινοτικό κεκτημένο. Η υιοθέτηση νομικών συστημάτων προστασίας ανάγεται σε κοινοτική υποχρέωση των κρατών μελών. Η αντίληψη αυτή συνδέεται με την θέσπιση ενός ανεξάρτητου οργάνου Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων στοιχείο που συνδέεται στενά με την μετάβαση στην εποχή της αυτορρύθμισης²⁴ της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Στις νέες τάσεις της γ' γενιάς εντάσσεται επίσης η πρόταξη της «επεξεργασίας» ως πηγής κινδύνου για τα προσωπικά δεδομένα με τον

²¹ Αραβαντινός, (1997), σελ.16.

²² Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.17.

²³ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.18.

²⁴ Αυτορρύθμιση, με την ευρεία έννοια αποτελεί και η θέσπιση εκ μέρους της ΕΕ νομικών κανόνων προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα της Κοινότητας, αλλά και από τα όργανα του «Τρίτου Πυλώνα»(Schengen, Europol, Eurojust, Customs) με την ίδρυση Κοινών Εποπτικών Αρχών που διασφαλίζουν την προστασία των δεδομένων από τα αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. Η δυνατότητα αυτορρύθμισης είναι στενά συνδεδεμένη με το ρυθμιστικό και συμβουλευτικό ρόλο των Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, βλ. π.χ. άρθρο 19 παρ. 1 β Ν.2472/1997(Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), όπου αναφέρεται ως αρμοδιότητα της Αρχής η παρότρυνση και επίβλεψη σωματείων, ενώσεων κλπ. στην κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας για την επαρκή προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων βλ. *Μήτρου*, Το δίκαιο στην Κοινωνία της Πληροφορίας, (1997), σελ.51 με περαιτέρω παραπομπές και *Θ.Κ. Παπαχρίστου/Χ. Βερναρδάκη/ Γ. Θεοδόση/ Ιφ. Καμτσιδου/ Κ. Μανωλάκου/ Λ.Μήτρου/ Β. Παπακωνσταντίνου/ Ε.Ρεθυμιωτάκη/ Κ. Στρατηλάτη/ Γ.Τασόπουλου*, Αυτορρύθμιση, σειρά Δίκαιο και Κοινωνία στον 21^ο αιώνα, τ.9, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005.

σταδιακό παραμερισμό της ειδικότερης έννοιας του «αρχείου προσωπικών δεδομένων».

3.1 ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟ

Οι θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται από τη Συνθήκη περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣυνθΕΚ) και, κυρίως η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων προϋποθέτει την ελεύθερη κυκλοφορία των πληροφοριών που εξατομικεύουν τα εν λόγω εμπορεύματα, πρόσωπα, υπηρεσίες και κεφάλαια. Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (άρθρο 94, πρώην 100 ΣυνθΕΚ) εξέδωσε μια οδηγία που επιβάλλει την ενοποιημένη ρύθμιση της προστασίας και της ελευθερίας κυκλοφορίας των προσωπικών πληροφοριών²⁵. Η προστασία προσωπικών δεδομένων αποτελεί πλέον και αυτονομημένο έννομο αγαθό, δηλαδή κατοχυρώνεται όχι μόνο ως νομική προϋπόθεση λειτουργίας της κοινής αγοράς, αλλά και ως αυτοτελής νομική εγγύηση που περιλαμβάνεται στο κοινωνικό κεκτημένο^{26 27}.

Το άρθρο 8 του ΧΘΔΕΕ²⁸ συνοψίζει συστηματικά το ευρωπαϊκό κεκτημένο ως προς την προστασία των προσωπικών δεδομένων, διακηρύσσοντας αυτήν ως θεμελιώδες δικαίωμα (παρ.1), προβλέποντας ως συνιστώσες του: την αρχή του καθορισμένου και του νόμιμου σκοπού, τα βασικά δικαιώματα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, δηλαδή τη συγκατάθεση, το δικαίωμα πρόσβασης και διόρθωσης, την νόμιμη βάση της επεξεργασίας σε λόγους που αποτελούν εξαιρέσεις από την αρχή της συγκατάθεσης (παρ.2) και τον ανεξάρτητο θεσμικό έλεγχο που διασφαλίζει την εφαρμογή του δικαιώματος(παρ.3). Το άρθρο 8 κατοχυρώνει το δικαίωμα που υπερβαίνει τους σκοπούς της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και του άρθρου 286 ΣυνθΕΚ,

²⁵ Αραβαντινός, (1997), σελ.18.

Αρ. Προιμίου 3,5,7,8 Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

²⁶ Η αυτονόμηση ισχύει και ως προς την σχέση της προστασίας προσωπικών δεδομένων-σεβασμού του ιδιωτικού βίου. Στον ΧΘΔΕΕ, η διάκριση των δυο δικαιωμάτων είναι σαφής, αφού το μεν δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής προβλέπεται από το άρθρο 7, ενώ το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων από το άρθρο 8. Η παρατήρηση συνδέεται με την συζήτηση για τη διαφοροποίηση των δύο δικαιωμάτων και τελικά την αναγκαιότητα της αναγωγής της προστασίας σε αυτοτελές συνταγματικό δικαίωμα. Μήτρου, (1997), σελ.458.

²⁷ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.20.

²⁸ Στο άρθρο 8 του ΧΘΔΕΕ προβλέπει:

« Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων που το αφορούν.

2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται στο νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωση τους.

3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής »

στοιχείο που σηματοδοτείται από την εξάλειψη από το κείμενο οποιασδήποτε αναφοράς σε «ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων». Η εξάλειψη έχει σημασία γιατί απαγκιστρώνει την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τους σκοπούς της εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας και την αναγωγή της προστασίας σε συνταγματική αυταξία, σε όλους τους τομείς δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁹. Η προστασία δεδομένων κατοχυρώνεται μέσω του άρθρου 8 του Χάρτη και ως προς τους τρεις πυλώνες της ΕΕ³⁰.

Η λειτουργία του Χάρτη είναι επιβεβαιωτική των δικαιωμάτων που απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών-μελών, την ΕΣΔΑ, τους Κοινωνικούς Χάρτες, τη νομολογία του ΔΕΚ και του ΕΔΔΑ. Κατά το άρθρο 1-9 παρ. 2 ΕυρΣ, η ένωση προσχωρεί στην ΕΣΔΑ και αναγνωρίζει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από αυτήν και από τα κράτη-μέλη, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, με το καθεστώς του ΕυρΣ, η Ένωση δεν αποκτά ευθέως κυριαρχική αρμοδιότητα για τα ατομικά δικαιώματα, τα οποία παραμένουν αρχικά στη σφαίρα των κρατών-μελών. Μολονότι οι πιο σοβαρές προσβολές μπορεί να επέλθουν από επεξεργασία διακρατικών οργανισμών, ακόμα και κατά το σύστημα του Ευρωσυντάγματος, η συνταγματική προστασία προσωπικών δεδομένων παραμένει μια κρατική υπόθεση, εσωτερικής εμβέλειας³¹.

3.2 ΤΟ ΑΡΘΡΟ 286ΣΥΝΘΕΚ

Το άρθρο 286ΣυνθΕΚ της Συνθήκης του Άμστερνταμ (1997), προέβλεπε την αυτοδέσμευση της Κοινότητας για τον σεβασμό των κοινοτικών κανονιστικών διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τα όργανα και τους οργανισμούς της(παρ.1). Η διάταξη αυτή δεν δεσμεύει μόνο τα κράτη-μέλη αλλά και την ίδια την Κοινότητα για τις πράξεις και τις παραλείψεις των οργάνων της^{32 33}. Σε εκτέλεση του άρθρου 286 εκδόθηκε ο Κανονισμός 45/2001/ΕΚ και ιδρύθηκε το προβλεπόμενο από τον οργανισμό ανεξάρτητου θεσμικού ελέγχου.

²⁹ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.21.

³⁰ «Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του δικαίου».

³¹ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.24.

³² Η Επιτροπή και το Συμβούλιο εφαρμόζαν προαιρετικά από το 1995 τις διατάξεις της Οδηγίας 95/46/ΕΚ μετά από δήλωση που είχαν κάνει σχετικά, με την ημερομηνία θέσπισης της Οδηγίας,

Μπουγιούκα, σε Σκουρή(κ.α.) Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, (2003), άρθρο 286, σελ.1611.

³³ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.24.

3.3 Η ΟΔΗΓΙΑ 35/46/ΕΚ

Με την Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εισάγεται ένα γενικό νομικό μοντέλο προστασία προσωπικών δεδομένων που ανταποκρίνεται στις επιδιώξεις της ΕΕ κατά την χρονική περίοδο 1990. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων παρουσιάζεται ως περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσωπικών δεδομένων³⁴. Η Οδηγία αυτή είναι ως σήμερα το πιο συγκροτημένο και συγκεκριμένο νομικό κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η Οδηγία καθιέρωσε το σύστημα γνωστοποίησης των αρχείων ανάγοντας το σε κεντρικό ελεγκτικό όργανο για κάθε κράτος ένα ανεξάρτητο όργανο. Με την Οδηγία 95/46 ιδρύεται η κοινοτική υποχρέωση των κρατών-μελών για υιοθέτηση μέσων που υλοποιούν τις διατάξεις.

3.4 Η ΟΔΗΓΙΑ 2002/58/ΕΚ

Η Οδηγία 97/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1997³⁵ αποτέλεσε ένα συγκεκριμένο πλέγμα κανόνων για την εφαρμογή της Οδηγίας 95/45/ΕΚ στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διακινούνται στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Η Οδηγία 97/66/ΕΚ καταργήθηκε από την Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002 «σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών»^{36 37}.

Σημαντική καινοτομία της Οδηγίας 2002/58 είναι ότι ως «επικοινωνία» ορίζεται «κάθε πληροφορία που ανταλλάσσεται ή διαβιβάζεται μέσω ενός πεπερασμένου αριθμού μερών, μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών»(άρθρο 2δ¹). Η επικοινωνία, λοιπόν, ταυτίζεται με ανταλλασσόμενες ή

³⁴ Ο τίτλος της Οδηγίας είναι ο ακόλουθος: «για την προστασία των ατόμων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών», *Λ.Μήτρου*,(1997), σελ.460.

³⁵ ΕΕ 30.1.1998, L 153/62,σελ.1.

³⁶ ΕΕ31.7.2002, L 201 σελ.37. Η Οδηγία εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο Οδηγιών που διέπουν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες: Οδηγία 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο), Οδηγία 2002/22/ΕΚ για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών(οδηγία καθολικής υπηρεσίας), Οδηγία 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεση τους (οδηγία για την πρόσβαση), Οδηγία 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών(οδηγία αδειοδότησης), Οδηγία 2002/77/ΕΚ σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. *Ε.Σταματούδη*, Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο για τα Δίκτυα και τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών με έμφαση στην Οδηγία Πλαίσιο 2002/21/ΕΚ, *ΔιΜΕΕ 3/2004*,σελ.339.

³⁷ *Σωτηρόπουλος*, (2006), σελ.27.

διαβιβαζόμενες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των «εξωτερικών στοιχείων επικοινωνίας»³⁸, των δεδομένων σύνδεσης (αριθμός τηλεφώνου, κωδικός σύνδεσης στο διαδίκτυο κλπ.), των δεδομένων χρέωσης(κόστος κλήσεων),όπως και το κυρίως μέρος της επικοινωνίας(το μήνυμα-περιεχόμενο της επικοινωνίας)³⁹.

Με την Οδηγία αυτή η έννοια του «ιδιωτικού βίου» επεκτείνεται επίσης και στον τερματικό εξοπλισμό του ηλεκτρονικού υπολογιστή (Προοίμιο αρ. 24). Συνεπώς η προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, κατά την Οδηγία 2002/58, αποτελεί μέρος κεκτημένου προστασίας προσωπικών δεδομένων στην Κοινότητα⁴⁰.

3.5 Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 45/2001/ΕΚ- Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Με το άρθρο 286 ΣυνθΕΚ προβλέπεται ότι η ισχύς των κοινοτικών κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων καλύπτει τη λειτουργία των οργάνων και των οργανισμό της Κοινότητας. Ο Κανονισμός (ΕΚ) 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2000, αφορά την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και αναφέρεται σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁴¹. Σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 286 (παρ.1), για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από την Κοινότητα θα έπρεπε να διέπει η ήδη τότε υφιστάμενη νομοθεσία(οδηγίες 95/46 ΚΑΙ 97/66/ΕΚ), ενώ νέα ρύθμιση προβλεπόταν μόνο για τη σύσταση και τις αρμοδιότητες του ανεξάρτητου εποπτικού

³⁸ Τσόλια, Τα τηλεπικοινωνιακά δεδομένα υπό το πρίσμα του απορρήτου προβληματισμοί εν όψει της ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, ΔιΜΕΕ 3/2004,σελ.360 & γνωμοδότηση 1/2005 της ΑΔΑΕ.

³⁹ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.28.

⁴⁰ Η ίδια Οδηγία έχει την εξής περιπτωσιολογία: κατά το άρθρο 15, τα κράτη-μέλη δύναται μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για λόγους διασφάλισης της εθνικής ασφάλειας, άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας και για την πρόληψη, εξουχίαση και δίωξη ποινικών αδικημάτων. Η ρήτρα αυτή προβλέπει μια κάμψη της αρχής του νόμιμου, σαφούς και καθορισμένου σκοπού της επεξεργασίας δεδομένων. Η αρχή του σκοπού αποτελεί θεμελιώδες συστατικό, μέρος του νομικού συστήματος προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. *Μήτρου*, Η νέα Οδηγία 2002/58/ΕΚ για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, ΔιΜΕΕ 3/2004, σελ.373, κατά την οποία τα προσωπικά δεδομένα δεν επιτρέπεται να συλλέγονται ή να καταχωρίζονται με μοναδικό σκοπό να αποτελούν μια μελλοντική παρακαταθήκη δεδομένων.
ΕΕ 12.1.2001, L 136/3, σελ.1.

⁴¹ ΕΕ 12.1.2001, L 136/3, σελ.1.

οργάνου(παρ.2)⁴². Οι διατάξεις του κανονισμού έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με την Οδηγία 95/46 αλλά προβλέπονται και λεπτομερέστερες διατυπώσεις σε ορισμένα σημεία⁴³.

Ο Κανονισμός ιδρύει δύο μορφών ανεξάρτητο θεσμικό έλεγχο παρακολούθησης της εφαρμογής των διατάξεων του: τον κεντρικό και τον αποκεντρωτικό. Όργανο του κεντρικού ελέγχου είναι ο Ευρωπαϊκός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων, με

⁴² Ο κοινοτικός νομοθέτης παρακάμπτει αυτή την έλλειψη εξουσιοδότησης και την στενή διατύπωση του περιεχομένου της παρ.1, θεμελιώνοντας την αναγκαιότητα της θέσπισης του Κανονισμού στο ότι «ένα πλήρες σύστημα προστασίας δεδομένων απαιτεί όχι μόνο την παροχή δικαιωμάτων στα υποκείμενα των δεδομένων και την επιβολή υποχρεώσεων στους φορείς που επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αλλά και την πρόβλεψη κατάλληλων κυρώσεων για τους παραβάτες καθώς και μιας ανεξάρτητης εποχικής αρχής»(αρ.2 Προοιμίου Κανονισμού)

⁴³ Άρθρο 4: «Ποιότητα των δεδομένων 1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει:(...) β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, και η περαιτέρω επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. Η περαιτέρω επεξεργασία, για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς, δεν θεωρείται ασυμβίβαστη, υπό την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας προβλέπει κατάλληλες εγγυήσεις, προκειμένου να διασφαλίζεται ιδίως ότι η επεξεργασία των δεδομένων δεν πραγματοποιείται για άλλους σκοπούς και ότι τα δεδομένα δεν θα χρησιμοποιηθούν προς υποστήριξη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν ένα συγκεκριμένο πρόσωπο»

Άρθρο 5 : «Θεμιτό της επεξεργασίας Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται μόνον εφόσον: α) είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος βάσει των συνθηκών για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή άλλων νομοθετικών πράξεων που έχουν θεσπισθεί βάσει των συνθηκών αυτών ή για την εκπλήρωση καθήκοντος που ανάγεται στη νόμιμη άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στο όργανο ή στον οργανισμό της Κοινότητας ή σε τρίτον στον οποίον ανακοινώνονται τα δεδομένα, ή L 8/6 EL Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 12.1.2001 β) είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης την οποία υπέχει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας, ή γ) είναι απαραίτητη για την εκτέλεση συμβάσεως στην οποία συμμετέχει το υποκείμενο των δεδομένων ή για την εφαρμογή προσυμβατικών μέτρων που λαμβάνονται κατόπιν αιτήσεώς του, ή δ) το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει την αναμφισβήτητη συγκατάθεσή του, ή ε) είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων».

Άρθρο 7: «Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εσωτερικό ή μεταξύ οργάνων ή οργανισμών της Κοινότητας Με την επιφύλαξη των άρθρων 4, 5, 6 και 10: 1. Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εσωτερικό ή μεταξύ οργάνων ή οργανισμών της Κοινότητας, επιτρέπεται μόνον εφόσον τα δεδομένα είναι αναγκαία για τη νόμιμη εκτέλεση καθήκοντος που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του αποδέκτη. 2. Όταν τα δεδομένα διαβιβάζονται κατόπιν αιτήσεως του αποδέκτη, υπεύθυνοι για το σύννομο χαρακτήρα της διαβίβασης είναι τόσο ο υπεύθυνος της επεξεργασίας όσο και ο αποδέκτης. Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας υποχρεούται να ελέγχει την αρμοδιότητα του αποδέκτη και να αξιολογεί προσωρινά την αναγκαιότητα διαβίβασης των δεδομένων. Εάν ανακύπτουν αμφιβολίες ως προς την αναγκαιότητα της διαβίβασης αυτής, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ζητά περαιτέρω διευκρινίσεις από τον αποδέκτη. Ο αποδέκτης μεριμνά ώστε η αναγκαιότητα της διαβίβασης των δεδομένων να μπορεί να επαληθευτεί μεταγενέστερα. 3. Ο αποδέκτης επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνον για τους σκοπούς οι οποίοι αιτιολογούν τη διαβίβασή τους».

Ακόμη λεπτομερέστερη αναφορά γίνεται στα άρθρα 8,9,11,12,13,14,16,18 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

ελεγκτικές, συμβουλευτικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες(άρθρο 41) ⁴⁴ .Ο αποκεντρωτικός έλεγχος ασκείται με έναν νέο θεσμό που ιδρύεται με τον Κανονισμό: τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων(άρθρο 24)⁴⁵.

3.6 ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ

Στην Τρίτη γενιά νομοθεσιών εντάσσονται οι εσωτερικοί νόμοι των κρατών-μελών της Ε.Ε. που αναθεωρήθηκαν προκειμένου να εναρμονιστούν με τις Οδηγίες 95/46 και 58/2002 και εκείνοι που θεσπίστηκαν για πρώτη φορά, προκειμένου να εναρμονιστεί το εσωτερικό δίκαιο προς αυτές τις κοινοτικές επιταγές. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και οι νομοθεσίες κρατών που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. αλλά υιοθέτησαν νομικά συστήματα προστασίας δεδομένων εμπνευσμένα από το κοινοτικό κεκτημένο⁴⁶.

4. Ο Ν. 2472/1997

Με τον Ν. 2472/1997^{47 48} εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ένα νέο σύστημα προστασίας προσωπικών δεδομένων, που θεσπίστηκε κυρίως σε εναρμόνιση με την

⁴⁴ ΕΕ 12.7.2002, L 53/4, σελ.1 επ.

⁴⁵ Στην πραγματικότητα η πρόβλεψη των Υπευθύνων Προστασίας από τον Κανονισμό αποτελεί υλοποίηση της σχετικής δυνατότητας που προβλέπει η Οδηγία 95/46/ΕΚ στο άρθρο 18 παρ.2. Ουσιαστικά πρόκειται για πλήρη υιοθέτηση του συστήματος αποκεντρωμένου ελέγχου κατά την επιταγή της Οδηγίας, Joaquin Bayo Delgado, Assistant European Data Protection Supervisor, Data Protection in the administration of the European Community , *Σωτηρόπουλος*, (2006),σελ.32,Υποσημείωση 77.

⁴⁶ Στην Ελβετία ισχύει ο Ομοσπονδιακός Νόμος για την Προστασία Δεδομένων προσωπικού Χαρακτήρα της 19.6.1992 και το Διάταγμα του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Συμβουλίου για τον Νόμο Προστασίας Δεδομένων της 14.6.1993. Στη Ρωσία ισχύει ο Ομοσπονδιακός νόμος, οι ρυθμίσεις του οποίου συμπληρώνονται από άλλους ομοσπονδιακούς νόμους(π.χ. για τις τηλεπικοινωνίες, για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, κλπ)Στο Λιχτενστάιν ισχύει ο Νόμος για την προστασία δεδομένων του 2002, με αρμόδιο όργανο τον Datenschutzbeauftragte(Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων). Στη Νότιο Αφρική οι νόμοι για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες(25/2002) και για την Πρόσβαση στη Πληροφορία(2/2000) περιλαμβάνουν διατάξεις για την προστασία προσωπικών δεδομένων. Στη Κύπρο ισχύει ο Περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμος του 2001, αρ.138(I)/2001. Αρμόδιο όργανο είναι ο Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Στην Ιταλία ισχύει ο Κώδικας Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων(Codice in materia di protezione dei dati personali, 1.1.2004) και αρμόδιο όργανο είναι η Garante per la protezione dei dati personali(Επιτροπή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων). Στη Γερμανία ισχύει ο Ομοσπονδιακός Νόμος Προστασίας Δεδομένων που εναρμονίστηκε με την Οδηγία 95/46/2001. Σε όλα τα ομόσπονδα κρατίδια ισχύουν τοπικοί νόμοι και λειτουργούν αρμόδια όργανα. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο αρμόδιο όργανο είναι ο Bundesbeauftragte für den Datenschutz (Επίτροπος για την Προστασία Δεδομένων).

⁴⁷ «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» ΦΕΚ Α' 50/10.4.1997, όπως ισχύει με τις τροποποιήσεις των Ν.2623/1998, 2703/1999, 2819/2000, 2915/2001, 3051/2002, 3090/2002 και 3156/2003.

⁴⁸ Ν. 2472/1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», όπως τροποποιήθηκε (Ν.2623/1998, 2703/1999, 2721/1999, 2774/1999,

Κοινοτική Οδηγία 95/46. Ο νόμος εφαρμόζεται τόσο σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, όσο και στην μη αυτοματοποιημένη, εφόσον (για την τελευταία) τα δεδομένα περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο(άρθρο 3 παρ.1)⁴⁹.

5. Ο Ν.2744/1999

Ο Ν.2744/1999⁵⁰, που εναρμονίστηκε στο εσωτερικό δίκαιο με την Οδηγία 97/66/ΕΚ, λειτουργεί συμπληρωματικά με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, οι οποίες επίσης εφαρμόζονται στον τηλεπικοινωνιακό τομέα(άρθρο 1 εδ.β'). Οι διατάξεις του ισχύουν παράλληλα με τις διατάξεις του Ν. 2225/1994 που εισήγαγε το νομικό σύστημα προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών⁵¹.

Ο νόμος περιορίζεται σε δύο νόμιμους λόγους που θεμελιώνουν το επιτρεπτό της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των τηλεπικοινωνιών, έναντι των πέντε που προβλέπονται από τον Ν. 2472/1997. Μετά την δημοσίευση της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ καταργήθηκε η Οδηγία 97/66 με την οποία ο Ν.2774/1999 εναρμόνισε το ελληνικό δίκαιο.

6. ΤΟ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

6.1 Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2016/679, ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ/GENERAL DATA PROTECTION REGULATION.

Στις 24 Μαΐου 2016 τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679⁵²⁵³ της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας

2819/2000, 2915/2001, 3051/2002, 3068/2002, 3090/2002, 3144/2003, 3156/2003) και ισχύει μετά και το Ν. 3471/2006.

⁴⁹ Ως αρχείο νοείται το σύνολο των προσωπικών δεδομένων τα οποία αποτελούν ή μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας(άρθρο 2 στ' ε'). Με τον νόμο αυτό ιδρύεται η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη δημόσια υπηρεσία, στην οποία ανατίθεται η εποπτεία εφαρμογής των διατάξεων για την προστασία προσωπικών δεδομένων. Η Αρχή εξοπλίζεται με πλήθος ελεγκτικές, συμβουλευτικές, ρυθμιστικές, κυρωτικές, αποφασιστικές, γνωμοδοτικές και κανονιστικές αρμοδιότητες.

⁵⁰ «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα», ΦΕΚΑ' 287/22.12.1999.

⁵¹ Η προστασία προσωπικών δεδομένων αυτονομείται κανονιστικά από την έννοια του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών, αλλά η πραγματική συρροή που εμφανίζεται στη χρήση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών επιβάλλει την υπενθύμιση εκ μέρους του νομοθέτη της ύπαρξης ενός παράλληλου νομικού προστατευτικού συστήματος: εκείνου που προβλέπει αυστηρούς όρους υπό τους οποίους αίρεται το απόρρητο, οι οποίοι δεν εκτοπίζονται, αλλά ούτε και εκτοπίζουν την προστασία δεδομένων στον τηλεπικοινωνιακό τομέα.
Σωτηρόπουλος, (2006),σελ.39.

⁵² Τα απαιτούμενα από τον GDPR μέτρα, πολιτικές και διαδικασίες ασφάλειας δεδομένων και επιχειρησιακής συνέχειας καθορίζονται από τα εξής διεθνή πρότυπα και οδηγίες:

των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/EK (General Data Protection Regulation, GDPR/ Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων). Ο Κανονισμός αυτός θα εφαρμοστεί από τις 24 Μαΐου 2018. Κατά την ημερομηνία αυτή, κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας που εδρεύει στη Δημοκρατία, θα πρέπει να ενεργεί σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κανονισμού. Σκοπός του κανονισμού είναι η διαμόρφωση ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θέτει μία σειρά περιορισμών και νέων υποχρεώσεων στις επιχειρήσεις σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε όλο τον κύκλο ζωής τους, από τη συλλογή έως και την καταστροφή τους, τη δυνατότητα μεταφοράς τους σε άλλες χώρες, την προστασία των δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, την ασφάλεια (εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα, διαθεσιμότητα) των προσωπικών δεδομένων και τις ενέργειες γνωστοποίησης που οφείλει να κάνει η επιχείρηση σε περίπτωση παραβίασης.

Σε περίπτωση παράβασης προβλέπονται σημαντικά αυξημένα πρόστιμα, που ανάλογα με το είδος και το μέγεθός της, φθάνουν έως τα 20 εκατομμύρια ευρώ ή το 4% του παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών. Ο κανονισμός αφορά όλες τις ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και τις κρατικές αρχές που με οποιοδήποτε τρόπο διαχειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πελατών, πελατών των πελατών τους, εργαζομένων, συνεργατών ή άλλων φυσικών προσώπων. Ως εκ τούτου, ο GDPR αφορά πρακτικά όλες τις επιχειρήσεις, εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον τα δεδομένα αφορούν Ευρωπαίους πολίτες. Οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων είναι να τηρούν τις βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων, δηλαδή να τα συλλέγουν για συγκεκριμένο νόμιμο σκοπό και μόνο όσα εξ' αυτών είναι απαραίτητα, να μην τα υποβάλουν σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο με το σκοπό, να τα επικαιροποιούν, να τα

-
- **ISO 27001**, το βασικό διεθνές πρότυπο για την ασφάλεια πληροφοριών
 - **ISO 22301**, το διεθνές πρότυπο για την επιχειρησιακή συνέχεια
 - **PCI**, το διεθνές πρότυπο για τις επιχειρήσεις που διαχειρίζονται δεδομένα καρτών πληρωμών
 - **ISO 27018**, οδηγία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο cloud
 - **ISO 27017**, οδηγία για την ασφάλεια των δεδομένων στην παροχή υπηρεσιών μέσω cloud
 - **ISO 27799**, οδηγία για την ασφάλεια των δεδομένων υγείας
 - **ISO 27011**, οδηγία για την ασφάλεια των δεδομένων στους τηλεπικοινωνιακούς οργανισμούς
 - **ISO 27015**, οδηγία για την ασφάλεια δεδομένων στις οικονομικές υπηρεσίες.

⁵³ EE 4.5.2016, L 119/1.

αποθηκεύουν για το ελάχιστο χρονικό διάστημα που απαιτείται, να λαμβάνουν κατά περίπτωση την ελεύθερη και σαφή συγκατάθεση των φυσικών προσώπων, να τα μεταφέρουν σε χώρες εκτός ΕΕ μόνον υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, να δίνουν πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα σε συνεργάτες τους μόνον υπό συγκεκριμένες συνθήκες και εφόσον αυτοί αποδεικνύουν τη συμμόρφωσή τους με τον GDPR, να αναπτύξουν ηλεκτρονικά εργαλεία για την έγκαιρη και δωρεάν ανταπόκριση σε αιτήματα για ανάκληση της συγκατάθεσης, πρόσβαση στα δεδομένα, διόρθωση των δεδομένων, διαγραφή των δεδομένων, περιορισμό της επεξεργασίας, παράδοση των δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, μεταφορά των δεδομένων σε άλλο φορέα

Οι δυσκολίες των επιχειρήσεων κατά την εφαρμογή του νέου Κανονισμού⁵⁴ είναι η ακριβής γνώση για το ποιά δεδομένα συλλέγουν και επεξεργάζονται σε κάθε φάση των δραστηριοτήτων τους, ποιοι εμπλέκονται και με ποια εργαλεία και διαδικασίες γίνεται η επεξεργασία, ο καθορισμός και διαχωρισμός των επιχειρησιακών αναγκών, ώστε να διασφαλίζονται όλες οι απαιτούμενες συγκαταθέσεις του υποκειμένου και να μη γίνεται πλεονάζουσα επεξεργασία, ο συστηματικός έλεγχος για την κάλυψη των απαιτήσεων του GDPR σε κάθε στάδιο επεξεργασίας των δεδομένων, η αξιολόγηση των κινδύνων που ενδέχεται να οδηγήσουν σε παραβίαση των προσωπικών δεδομένων, με αποτέλεσμα βαρύτερες οικονομικές κυρώσεις και επιπτώσεις στην εταιρική φήμη, η παρουσίαση των σημαντικότερων κινδύνων και των τρόπων αντιμετώπισής τους στη Διοίκηση με πρακτικό τρόπο, ώστε να αποφασισθεί ένα ρεαλιστικό πλάνο και προϋπολογισμός συμμόρφωσης, η λήψη αποτελεσματικών και οικονομικών μέτρων για τον περιορισμό του κινδύνου παραβιάσεων του GDPR, χωρίς να θίγονται οι επιχειρησιακές προτεραιότητες.

Ο Κανονισμός 2016/679⁵⁵ συνοδεύεται από την Οδηγία 2016/680 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την Οδηγία 2016/681 σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.

⁵⁴ΕΕ 4.5.2016, L 119/1.

⁵⁵ΕΕ 4.5.2016, L 119/1.

6.2 Η ΟΔΗΓΙΑ 2016/680 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΑΠΟ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, αφορά την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Στις 4 Μαΐου 2016 δημοσιεύθηκαν τα επίσημα κείμενα του Κανονισμού και της Οδηγίας για τα προσωπικά δεδομένα στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ. Ο Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από τις 24 Μαΐου 2016, ενώ θα αρχίσει να εφαρμόζεται μετά από δύο χρόνια. Η Οδηγία έχει τεθεί σε ισχύ από τις 5 Μαΐου 2015 και οι χώρες μέλη της ΕΕ θα πρέπει να την έχουν ενσωματώσει στο εθνικό τους δίκαιο μέχρι της 6 Μαΐου 2018.

7. Η ΑΝΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΝΟΝΑ

Η ρητή συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας προσωπικών δεδομένων εντοπίζεται ιστορικά στα «τρίτης γενιάς» νομοθετήματα. Η συνταγματική αναφορά της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ελλάδα εντοπίζεται σε δυο περιόδους: η πρώτη ταυτίζεται με την εισαγωγή ανώτερης τυπικής ισχύος νομοθεσίας (συμπίπτει με την «δεύτερη γενιά» νομοθετημάτων) και η δεύτερη περίοδος εκκινεί με την ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο Σύνταγμα, με το άρθρο 9 Α Σ. Κατά το άρθρο 2 παρ. 1. ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας. Κατά το άρθρο 5 παρ. 1. καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη»(σε συνδυασμό με το άρθρο 57Σ). Κατά το άρθρο 9 παρ. 1. η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας». Κατά το άρθρο 19 το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η

δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων».

7.1 Η ΡΗΤΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Η κατοχύρωση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο Σύνταγμα υπό τη μορφή ατομικού δικαιώματος (άρθρο 9 Α Σ⁵⁶), αλλά και με τη νομική φύση της εγγύησης-περιορισμού άλλων ατομικών δικαιωμάτων (άρθρα 5 Α παρ. 2 Σ και 19 παρ.3 Σ) εντάσσεται ιστορικά και συστηματικά στο πλαίσιο του ελληνικού αναθεωρητικού διαβήματος του 2001. Με την προσθήκη του άρθρου 9 Α, το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων αποτελεί *expressis verbis*⁵⁷ μέρος του ελληνικού συνταγματικού δικαίου.

Με τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, που αφορούσε τη μεταβολή 79 άρθρων η προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη. Εξάλλου η τελευταία προστέθηκε στο Σύνταγμα όχι μεμονωμένα αλλά στο πλαίσιο της προσθήκης του υποσυστήματος του πληροφοριακού συντάγματος. Επιπλέον προστέθηκε στο Σύνταγμα το δικαίωμα πληροφόρησης (άρθρο 5 Α παρ.1 Σ), τα ειδικότερα δικαιώματα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας (άρθρο 5 Α παρ.2), και πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία(άρθρο 10 παρ. 3 Σ), ενώ τροποποιήθηκαν αρκετά οι ελευθερίες του τύπου και της ραδιοτηλεόρασης προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαφάνειας⁵⁸.

Στο Ψήφισμα της 6.4.2001 προστέθηκε το άρθρο 9 Α Σ(«Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει»⁵⁹) το οποίο εντάχθηκε στο Δεύτερο Μέρος του Συντάγματος (Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα), και συνδυάζεται με το άρθρο 5 Α Σ παρ. 2 («Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς

⁵⁶ Άρθρο 9ΑΣ «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».

⁵⁷ Η λατινική φράση "*expressis verbis*" σημαίνει "ρητά (ξεκάθαρα, κατηγορηματικά)".

⁵⁸ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.53.

⁵⁹ Η Επιτροπή Αναθεώρησης της Βουλής δέχτηκε κατά πλειοψηφία την προσθήκη της διάταξης, ενώ η Βουλή υπερψήφισε την πρόταση με 274 ψήφους, στην α' φάση της αναθεωρητικής διαδικασίας. Στη β' φάση, η διάταξη ψηφίστηκε από την Ολομέλεια της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής με 277 ψήφους.

και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19»).

Το περιεχόμενο του άρθρου 9 Α Σ χαρακτηρίζεται ως «εγγύηση» ακριβώς επειδή η προστασία των προσωπικών δεδομένων ενέχει το χαρακτήρα νομικού όρου, η πλήρωση του οποίου θεμελιώνει την επιτρεπτή άσκηση της πληροφοριακής ελευθερίας⁶⁰.

Το συνταγματικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων συμπληρώνεται με το άρθρο 101 Α το οποίο διέπει την ανεξάρτητη αρχή του άρθρου 9 Α Σ εδ. β' ορίζει ότι όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει. Ο νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

7.2 Η ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Σύμφωνα με την ΕΣΔΑ 8 κάθε πρόσωπο δικαιούται τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβαση δημοσίας αρχής στη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβαση αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρο το οποίο σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι αναγκαίο για την εθνικήν ασφάλειαν.

Η Σύμβαση Συμβουλίου της Ευρώπης 108 της 28.1.1981(N. 2068/1992/Προστασία έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας) αποτελεί το πρώτο δεσμευτικό κείμενο που έθεσε τις γενικές κατευθύνσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων η οποία λαμβάνει χώρα με τη βοήθεια αυτοματοποιημένων (κυρίως μηχανικών και ηλεκτρονικών) μέσων και περιέχει μια σειρά εγγυήσεων και δικαιωμάτων υπέρ των υποκειμένων των δεδομένων, ενώ παράλληλα προβλέπει την ίδρυση εθνικών αρχών, οι οποίες είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο της εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης. Η σύμβαση υπεγράφει από τα περισσότερα κράτη-

⁶⁰ Ομοιος χαρακτηρισμός αποδίδεται και στο άρθρο 19 παρ. 3.

μέλη(άρθρο 22 παρ.2)⁶¹. Το κείμενο προσβλέπει στην προστασία του ατόμου και των δικαιωμάτων και ελευθεριών του, του σεβασμού του ιδιωτικού βίου, της προστασίας και επιτάχυνσης της διασυνοριακής ροής πληροφοριών, οι οποίες στο τέλος καθίστανται αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

Η οδηγία 95/46/EK κάνει διαίτερη μνεία αξίζζει να γίνει στο άρθρο 13:«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν με νομοθετικά μέτρα την εμβέλεια των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 1, του άρθρου 10, του άρθρου 11 παράγραφος 1 και των άρθρων 12 και 21, όταν ο περιορισμός αυτός απαιτείται για τη διαφύλαξη α) της ασφάλειας του κράτους, β) της άμυνας, γ) της δημόσιας ασφάλειας,δ) της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης παραβάσεων του ποινικού νόμου ή της δεοντολογίας των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματιών, ε) σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών, δημοσιονομικών και φορολογικών θεμάτων, στ) αποστολής ελέγχου, επιθεώρησης ή ρυθμιστικών καθηκόντων που συνδέονται, έστω και ευκαιριακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία γ), δ) και ε) ζ) της προστασίας του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων προσώπων⁶².

Η οδηγία 97/66/EK ⁶³ (N.2774/1999) που αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2002/58/EK για την «Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (N.3471/2006) ορίζει ότι την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων, καθώς και των εννόμων συμφερόντων των νομικών προσώπων, ιδίως έναντι των αυξανόμενων κινδύνων που απορρέουν από την αυτόματη αποθήκευση και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν συνδρομητές και χρήστες. Η οδηγία 97/66 (“Οδηγία ISDN”) ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 2774/1999.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο άρθρο 7 για τον ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.

Στο άρθρο 8: αναφέρεται ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν και ότι η επεξεργασία αυτών

⁶¹ Αυγουστιανάκης, ΔτΑ, Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων,(2001),σελ.682.

⁶² ΕΕ 23/11/1995,L 281/51, σελ. 31 – 50.

⁶³ΕΕ 30/01/1998,L 24, σελ. 1 – 8.

των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωση τους.

Στα άρθρα I-51 και II-68 ΕυρΣ⁶⁴ ορίζεται ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Ο Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τους κανόνες σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, καθώς και από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Η τήρηση των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητων αρχών»

Στο άρθρο II-68 ΕυρΣ προβλέπεται ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωση τους⁶⁵.

II. Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η ιδιωτικότητα από άποψη Ποινικού δικαίου δεν αποτελεί ένα αυτοτελές έννομο αγαθό, αλλά ως επιμέρους όψη της προσωπικής ελευθερίας είναι σύνθεση ιδιωτικών απορρήτων. Το άσυλο της κατοικίας, δηλαδή, ο απόλυτος ιδιωτικός χώρος που ζει και εργάζεται ο άνθρωπος και φυλάσσει τα προσωπικά του αντικείμενα, το απόρρητο της επικοινωνίας, το απόρρητο των ιδιωτικών του στιγμών, το απόρρητο των προσωπικών του δεδομένων. Η ουσία, λοιπόν, της ιδιωτικότητας είναι το απόρρητο της ιδιωτικής ζωής. Το απόρρητο προσδιορίζεται υποκειμενικά και αντικειμενικά. Υποκειμενικά είναι ότι θέλει και σε όση έκταση το θέλει να κρατήσει μυστικό από τους άλλους, ενώ αντικειμενικά προσδιορίζεται από τον χώρο και τον τρόπο που φυλάσσεται το απόρρητο, ανεξάρτητα από την βούληση του δικαιούχου. Δεν μπορεί πχ κάποιος να συνομιλεί για ιδιωτικά έστω θέματα με το γείτονα του δυνατά από τα παράθυρα και να επικαλείται το απόρρητο αξιώνοντας από τους άλλους να μην ακούνε, γιατί ο λόγος σε αυτή την περίπτωση εκφράζεται δημόσια και δεν μπορεί να

⁶⁴ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.66.

⁶⁵ Σωτηρόπουλος, (2006), σελ.66.

προστατεύεται ως απόρρητη συνομιλία⁶⁶. Δημόσιος χώρος τέλεσης μιας πράξης υπάρχει όταν αυτή γίνεται αντιληπτή την ώρα που τελείται από αόριστο αριθμό ατόμων.

Η ιδιωτική ζωή σε αντίθεση με τον δημόσιο βίο⁶⁷ αναφέρεται σε ατομικές καταστάσεις ή σχέσεις του ανθρώπου με άλλους(οικογενειακή ζωή, φιλικό δεσμοί κλπ). Το επάγγελμα πχ καλύπτεται από το επαγγελματικό απόρρητο και όχι το ιδιωτικό. Μέχρι το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα η «ιδιωτικότητα» προστατευόταν ποινικά από τα άρθρα 370 και 371 του ΠΚ, με το 334 ΠΚ αλλά και τα 241ΠΚ, 248ΠΚ, 249ΠΚ, 250ΠΚ. Σήμερα προστέθηκαν τα ακόλουθα άρθρα 370ΠΚ, Ν.1291/1982,2172/1993,1805/1988,2225/1994,2472/1997,2774/1999,2867/2000,2408/1996,3090/2002,3115/2003 και ιδίως ο Ν. 3674/2008. Η ιδιωτικότητα ως επιμέρους όψη του έννομου αγαθού της προσωπικής ελευθερίας⁶⁸, δεν μπορεί να έχει απόλυτη προστασία⁶⁹.

Η κατάργηση της 4^{ης} παραγράφου του ΠΚ, το οποίο επέτρεπε τη χρήση ενώπιον δικαστικών ή ανακριτικών αρχών υλικού, που είχε συλλεγεί παράνομα, υπηρετεί ένα δικαιολογημένο συμφέρον που δεν μπορούσε να υπηρετηθεί διαφορετικά. Η διάταξη είχε επικριθεί ως αντισυνταγματική λόγω του ευρύτατου περιεχομένου που είχε έννοια του δικαιολογημένου συμφέροντος⁷⁰. Έχει γίνει δεκτό ότι σε περιπτώσεις που κάποιος κατηγορείται αδίκως και ο μόνος τρόπος απόδειξης της αθωότητας του είναι η χρήση υλικού έστω κι αν έχει αποκτηθεί παράνομα γίνεται άρση της απαγόρευσης

1. Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

⁶⁶ *Μανωλεδάκης σε Ι. Μανωλεδάκης, Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου,Γ.Καλφάλης,Ι.Καμισίδου Παραβίαση της ιδιωτικότητας- οι κάμερες, Εισαγωγική ομιλία, (2009), σελ.5.*

⁶⁷ *Μήτρου σε Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις: 40 χρόνια μετά, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2017, σελ. 139.*

⁶⁸ *Mitrou/ Karyda, Employees' privacy vs. employers' security: can they be balanced?, Telematics and Informatics, Vol. 23 Issue 2006, σ. 165 επ.*

⁶⁹ *Μανωλεδάκης σε Ι. Μανωλεδάκης, Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου,Γ.Καλφάλης,Ι.Καμισίδου, (2009), σελ.7.*

⁷⁰ *Αποστολίδου, Το απόρρητο της επικοινωνίας και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού ως ειδικότερες εκφάνσεις της ιδιωτικής ζωής του ατόμου και οι εγγυήσεις περιορισμού τους μετά τις τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις, (2007), Τόμος Ι, σελ.166.*

Καμίνης, Το απόρρητο της τηλεφωνικής επικοινωνίας: Η συνταγματική προστασία και η εφαρμογή της από τον ποινικό νομοθέτη και τα δικαστήρια, ΝοΒ 1995, σελ.505.

Χαραλαμπάκη, Το αξιόποινο των υποκλοπών και η δικονομική μεταχείριση των προϊόντων τους, ΝοΒ 2002, σελ.1067.

Χρυσόγονος, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, (2002), σελ.245.

Η προστασία της ιδιωτικότητας των προσώπων διασφαλίζεται με την κατοχύρωση παλαιών και νεώτερων δικαιωμάτων⁷¹ αλλά και με μια σειρά κανόνες και αρχές, όπως η υποχρέωση της πολιτείας να διασφαλίζει επαρκείς εγγυήσεις για την απρόσκοπτη απόλαυση των δικαιωμάτων από όλα τα μέλη του κοινωνικού συνόλου.

Η ιδιωτικότητα προστατεύεται ως ευχέρεια καθενός μέλους του κοινωνικού συνόλου αφενός να αναπτύσσει χωρίς εξωτερικές παρεμβολές τις σχέσεις οικειότητας (πχ. με φίλους) και αφετέρου, ως αρχή που επιβάλλεται να περιβάλλονται όλοι από εκείνες τις εγγυήσεις που επιτρέπουν σε κάποιον να διαμορφώνει χωρίς καταναγκασμό τις επιλογές που συγκροτούν το ατομικό βιοτικό του σχέδιο⁷².

Με άλλα λόγια ο καταστατικός χάρτης αναγνωρίζει την ιδιωτικότητα ως ένα σύστημα δικαιωμάτων, αντικειμενικών αρχών και διαδικασιών εγγυήσεων που προστατεύουν την αυτονομία κάθε μέλους του κοινωνικού συνόλου κατά την ανάπτυξη των επιλογών του. Υπάρχει συνταγματική δέσμευση του νομοθέτη να αποτρέπει τις προσβολές της ιδιωτικότητας (πχ ο Ν.2472/1997/ ο κανόνας της 2^{ης} παραγράφου του άρθρου 370^Α ΠΚ).

Η προστασία της εμπιστευτικότητας και της ιδιωτικότητας είναι βασική εγγύηση της νομιμότητας της συλλογής και της επεξεργασίας δεδομένων υγείας⁷³. Εξάλλου η ιδιωτικότητα είναι απόρροια της αξίας του ανθρώπου (dignity) και του δικαιώματος στην προσωπικότητα⁷⁴. Η ιδιωτικότητα προστατεύεται με αξιώσεις για αποχή από προσβολές και παρεμβάσεις και με δημιουργία προϋποθέσεων απόλαυσης της ιδιωτικής ζωής. Η ιδιωτικότητα όμως δεν εξαντλείται στην (πληροφοριακή⁷⁵) απομόνωση αλλά λειτουργεί ως προϋπόθεση αυτονομίας και συνίσταται στην ελευθερία και στην προστασία των επιλογών ζωής.

2. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Εκατό και πλέον χρόνια μετά την πρώτη εμφάνιση του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα, το δικαίωμα να αφήνεται κανείς μόνος (the right to be let alone) και

⁷¹ Συγκεκριμένα το άσυλο της κατοικίας, το δικαίωμα στον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, το δικαίωμα προστασίας από την συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων κλπ.

⁷² *Μανωλεδάκης σε Ι. Μανωλεδάκης, Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου, Γ.Καλφάλης, Ι.Καμτσίδου, (2009), σελ.56.*

⁷³ Συμβούλιο της Ευρώπης – Σύσταση (97) 5 – Άρθρο 3.

⁷⁴ Ενδεικτικά : άρθρο 8 § 2,3 ΚΙΔ.

⁷⁵ *Karakolidou/ Mitrou, Surveillance in the workplace: New technologies, new challenges, new solutions? Et al. (eds), Values and Freedoms in Modern Information Law and Ethics (Proceedings of 4th International Seminar on Information Law). E-book ISBN 978-960-272-979-3, σ. 392 επ.*

ύστερα από τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, τα δικαιώματα αυξήθηκαν αφού προστέθηκε το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, ο περιορισμός της προσβασιμότητας, ελαχιστοποιήθηκαν οι παρεμβάσεις, εμφανίστηκε η προσδοκία στην εχεμύθεια και το δικαίωμα της απόλαυσης της μοναξιάς, της ανωνυμίας και της απόσυρσης(reserve)⁷⁶.

Όπως χαρακτηριστικά προβλέπει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του ανθρώπου (ΕΔΔΑ), το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) κατοχυρώνουν της προστασία του ιδιωτικού βίου και έχει ως στόχο την εξασφάλιση της ανάπτυξης, χωρίς εξωτερική παρέμβαση, της προσωπικότητας του ατόμου σε σχέση με άλλους ανθρώπους.

Η ιδιωτικότητα αναφέρεται σχετικά με τον κοινωνικό περίγυρο του ατόμου και η προστασία της προσδιορίζεται με βάση την αυτονομία του, στη διαμόρφωση των επιλογών του, στη συμμετοχή του στη κοινωνική ζωή και στην επικοινωνία του ατόμου με τους άλλους⁷⁷. Το ΕΔΔΑ επεκτείνει την έννοια της ιδιωτικότητας πέρα από τα όρια της κατοικίας και αυτό που γίνεται αντιληπτό ως «στενά προσωπική σφαίρα». Απορρίπτει τη σχηματική σχέση μεταξύ ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής και δέχεται ότι: «... υπάρχει μια ζώνη αλληλεπίδρασης των ατόμων ακόμη και σε δημόσιο πλαίσιο, η οποία εμπίπτει στο πεδίο του ιδιωτικού βίου». Χαρακτηριστικά στην υπόθεση *Niemitz v. Germany*, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής πρέπει να συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα του να συνάπτει και να αναπτύσει σχέσεις με τους ομοίους του (...) δεν συντρέχει κανένας λόγος να θεωρήσουμε ότι η έννοια της "ιδιωτικής ζωής" αποκλείει τις επαγγελματικές δραστηριότητες (...) εξάλλου η πλειοψηφία των ανθρώπων έχουν την ευκαιρία ανάπτυξης σχέσεων κυρίως στον χώρο εργασίας⁷⁸. Στην υπόθεση *Peev v. Bulgaria* το ΕΔΔΑ έκρινε ότι ο εργαζόμενος έχει εύλογη προσδοκία ως προς τον μη έλεγχο αν μη τι άλλο του γραφείου και των αποθηκευτικών χώρων του και ότι η έρευνα (έλεγχος σε γραφείο και κατάσχεση αντικειμένων) αποτέλεσε επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του προσφεύγοντος⁷⁹. Η προστασία της ιδιωτικότητας περιλαμβάνει το δικαίωμα στη φυσική και ηθική ακεραιότητα (integrity), το δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητας, καθώς και την ελευθερία ενός προσώπου να μην υπόκειται σε διαρκή και αναιτιολόγητη παρακολούθηση. Από τη νομολογία του άρθρου 8 της

⁷⁶ *Μήτρου* σε Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις: 40 χρόνια μετά, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2017, σελ.140.

⁷⁷ Παραπομπή 18 σε *Μήτρου* σε Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις: 40 χρόνια μετά, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2017, σελ.140.

⁷⁸ ECHR, *Niemitz v. Germany*, 23.11.92, Series A No 251/ B, p.29.

⁷⁹ ECHR, *Peev v. Bulgaria* – Judgment 26.7.2007 {Section V}, (64209/01).

ΕΣΔΑ συνάγεται ότι οι εργαζόμενοι έχουν μια εύλογη προσδοκία προστασίας της ιδιωτικής ζωής και του απορρήτου των επικοινωνιών στον τόπο εργασίας, γεγονός που δεν επηρεάζεται από το ότι οι ηλεκτρονικές συσκευές έχουν δοθεί από τον εργοδότη⁸⁰. Στην υπόθεση Halford v. United Kingdom επεσήμανε ότι «είναι σαφές ότι τα τηλεφωνήματα που γίνονται από εγκαταστάσεις επιχειρήσεων καθώς και από τον τόπο της κατοικίας μπορούν να καλύπτονται από τις έννοιες της ιδιωτικής ζωής και της αλληλογραφίας υπό την έννοια του άρθρου 8 παρ. 1». Το Δικαστήριο έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός ότι υπάρχουν ενδείξεις ότι είχε δοθεί κάποια προειδοποίηση στην κ. Halford, ως χρήση του εσωτερικού συστήματος τηλεπικοινωνιών, ότι οι κλήσεις που γίνονται σε αυτό το σύστημα μπορούσαν να γίνουν αντικείμενο παρακολούθησης».

Αντίστοιχα, και στην υπόθεση Copland v. United Kingdom δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα στο ΕΔΔΑ δεν προειδοποιήθηκε από τη διοίκηση του κολλεγίου για το ενδεχόμενο παρακολούθησης των επικοινωνιών της και άρα είχε δικαιολογημένα απαιτήσει να γίνει σεβαστό το δικαίωμα της στην προστασία του ιδιωτικού βίου αναφορικά με τις τηλεφωνικές κλήσεις, τα ηλεκτρονικά μηνύματα και την πλοήγηση στο διαδίκτυο στο χώρο εργασίας της. Για την κάμψη της ιδιωτικότητας εν ώρα εργασίας, η ΕΔΔΑ ορίζει ότι εφόσον έχει ενημερωθεί ο εργαζόμενος προηγουμένως για αυτό, ώστε να αναγνωρίζει ότι η τηλεφωνική του επικοινωνία καταγράφεται (υπόθεση Barbulescu v. Romania {12.1.2016}, 59).

Ο όρος προσωπικά δεδομένα γίνεται κατανοητός με δυο έννοιες:

α) Την έννοια της πληροφορίας που αποτελεί αντικείμενο προστασίας στο πλαίσιο του δικαίου των προσωπικών δεδομένων. Υπό την έννοια αυτή διακρίνεται από την πληροφορία που δεν οδηγεί στην ταυτοποίηση ενός ατόμου.

β) Το αντικείμενο του αντίστοιχου νομικού κλάδου. Υπό την έννοια αυτή συνδέεται με την έννοια της ιδιωτικότητας.

Για λόγους πληρότητας και για τη μεγαλύτερη δυνατή κατανόηση της κάθε έννοιας κρίνεται αναγκαία η διάκριση μεταξύ προσωπικών δεδομένων και ιδιωτικότητας. Οι έννοιες αυτές προσωπικά δεδομένα και ιδιωτικότητα αφορούν και δηλώνουν αιτήματα και ρυθμίσεις σχετικά με διαχείριση πληροφορίας προσώπων. Οι δύο έννοιες είναι ομόκεντρες, έχουν σημεία τομείς αλλά δεν είναι ταυτόσημες. Ανάγονται σε κοινά θεμέλια τα οποία είναι η αξία ανθρώπου και η αυτονομία/ελευθερία του

⁸⁰ ECHR, Halford v. United Kingdom, <https://swarb.co.uk/halford-v-the-united-kingdom-echr-25-jun-1997/>.

ατόμου. Η έννοια των προσωπικών δεδομένων αν και ικανοποιεί την ίδια βιοτική ανάγκη, είναι στενότερη από την έννοια της ιδιωτικότητας⁸¹. Η ιδιωτικότητα αναφέρεται στο σύνολο των παραμέτρων (πράξεων ή παραλείψεων) της ιδιωτικής ζωής και συμβάλουν στη προστασία ή προσβάλλουν την ιδιωτική ζωή. Αντίθετα η έννοια των προσωπικών δεδομένων ασχολείται με εκείνες τις πράξεις ή παραλείψεις που επιχειρούν να ταυτοποιήσουν το άτομο μέσω της επεξεργασίας συγκεκριμένων πληροφοριών, έχοντας ως στόχο τη διάκριση, τον έλεγχο, την επιτήρηση την αξιολόγηση, την κατάταξη, τη διαχείριση, τη παροχή υπηρεσιών, τη προστασία του δημόσιου συμφέροντος ή την εξυπηρέτηση ενός υπέρτερου έννομου συμφέροντος. Τόσο οι πληροφορίες αυτές όσο και η επεξεργασία τους έχουν συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά και υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς. Τα δυο προηγούμενα- χαρακτηριστικά και περιορισμοί- δεν ισχύουν στην περίπτωση της ιδιωτικότητας, η οποία αφορά μια κατάσταση του ατόμου πανταχού παρούσα άρα υπόκειται εύκολα σε προσβολή. Η προσβολή δεν εξαρτάται από τη συγκεκριμένη χρήση πληροφοριών και σκοπιμοτήτων, ύπαρξη ή όχι αρχείων, αλλά απλά πρόκειται για μια οντολογική πραγματικότητα. Ενώ στα προσωπικά δεδομένα η προσβολή αφορά πληροφορίες, στο πεδίο της ιδιωτικότητας αφορά μια κατάσταση, δυνατότητα πχ ενός ατόμου να καλλιεργεί λουλούδια στον κήπο του απαλλαγμένος από τα αδιάκριτα βλέμματα του γείτονα κλπ⁸².

Η ειδοποιός διαφορά δημιουργεί τρία κρίσιμα στοιχεία: η έννοια της επεξεργασίας, η έννοια του αρχείου και η έννοια του σκοπού. Αυτά τα τρία εννοιολογικά στοιχεία είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την οριοθέτηση της έννοιας των προσωπικών δεδομένων. Για αυτό οι έννοιες των προσωπικών δεδομένων, της επεξεργασίας και του αρχείου έχουν ως κοινό παρονομαστή τη έννοια του σκοπού επεξεργασίας⁸³.

Η προστασία της ιδιωτικότητας προστατεύεται εκτός από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 9 Σ.

⁸¹ Μίτλεττον σε Λ.Κοτσαλής, Προσωπικά δεδομένα/ Ανάλυση-Σχόλια-Εφαρμογή,(2016), σελ. 7.

⁸² Μίτλεττον σε Λ.Κοτσαλής,(2016), σελ.8.

⁸³ Μίτλεττον σε Λ.Κοτσαλής,(2016), σελ.8.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ι. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ο Ν. 2472/1997 ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ)

Μέχρι την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 η προστασία του ατόμου από τους κινδύνους που το απειλούσαν λόγω της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων αποτέλεσε την ειδικότερη εκδήλωση της προσωπικότητας του. Το δικαίωμα της προσωπικότητας είναι ενιαίο και προστατεύεται στα άρθρα 5Σ, 2Σ, 57-60 ΑΚ, 9 Α Σ, 22Σ, και από το νόμο 2472/1997 διαμορφώνοντας έτσι ένα πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του ατόμου, ιδίως της ιδιωτικής του ζωής από την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Η προστασία παρέχεται σε δυο επίπεδα, στο «φυσικό» και στο «πληροφοριακό», το πρώτο διαμορφώνεται από τα δικαιώματα στη προσωπικότητα, στο άσυλο της κατοικίας, την προστασία της ιδιωτικής ζωής, της αλληλογραφίας κλπ, ενώ το δεύτερο δημιουργείται από το δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων έναντι των κινδύνων της επεξεργασίας τους. Προστασία παρέχεται και στα δυο αυτά επίπεδα ⁸⁴.

1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΕΛΛΟΧΕΥΟΥΝ- ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων από τον εργοδότη αρχίζει με την συλλογή τους, από το προσυμβατικό στάδιο κιάλας, είτε υποβάλλεται αίτηση για πρόσληψη συνοδευόμενη από βιογραφικό σημείωμα του εργαζομένου είτε γίνεται συνέντευξη είτε απλή συζήτηση εργοδότη-υποψήφιου εργαζόμενου είτε συνδυασμός αυτών. Στο στάδιο αυτό συλλέγονται στοιχεία του εργαζόμενου εμφανή και μη, όπως διεύθυνση, τηλέφωνο, τεστ νοημοσύνης και συναισθηματικής κατάστασης, οικογενειακής κατάστασης κλπ ⁸⁵. Κατά τη διάρκεια της εργασίας συνεχίζεται η συλλογή στοιχείων επειδή κάποια δεδομένα του εργαζόμενου μπορεί και να αλλάξουν πχ σύναψη γάμου, έκδοση διαζυγίου κλπ. Σε όλα αυτά τα στάδια υπάρχει ο κίνδυνος αθέμιτης επεξεργασίας, ο οποίος αυξάνεται παράλληλα με την αύξηση των περιπτώσεων γνωστοποίησης ή μεταφοράς προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων σε τρίτους. Σε αυτό συμβάλλει και το άνοιγμα πολλών

⁸⁴ Δούκα, (2011), σελ.79.

⁸⁵ Η ίδια, (2011), σελ.18.

επιχειρήσεων σε νέες συνεργασίες ή αγορές προκειμένου να καλύψουν ανάγκες τους που προηγουμένως κάλυπταν με το δικό τους προσωπικό⁸⁶.

Οι τρόποι με τους οποίους γίνεται η συλλογή των δεδομένων γίνεται με ποικίλους τρόπους και μέσα, πχ συμβατικά, μηχανικά, ηλεκτρονικά, μέτρηση βιομετρικών στοιχείων κλπ⁸⁷. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας⁸⁸ με τη χρήση της οποίας πλέον συλλέγονται και φυλάσσονται τα προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων μεταβάλλει την κοινωνία, γενικά, και την κοινωνία της εργασίας, ειδικά. Με την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας ο εργοδότης μπορεί ευχερέστερα να συλλέγει τα νέα δεδομένα, να τα επεξεργάζεται, να τα αξιολογεί και να τα διατηρεί όσο χρόνο αυτός επιθυμεί. Επιπλέον έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε συνεχή παρακολούθηση του χώρου εργασίας, σε συνεχή και πραγματικό χρόνο με αποτύπωση εικόνας ή και ήχου, καταγραφή της συμπεριφοράς και των ενεργειών του εργαζόμενου. Όταν ο εργαζόμενος έχει ως χώρο εργασίας του την κατοικία του, είτε παρέχει την εργασία του με συμβατικά μέσα είτε με τηλεργασία. Η εφαρμογή τέτοιων συστημάτων δημιουργεί πρόσθετους κινδύνους γιατί η παρακολούθηση του χώρου εργασίας του συνίσταται σε αυτόματη παρακολούθηση και της κατοικίας του εργαζόμενου⁸⁹. Επίσης, η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας για την παρακολούθηση των οχημάτων που ανήκουν στην εταιρεία (πχ GPS) ή για τον έλεγχο της οδηγικής συμπεριφοράς του οδηγού, δίνει τη δυνατότητα στον εργοδότη να συλλέγει στοιχεία του εργαζόμενου για την πορεία και την συμπεριφορά του. Όταν ο εργοδότης χρησιμοποιεί συνεχώς όλο και περισσότερα και μεγαλύτερης έκτασης αρχεία, με σκοπό τη συγκέντρωση όλο και περισσότερων πληροφοριών για τον εργαζόμενο δεν αποκλείεται η συνεχής αυτή παρακολούθηση του χώρου εργασίας και του εργαζόμενου να επηρεάσει αρνητικά τον εργοδότη έναντι του εργαζόμενου και να προκαταβάλλει αρνητικά τον εργοδότη. Πολλές φορές ο έλεγχος του εργοδότη μπορεί να μην γίνεται αντιληπτός από τον εργαζόμενο, και μέσω του προσωπικού υπολογιστή και του εσωτερικού δικτύου επικοινωνίας ο εργαζόμενος να επικοινωνεί με συναδέλφους του ενώ ο εργοδότης τον παρακολουθεί και συλλέγει προσωπικά δεδομένα που δεν εντάσσονται στα όρια της εργασιακής σχέσης⁹⁰. Ενόψει των

⁸⁶ *Η ίδια*, (2011), σελ.1 επ.

⁸⁷ *Η ίδια*, (2011), σελ.18

⁸⁸ Στο 31^ο Διεθνές Συνέδριο των Επιτροπών Προστασίας Δεδομένων (31st International Conference of Data Protection and Privacy Commissioners) που έγινε στη Μαδρίτη 4-6 Νοεμβρίου του 2019, έγινε αναφορά σε «relentless development of information technology».

⁸⁹ *Δούκα*, (2011), σελ.20

⁹⁰ Η εταιρεία Dow Chemical στις ΗΠΑ απέλυσε εξήντα εργαζόμενους της και επέπληξε εκατοντάδες επειδή έστειλαν μηνύματα βίαιου και ακατάλληλου περιεχομένου από τους ηλεκτρονικούς εταιρικούς υπολογιστές που χρησιμοποιούσαν. *Δούκα*,(2011), σελ.21, υποσημείωση 10

ανωτέρω περιέχονται σε γνώση του εργοδότη στοιχεία που και ο ίδιος ο εργαζόμενος δεν γνώριζε για τον εαυτό του, αλλά δεν θα ήθελε- ο τελευταίος- να περιέλθουν και σε γνώση του εργοδότη εφόσον δεν συνδέονται με τη σχέση εργασίας γενικά και με την παροχή της εργασίας ειδικότερα. Σε καμία άλλη σχέση δεν υπάρχει τέτοια σχέση επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων του εργαζόμενου, ποιοτικά και ποσοτικά, όπως στην εξαρτημένη σχέση εργασίας. Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται και αξιολογούνται διαμορφώνοντας μια εικόνα για τον εργαζόμενο που περιέχει όχι μόνο στοιχεία της ταυτότητας του υπό τη στενή έννοια αλλά και γενικότερα της προσωπικότητας του. Με βάση αυτά ο εργαζόμενος κατηγοριοποιείται με καθορισμένα τυποποιημένα κοινωνικοοικονομικά, ψυχολογικά ή και άλλα κριτήρια.

Με τα νέα μέσα και την εξέλιξη της τεχνολογίας αυξάνεται ο κίνδυνος ο εργοδότης να προβεί ακόμη και σε μη νόμιμη επεξεργασία δεδομένων του εργαζόμενου, με αποτέλεσμα την ανεμπόδιστη διείσδυση του εργοδότη στη σφαίρα της αυτονομίας του εργαζόμενου.

1.1 ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Από τη μεριά του εργοδότη υπάρχουν ποικίλοι λόγοι για να δικαιολογηθεί το δικαίωμα αυτού στη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του εργαζόμενου. Ειδικότερα και αναλυτικά αναφέρονται τα ακόλουθα: Η διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι τηρούν τις συμβατικές υποχρεώσεις τους, η τήρηση ωραρίου εργασίας κλπ⁹¹. Η ανάγκη χρησιμοποίησης των ηλεκτρονικών μέσων που διαθέτει η εταιρεία, από τους εργαζόμενους⁹², είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων αυτής και για την εξυπηρέτηση των αναγκών της. Η ανάγκη βέβαια για ακόμη μεγαλύτερη ασφάλεια στους χώρους εργασίας (επιχειρήσεις εμπορίας όπλων, τράπεζες που απειλούνται από ληστείες κλπ), αλλά και σε όσα αυτοί περιέχουν (υλικά, εξοπλισμός, απόρρητα, πληροφορίες⁹³). Αναγκαία κρίνεται η διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της επιχείρησης και των παραγόμενων από αυτήν προϊόντων,

⁹¹ Δούκα, (2011), σελ.24.

⁹² Η κυριότητα του εργοδότη επί του εξοπλισμού που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος σε συνδυασμό με το ότι ο εργαζόμενος πρέπει να υπηρετεί τα συμφέροντα του εργοδότη, αλλά και με το γεγονός ότι ο εργαζόμενος πρέπει να χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό αυτό για την παροχή εργασίας στον εργοδότη, αποτελούν το σκεπτικό στο οποίο βασίστηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της ΕΕ στην απόφαση της 19.3.1998 επί της υπόθεσης Τζοανος ν. Commission, [44E.C.R. ΙΑ 00129,ΙΙ-00343(1998)] και θεώρησε σύνομο τον έλεγχο του εργοδότη στον εργαζόμενο. Στην υπόθεση αυτή σε ώρα απουσίας του εργαζόμενου της ΕΕ από το γραφείο του εξέτασαν οι αξιωματούχοι της ΕΕ τον Η/Υ που του είχε διαθέσει η ΕΕ για την εργασία του και βρήκαν σε αυτόν κείμενα που οδήγησαν στην άσκηση πειθαρχικής δίωξης εις βάρος του.

⁹³ και ειδικότερα ο κίνδυνος δολιοφθορών που αντιμετωπίζουν οι εργοδότες.

αλλά και της ποιότητας των τελευταίων. Επιπλέον, χρειάζεται να διαφυλαχθούν τα σχέδια και οι νέοι στόχοι που θέτει η επιχείρηση, αλλά και απόρρητα στοιχεία της, από πράξεις δολιοφθοράς, εκούσια ή ακούσια διαρροή πληροφοριών από εργαζόμενους, είτε έλαβαν γνώση αυτών τυχαία, είτε τους τις εμπιστεύτηκαν λόγω του τομέα δραστηριότητας τους στην επιχείρηση⁹⁴. Η διασφάλιση της ορθής χρήσης του διαδικτύου (πχ hacking, οικειοποίηση υλικού που προστατεύεται από το νόμο περί πνευματικής ιδιοκτησίας), ιδίως όταν συνεπάγεται νομική ευθύνη του εργοδότη ή η υποκλοπή προγραμμάτων, λογισμικών, ηλεκτρονικών προϊόντων κλπ πρέπει να ελέγχονται και να αποτρέπονται από τον εργοδότη, πράγμα που επιτυγχάνεται με τον εντατικό και διεξοδικό έλεγχο προς τον εργαζόμενο.

1.2 ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Από την άλλη μεριά, αυτή των εργαζόμενων, η ιδιωτικότητα τους και η παραβίαση πολλές φορές παρανόμως και πέραν των ορίων που αφορούν την εργασιακή σχέση ολοένα και εντείνεται δημιουργώντας πλήγματα στη σχέση εργοδότη και εργαζόμενου και μοιραία προσβάλλουν θεμελιώδη δικαιώματα του τελευταίου. Η παράνομη συλλογή στοιχείων και ο φόβος ότι αυτά μπορεί να γίνουν γνωστά ή και να χρησιμοποιηθούν για αθέμιτους σκοπούς δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας και ανησυχία στον εργαζόμενο, επηρεάζουν τη συμπεριφορά του εργαζόμενου καθώς του δημιουργούν αρνητικά συναισθήματα και κατευθύνεται την ανάγκη να προσπαθεί να γίνει «αρεστός » στον εργοδότη φοβούμενος ότι αλλιώς θα επηρεαστεί η εργασία του ή προσωπικά του στοιχεία θα γίνουν γνωστά. Έτσι, όμως, ο εργαζόμενος δέχεται τον αθέμιτο έλεγχο του εργοδότη μη έχοντας περιθώριο να αντιδράσει, καθίσταται έρμαιο των καταστάσεων και ανίκανος να διεκδικήσει τα δικαιώματα του με αποτέλεσμα να επιτείνεται η σχέση εξάρτησης εργοδότη - εργαζόμενου και καθίσταται ορατός ο κίνδυνος ο τελευταίος να μετατραπεί από «υποκείμενο δικαίου» σε «αντικείμενο», σε «μέσο» εξυπηρέτησης των συμφερόντων του εργοδότη⁹⁵.

⁹⁴ Παπαδοπούλου, Το επιχειρηματικό απόρρητο, (2007),σελ.175 επ. Γίνεται αναφορά στην ακρόαση συνομιλίας τρίτων ή τη σκόπιμη υποκλοπή ή παράνομη είσοδο σε χώρους που δεν επιτρέπεται να εισέλθει ή την παράνομη πρόσβαση σε απόρρητα ηλεκτρονικά αρχεία που λόγω της θέσης και των καθηκόντων του ο εργαζόμενος δεν θα μπορούσε να γνωρίζει. Με βάση την Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας που υπογράφηκε το 1994 στον τομέα εμπορίου (TRIPs), κατά το άρθρο 39 αυτής, ο φορέας της επιχείρησης έχει την υποχρέωση προστασίας των απόρρητων στοιχείων αυτής, και σε περίπτωση ανακοίνωσης τους διαπράττει ποινικό αδίκημα, και συγκεκριμένα συνιστά γνήσιο ιδιαίτερο έγκλημα που προβλέπεται στο άρθρο 16 παρ. 1 ν. 146/1914, ενώ εάν γίνεται μετά τη λήξη της σύμβασης συνιστά το ποινικό αδίκημα που προβλέπεται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Περαιτέρω ποινική προστασίας προβλέπει και το άρθρο 370ΠΚ.

⁹⁵ Κατά παράβαση του άρθρου 2 παρ.1 Σ.

Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να εγκαταλείπουν τα δικαιώμα τους για προστασία της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των προσωπικών δεδομένων τους κάθε πρωί στην είσοδο του τόπου εργασίας, αλλά και από την άλλη μεριά ο εργοδότης έχει συμφέροντα που είναι αδύνατον να διαφυλαχθούν αλλιώς, παρά μόνο με τον αυστηρό έλεγχο⁹⁷.

2. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

2.1 ΤΟ ΘΕΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

Το θετό δίκαιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων συντίθεται από το σύνολο των διατάξεων του Συντάγματος και των νόμων. Σε συνταγματικό επίπεδο πρόκειται για τις διατάξεις των άρθρων 9 Α και 5 Α που προστέθηκαν στο Σύνταγμα το 2001⁹⁸. Το άρθρο 9 Α Σ θεσπίζει τον κανόνα-θεμέλιο ότι: «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει»⁹⁹. Όρια στο δικαίωμα αυτό θέτει εμμέσως το άρθρο 5^Α παρ.1 εδ.α΄ Σ που ορίζει : «1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. (..)2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας»¹⁰⁰. Αντίστοιχα, όρια στο άρθρο 5 Α Σ παρ. 2 θέτει το άρθρο 9 Α Σ, ως προς το δικαίωμα στην πληροφόρηση ιδίως όταν αυτή ασκείται με την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών μέσων. Από το συνδυασμό των δύο άρθρων 9 Α Σ και 5 Α Σ, προκύπτει ότι το δικαίωμα στην πληροφόρηση προσωπικών δεδομένων υποχωρεί και περιορίζεται, όταν ανακύπτει ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του φορέα των προσωπικών δεδομένων¹⁰¹. Με βάση τον κανόνα που θέτει το άρθρο 25 παρ. 1 εδ. δ΄ Σ¹⁰², σε συνδυασμό με τα δυο προαναφερόμενα άρθρα του Συντάγματος- και της αρχής της αναλογικότητας- οι περιορισμοί αυτοί προϋποθέτουν τη στάθμιση των συμφερόντων των φορέων των δυο δικαιωμάτων και αφετέρου επιβάλλεται να είναι, ποσοτικά και ποιοτικά, οι μικρότεροι δυνατοί για καθένα από αυτά και οι λιγότερο οχληροί για τους φορείς

⁹⁶ Δούκα, (2011), σελ.29.

⁹⁷ Αποτελεί και εύστοχη παρατήρηση της Ομάδας του άρθρου 29 τόσο στη γνωμοδότηση 8/2001 όσο και στο Έγγραφο της εργασίας για την επιτήρηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στον τόπο εργασίας 29.5.2002.

⁹⁸ Βλαχόπουλος, Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία των προσωπικών δεδομένων,(2007), σελ.58επ.

⁹⁹ Μετά το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

¹⁰⁰ Μετά το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

¹⁰¹ Δούκα, (2011), σελ.53.

¹⁰² Μετά το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

τους¹⁰³. Η στάθμιση των δικαιωμάτων αυτών κρίνεται αναγκαία καθώς από αυτήν κρίνεται και η προστασία των ακόλουθων δικαιωμάτων, άρθρα: 5 παρ. 1¹⁰⁴, 14 παρ.1 ¹⁰⁵, 2 παρ. 1 ¹⁰⁶, 19 ¹⁰⁷, που τελούν υπό την εγγύηση του κράτους(άρθρο 25 παρ.1 Σ). Ο Ν. 2472/1997 θέτει περιορισμούς¹⁰⁸, ως τυπικός νόμος, στα συνταγματικά δικαιώματα των 9 Α Σ και 5 Α Σ, και επιχειρείται η παράλληλη προστασία των δυο δικαιωμάτων δηλαδή της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης και της πληροφοριακής ελευθερίας, με σκοπό τη διασφάλιση τόσο του φυσικού προσώπου όσο και της ασφάλειας των συναλλαγών και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Με τον νόμο αυτό δεν θεσπίζονται περιπτώσεις που απαγορεύεται ή επιτρέπεται η πληροφόρηση των προσωπικών δεδομένων τρίτων, αλλά ορίζονται οι συνθήκες όπου επιτρέπεται η πληροφόρηση αυτών σε περίπτωση που ανακύπτει η ανάγκη της¹⁰⁹.

2.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ Ν. 2472/1997

Ο σκοπός του προκύπτει ευθέως και άμεσα από το νομοθετικό ορισμό του αντικειμένου του και περιέχεται στο άρθρο 1 αυτού, «Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς προστασία των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής». Ο ακριβής σκοπός του νόμου είναι να προστατεύει το άτομο από τον κίνδυνο να δημιουργηθεί μέσω της επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων. Μια λεπτομερής εικόνα για την προσωπικότητα του και να καταστεί το άτομο εύκολα ελέγξιμο, αν όχι

¹⁰³ Για την εφαρμογή του άρθρου 25 Σ σημαντική είναι η απόφαση ΣτΕ 1249/2010 σε σχέση με τον περιορισμό των δικαιωμάτων της προσωπικότητας στο πλαίσιο των δικαστικών διαδικασιών Gilles, Δίκη 22, σελ.1016.

¹⁰⁴ «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη».

¹⁰⁵ «Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους».

¹⁰⁶ «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».

¹⁰⁷ «1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

**2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.

**3. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9Α.»

¹⁰⁸ Τσάτσος, Συνταγματικό δίκαιο, Θεμελιώδη δικαιώματα, τ. γ', (1988),σελ.245 ΕφΑθ 3833/2003.

¹⁰⁹ Δούκα, (2011), σελ.55.

χειραγωγήσιμο¹¹⁰, με αποτέλεσμα να απειλούνται δικαιώματα του, θεμελιώδης ελευθερίες του και κυρίως η ιδιωτική του ζωή. Ο όρος «προστασία των προσωπικών δεδομένων» προσδιορίζει την προστασία αυτών ακριβώς των ελευθεριών.

2.3 ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ

Ο όρος «προσωπικότητα» ως νομικός όρος έχει ευρεία και στενή έννοια¹¹¹. Με την ευρεία έννοια ορίζεται περιγραφικά μέσω των στοιχείων που αφηρημένα συνθέτουν και των εκδηλώσεων και εκφάνσεων με τις οποίες εξωτερικεύονται τα στοιχεία που τη συνθέτουν¹¹². Η προσωπικότητα είναι ένα πλέγμα ιδιοτήτων που είτε είναι κληρονομικές είτε επίκτητες, αναπόσπαστα συνδεδεμένες με το πρόσωπο, είναι μια έννοια διαρκώς εξελισσόμενη, και αφορά την ηθική, πνευματική, σωματική και ιδιωτική ζωή του ατόμου. Λόγω της διαρκούς μεταβολής της (λόγω διαφορετικών αντιλήψεων και ηθών πχ που μπορεί να την επηρεάσουν), οδηγεί στην αποφυγή νομοθετικής οριοθέτησης του ορισμού της, αλλά αυτός επαφίεται στη νομολογία και τη θεωρία. Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί, όλοι όμως συγκλίνουν στο ότι η προσωπικότητα αποτελεί το σύνολο των αξιών και στοιχείων που συνθέτουν την αξία του ανθρώπου¹¹³ και ουσιαστικά υποδηλώνει αυτή την ίδια την οντότητα του ανθρώπου¹¹⁴.

¹¹⁰ Κατά την ΑΠ 1770/2005 ο σκοπός του ν. 2472/1997 συνίσταται στην « διασφάλιση του φιλελεύθερου και δημοκρατικού χαρακτήρα της τεχνολογικής ανάπτυξης και στην προστασία του ατόμου από την πληροφορική και την ψηφιακή τεχνολογία, η οποία περέχει θεωρητικώς και πρακτικώς απεριόριστες δυνατότητες συσσώρευσης και συσχετισμού πληροφοριών για όλες τις εκφάνσεις της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής του ανθρώπου και επιτρέπει την παραγωγή, με βάση τις ιδιότητες ως πολίτη, ασφαλιζόμενου, εργαζόμενου, καταναλωτή κλπ, μιας ανάγλυφης εικόνας της προσωπικότητας του, η οποία τον καθιστά διαφανή και κατά τούτο ελέγξιμο αν όχι και χειραγωγήσιμο ».

Δούκα, (2011), σελ.63.

¹¹¹ *Γεωργιάδης*, (2007), σελ. 86.

¹¹² *Παπαστερίου*, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2009), σελ. 214 επ.

¹¹³ *Γεωργιάδης*, (2007),σελ. 71.

¹¹⁴ Για προσβολή της προσωπικότητας εφαρμόζονται τα ακόλουθα άρθρα του ΑΚ:

Άρθρο 57 – «Δικαίωμα στην προσωπικότητα Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»

Άρθρο 58 – «Δικαίωμα στο όνομα Αν σ' αυτόν που δικαιούται να φέρει ένα όνομα αμφισβητείται από άλλον το δικαίωμα αυτό, ή αν κάποιος χρησιμοποιεί παράνομα ορισμένο όνομα, ο δικαιούχος ή εκείνος που βλάπτεται, μπορεί να ζητήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα και με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»

Άρθρο 59 – «Ικανοποίηση ηθικής βλάβης Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων το δικαστήριο με την απόφασή του, ύστερα από αίτηση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη το είδος της προσβολής, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει τον υπαίτιο να

2.3.1 Η ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Η «ιδιωτική ζωή»¹¹⁵, όπως και η προσωπικότητα, αποτελεί μια έννοια που δυσχερώς μπορεί να οριοθετηθεί και συναρτάται από τις κρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις. Ένας επαρκής και γενικά αποδεκτός ορισμός είναι ο ακόλουθος: «η ιδιωτική ζωή είναι το σύνολο (κύκλος) των θεμάτων που έχουν προσωπικό χαρακτήρα, δηλαδή η ρύθμιση τους ανήκει στο άτομο, και τη βούληση του ίδιου, και για αυτό στα θέματα αυτά απαγορεύεται η ανάμιξη τρίτων χωρίς τη συναίνεση του»¹¹⁶. Το μέρος των θεμάτων αυτών που δικαιούται το άτομο να διαφυλάσσει για τον εαυτό του αποκαλείται «σφαίρα του απορρήτου». Η «ιδιωτική ζωή» είναι έννοια συγγενής και σχεδόν ταυτόσημη με την «ιδιωτικότητα», που η προστασία της θεωρείται δεδομένη και αυτονόητη στη σύγχρονη εποχή¹¹⁷. Οι έννοιες «προσωπικά δεδομένα», «προσωπικότητα», «ιδιωτική ζωή», όχι μόνο δεν ταυτίζονται, αλλά διαφέρουν ριζικά ως προς το αντικείμενο που προσδιορίζουν. Η ιδιωτική ζωή προσδιορίζει κάποια από τα πεδία της ζωής του ατόμου, η προσωπικότητα είναι η ίδια η οντότητα του ατόμου, την ιδιωτική και τη δημόσια ζωή, τις ενέργειες, τις πράξεις και τις εν γένει δραστηριότητες του, και, τέλος, τα προσωπικά δεδομένα προσδιορίζουν πληροφορίες που αφορούν τις δυο πρώτες έννοιες αλλά και κάθε άλλο θέμα που δεν εντάσσεται σε αυτό αφορά όμως το συγκεκριμένο άτομο, όλα τα πεδία της ζωής του και την υπόσταση του¹¹⁸.

Η σχέση εργασίας αποτελεί συναλλακτική σχέση με την οποία ο εργαζόμενος συμμετέχει σε όλα τα επίπεδα της ζωής, κοινωνικό, οικονομικό κλπ. Η ένταξη των

ικανοποιήσει την ηθική βλάβη αυτού που έχει προσβληθεί. Η ικανοποίηση συνίσταται σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα, ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις».

Άρθρο 60 – «Δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας Όποιος προσβάλλεται παράνομα στο αποκλειστικό δικαίωμά του επάνω στα προϊόντα της διάνοιάς του έχει δικαίωμα να απαιτήσει κατά τους όρους του νόμου, να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπράξεις δεν αποκλείεται».

¹¹⁵ Το δικαίωμα στον ιδιωτικό βίο θεμελιώνεται κυρίως στο άρθρο 2 παρ. 1 και 9 παρ. 1 Σ που καθιερώνουν αντίστοιχα τα ακόλουθα:

« Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας»

«Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας».

¹¹⁶ Δούκα, (2011), σελ.73.

¹¹⁷ Κατά τον Fried, Privacy..., «η ιδιωτικότητα ορίζεται και ως επίπεδο ελέγχου που έχουμε πάνω σε πληροφορίες που μας αφορούν». Κατά Lasprogata-King- Pollay, Regulation..., «η ιδιωτικότητα σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ διακρίνεται σε πληροφοριακή ιδιωτικότητα, που προσδιορίζει το δικαίωμα του προσώπου να μην γνωστοποιεί τις πληροφορίες που το αφορούν, φυσική ιδιωτικότητα που προσδιορίζει το δικαίωμα του προσώπου για σεβασμό του περιβάλλοντος του, και ιδιωτικότητα αποφάσεων που προσδιορίζει το δικαίωμα του προσώπου για σεβασμό των αποφάσεων του».

¹¹⁸ Δούκα, (2011), σελ.77.

σχέσεων εργασίας στην έννοια της ιδιωτικής ζωής υποστηρίζεται στη νομολογία του ΕΔΔΑ, το οποίο κατά την ερμηνεία του άρθρου 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ δέχεται ότι ο όρος «ιδιωτική ζωή» δεν πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά και ότι δεν «υφίσταται κανένας λόγος αρχής για τον αποκλεισμό των επαγγελματικών δραστηριοτήτων [...] από την έννοια της ιδιωτικής ζωής». Σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ ουσιαστικά ο όρος κατοικία στο άρθρο 8ν προσδιορίζει και την «επαγγελματική κατοικία», το χώρο εργασίας και μάλιστα ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς του χώρου αυτού ή από το εάν η επαγγελματική δραστηριότητα που ασκείται σε αυτόν ασκείται νομίμως ή όχι.

Ιδιαίτερα σημαντικές για τις σχέσεις εργασίας αποδείχτηκαν οι αποφάσεις της 16.12.1992 Niemiets κατά Γερμανίας και τις 25.6.1997 κατά Halford Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίες αποτέλεσαν τις πρώτες αποφάσεις του ΕΔΔΑ για τις επαγγελματικές σχέσεις¹¹⁹, αλλά και σημαντικό στοιχείο για τη διεύρυνση του όρου «ιδιωτική ζωή» από το ΕΔΔΑ στην οποία και τελικά θεωρείται ότι εντάσσονται όλες οι εκδηλώσεις της προσωπικότητας. Επί της υποθέσεως Niemiets κατά Γερμανίας¹²⁰ το δικαστήριο αποφάσισε ότι «Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής πρέπει να περιλαμβάνει, ως ένα βαθμό, το δικαίωμα δημιουργίας και ανάπτυξης σχέσεων με άλλους ανθρώπους. Επιπλέον, δεν φαίνεται να υπάρχει λόγος αρχής να θεωρείται ότι αυτή η κατανόηση της έννοιας της "ιδιωτικής ζωής" εξαιρεί τις δραστηριότητες επαγγελματικού ή επιχειρηματικού χαρακτήρα δεδομένου ότι, σε τελευταία ανάλυση, οι περισσότεροι άνθρωποι άνθρωποι στον τόπο εργασίας τους έχουν μια σημαντική, αν όχι μεγαλύτερη, ευκαιρία ανάπτυξης σχέσεων με το εξωτερικό κόσμο. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από το γεγονός ότι, όπως, σωστά τόνισε η Επιτροπή, δεν είναι πάντοτε δυνατό να γίνεται σαφής διάκριση όσον αφορά το ποιές από τις δραστηριότητες ενός ατόμου αποτελούν μέρος της επαγγελματικής ή της επιχειρηματικής ζωής του και ποιες όχι»¹²¹.

2.3.2 Η ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΖΩΗΣ

¹¹⁹ Η απόφαση του ΕΔΔΑ της 16.2.2000 επί της υπόθεσης Amann κατά της Ελβετίας, Recueil des arrêts et décisions 2000-II, σκέψη 65, η οποία έκρινε ότι «.. ο όρος «ιδιωτική ζωή» δεν πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικά. Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής περιλαμβάνει ειδικότερα το δικαίωμα αποκατάστασης και ανάπτυξης σχέσεων με άλλους ανθρώπους. Επιπλέον δεν υπάρχει λόγος αρχής που να αιτιολογεί την εξαίρεση δραστηριοτήτων επαγγελματικής ή επιχειρηματικής φύσεως από την έννοια της "ιδιωτικής ζωής"», απόφαση Niemiets κατά Γερμανίας 16.12.1992, σειρά Α αριθ. 251-B,σελ.33-34 παρ. 29 και απόφαση Halford κατά Ηνωμένου Βασιλείου 25.6.1997, σελ.1015-165, παρ. 42.

¹²⁰ Niemiets κατά Γερμανίας 16.12.1992, σειρά Α αριθ. 251-B,σελ.33-34 παρ. 29.

¹²¹ Δούκα, (2011), σελ.90.

Οι ενέργειες με τις οποίες ο εργαζόμενος ασκεί τα καθήκοντα του που του έχουν ανατεθεί στο πλαίσιο της σχέσης εργασίας εντάσσονται στη δημόσια ζωή του, ενώ στην ιδιωτική ζωή ανήκουν οι ενέργειες στις οποίες προβαίνει κατά τη διάρκεια του χρόνου εργασίας, δεν υπάγονται όμως στα εργασιακά του καθήκοντα, όπως η τηλεφωνική επικοινωνία του με τα μέλη της οικογένειάς του ή τους φίλους του, η φιλική επικοινωνία με τους συναδέλφους ή δημιουργία φιλικών σχέσεων. Η ένταξη των επαγγελματικών σχέσεων γενικά, και της σχέσης εργασίας ειδικότερα, στην ιδιωτική ζωή, αφορά συγκεκριμένες εκδηλώσεις των σχέσεων αυτών και δεν αναιρεί την κατ' αρχήν ένταξη τους στη δημόσια ζωή. Όπως εύστοχα επισημαίνει το Πρωτοδικείο της ΕΕ στην απόφαση του της 8.11.2007 επί της υπόθεσης T-194/04 The Bavarian Lager Co. Ltd κλπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκέψη 131, «Πράγματι, μολονότι δεν αποκλείεται κατ' αρχήν ότι η έννοια της ιδιωτικής ζωής καλύπτει ορισμένες πτυχές της επαγγελματικής δραστηριότητας του ατόμου, τούτο δε σημαίνει, εντούτοις, ότι κάθε επαγγελματική δραστηριότητα καλύπτεται πλήρως και κατ' ανάγκη από την προστασία του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή. Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η απλή συμμετοχή εκπροσώπου φορέα σε συνεδρίαση διεξαχθείσα σε κοινοτικό όργανο δεν εμπίπτει στη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής, οπότε η γνωστοποίηση πρακτικών από τα οποία προκύπτει η συμμετοχή του εκπροσώπου αυτού στην εν λόγω συνεδρίαση δεν μπορεί να αποτελέσει επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του», ενώ στη σκέψη 125 είχε επισημάνει ότι «... η αναφορά των ονομάτων των εκπροσώπων αυτών στα πρακτικά δεν θίγει την ιδιωτική ζωή των οικείων προσώπων, δεδομένου ότι τα πρόσωπα αυτά μετείχαν στη συνεδρίαση ως εκπρόσωποι των φορέων τους. Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε ήδη τα πρακτικά δεν περιέχουν προσωπική άποψη των προσώπων αυτών, αλλά τη θέση των φορέων τους οποίους εκπροσωπούν»¹²².

3. Η ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο Ν. 2472/1997

Η επεξεργασία από τον εργοδότη των προσωπικών δεδομένων του εργαζόμενου ρυθμίζεται από το ν. 2472/1997 επειδή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του, όπως αυτό οριοθετείται στην παρ. 1 του άρθρου 3¹²³. Σύμφωνα με αυτό η παράγραφος 1 εφαρμόζεται σε δυο περιπτώσεις, η πρώτη περίπτωση που τα προσωπικά δεδομένα υπόκεινται σε αυτοματοποιημένη ή ημιαυτοποιημένη επεξεργασία, άλλως σε ολικώς

¹²² Δούκα, (2011), σελ.91.

¹²³ «Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στην εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο».

και μερικώς αυτοματοποιημένη επεξεργασία δηλαδή όταν η επεξεργασία γίνεται με μέθοδο που στα σημαντικότερα στάδια της, όπως πχ είναι η αποθήκευση και σύγκριση, διενεργείται με διαδικασίες και συστήματα που είναι προγραμματισμένες και κατευθυνόμενες¹²⁴. Κριτήριο αποτελεί η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη διαδικασία και όχι το μέσο που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή¹²⁵. Την έννοια της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας καθορίζει το άρθρο 2 στοιχείο γ' της σύμβασης 108: «τις ακόλουθες πράξεις που εκτελούνται στο σύνολο τους ή εν μέρει με τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μέσων: καταχώρηση των πληροφοριών, εφαρμογή στις πληροφορίες αυτές λογικών ή/ και αριθμητικών μεθόδων, τροποποίηση τους, διαγραφή απόσπαση ή μετάδοση τους».

Στη δεύτερη περίπτωση το πεδίο εφαρμογής καλύπτει τη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία όταν όμως τα προσωπικά δεδομένα είτε ήδη έχουν ενταχθεί σε αρχείο είτε πρόκειται να ενταχθούν σε αρχείο. Εκδήλωση της τελευταίας περίπτωσης αποτελεί και το ενδεχόμενο να πρόκειται για προσωπικά δεδομένα που συλλέγεται και είναι τα πρώτα που θα αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία αρχείου. Σε αντίθεση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία η μη αυτοματοποιημένη είναι κάθε πράξη που ενεργείται με μη αυτοματοποιημένους τρόπους και μεθόδους¹²⁶.

3.1 Η ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δύο βασικές έννοιες, η έννοια της «διάρθρωσης» και η έννοια του «αρχείου», αναλύονται παρακάτω για να γίνει όσο το μεγαλύτερο δυνατό κατανοητός ο νόμος 2472/1997 και ο σκοπός του.

3.1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ»

Διάρθρωση υπάρχει όταν τα προσωπικά δεδομένα συνδέονται και εξαρτώνται μεταξύ τους με μια εσωτερική λογική, η οποία βασίζεται σε συγκεκριμένα και σαφώς (προ)καθορισμένα κριτήρια, με βάση τα οποία στο πρώτο στάδιο γίνεται η οργάνωση των προσωπικών δεδομένων, ώστε να συσταθεί το αρχείο, και στη συνέχεια με τη χρήση τους καθίσταται δυνατός και ευχερής ο μελλοντικός εντοπισμός κάθε προσωπικού δεδομένου μέσα στο αρχείο και η ανάκληση του για περαιτέρω

¹²⁴ Αρμαμέντος- Σωτηρόπουλος, Προσωπικά δεδομένα ερμηνεία κατ'άρθρο , (2005), σελ.100 ΕΠ.

¹²⁵ Δούκα, (2011), σελ.94.

¹²⁶ Η έννοια του αρχείου νομοθετικά ορίζεται στο άρθρο 2 του 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 2 του άρθρου 18 του ν. 3471/2006, και ορίζεται ως το διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία είναι προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια.

επεξεργασία¹²⁷. Η διάρθρωση ουσιαστικά συνίσταται στη διάθεση διατήρησης των προσωπικών δεδομένων για μελλοντική χρήση τους και καθορίζει την έννοια του αρχείου. Η τελευταία συνδέεται με τη δόμηση των στοιχείων που την συνθέτουν στη βάση μιας δεδομένης λογικής¹²⁸ με τη δυνατότητα ευχέρεια στην ανεύρεση τους και με τη δυνατότητα διαρκούς διατήρησης τους.

3.1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ «ΑΡΧΕΙΟΥ»

«Αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (“αρχείο”), κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία είναι προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια», άρθρο 2 εδ. ε΄, του ν.2472/1997. Το αρχείο μπορεί να υπάρχει και όταν τα προσωπικά δεδομένα υπόκεινται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, και τότε ονομάζεται «αυτοματοποιημένο αρχείο». Ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετεί το αρχείο μπορεί να είναι χωροταξικά ή λειτουργικά συγκεντρωμένο, ή αποκεντρωμένο. Παράλληλα, μπορεί να είναι διαρκές¹²⁹ ή προσωρινό¹³⁰, υποτυπώδες ή πλήρες¹³¹. Με την ιδιότητα του ο εργοδότης¹³² ως «υπεύθυνος επεξεργασίας», αποφασίζει τι τύπου αρχείο προσωπικών δεδομένων θα διατηρήσει, δεν αποκλείεται όμως ανάλογα με την νομοθετική διάταξη να υποχρεούται να τηρήσει ένα συγκεκριμένο αρχείο. Η έννοια του «αρχείου» είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα προσωπικά δεδομένα¹³³.

4. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ Ν.2472/1997

¹²⁷ Δούκα, (2011), σελ95.

¹²⁸ Αρμαμέντος-Σωτηρόπουλος,(2005), σελ. 24

¹²⁹ Πχ για στοιχεία που αφορούν τη μισθοδοσία εργαζόμενου.

¹³⁰ Πχ όταν τηρούνται στοιχεία που αφορούν τη βράβευση των τέκνων του εργαζόμενου λόγω εισόδου τους στο Πανεπιστήμιο (αποφ. 52/2007 ΑΠΔΠΧ, 25-07-2007 για «Παραβίαση του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν.3471/2006 όταν κατά την τηλεφωνική προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών δεν εξασφαλίζεται η προηγούμενη ρητή συγκατάθεση του καλούμενου συνδρομητή» - τέτοιο αρχείο αποτελεί βίντεο που καλύφθηκε με κινητό τηλέφωνο).

¹³¹ Δούκα, (2011), σελ99.

¹³² Η αποφ. 2/2008 της ΑΠΔΠΧ, 22-01-2008, για «Κυρώσεις στην ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για παράλειψη ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δεδομένα που τον αφορούν ως εργαζόμενο. (η απόφαση ανακλήθηκε με την υπ' αριθμ. 73/2011 απόφαση της αρχής)» .

¹³³ Η αποφ. 1/2008 της ΑΠΔΠΧ,29-10-2008 κατά την οποία η ΑΠΔΠΧ θεώρησε ότι η μη τήρηση αρχείου για κάποιους εργαζόμενους της επιχείρησης [διαπίστωσε ότι ο εργοδότης δεν τηρούσε στα αρχεία του τα προσωπικά δεδομένα συγκριτικής αξιολόγησης των εργαζόμενων της που ανήκουν στα μισθολογικά κλιμάκια 8-13(όπως γίνονταν με τους εργαζόμενους που ανήκαν στα κλιμάκια 7 και άνω)αλλά προέβαινε στην καταστροφή αυτών των δεδομένων]και συνιστά παράβαση κατά τον ν. 2472/1997. Τη θέση αυτή αυτή εδραιώνει το σκεπτικό ότι «η πρακτική αυτή σαφώς πλήττει τη δυνατότητα κάθε ενδιαφερόμενου εργαζόμενου της εταιρίας να ασκήσει τα δικαιώματά του, που του παρέχει η εργατική νομοθεσία, και ιδίως η αρχή της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων». Τέλος, δεν θεωρήθηκε ότι ο εργοδότης προέβαινε σκοπίμως στη καταστροφή αυτών. Δούκα, (2011), σελ102.

Ο εργοδότης πρέπει να τηρεί τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του εργαζομένου ¹³⁴ . Προσωπικά δεδομένα είναι κάθε πληροφορία που αφορά τον εργαζόμενο και περιέχει στοιχεία που τον καθορίζουν πχ άποψη, ψυχική , βιολογική , οικονομική υπόσταση κλπ. Στην έννοια της πληροφορίας εμπεριέχεται το εγγενές συνθετικό το «νέο», δηλαδή πρέπει το στοιχείο να προσφέρει ως γνώση στον εργοδότη, δηλαδή το περιεχόμενο της πληροφορίας πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να αυξάνει τις γνώσεις του εργοδότη¹³⁵. Οι πληροφορίες αναφέρονται στον εργαζόμενο αμέσως ή εμμέσως¹³⁶.

¹³⁴ Απαραίτητο είναι να οριοθετηθούν οι έννοιες προσωπικά δεδομένα. Οι δυο αυτές έννοιες έχουν αναλυθεί παραπάνω αλλά ενδεικτικά αναφέρεται ότι «*“Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”*, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων» και «*“Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα”* (“επεξεργασία”), κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή», ν. 2472/1997.

Κατά την Οδηγία 95/46/ΕΚ, άρθρο 2 «α) *“δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”*, κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί *“το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα”* ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, *ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη*

β) *“επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα”* *“επεξεργασία”*, κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή».

Κατά την απόφαση ΔΕΚ 6.11.2003, ποινική υπόθεση 101/2001 Libdqvist, σκέψη 24: «Η έννοια των *“δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα”* του άρθρου 3, παρ.1, της Οδηγίας 95/46 καταλαμβάνει, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2, το στοιχείο α’ της οδηγίας αυτής, *“κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί”*. Η έννοια αυτή περιλαμβάνει το όνομα ενός προσώπου, συνοδεύεται από τον αριθμό τηλεφώνου του ή τις συνθήκες εργασίας του κλπ».

¹³⁵ Δούκα, (2011), σελ113.

¹³⁶ Πχ μέσω διαπιστώσεων που προβαίνει ο τεχνικός ασφαλείας ασκώντας τα καθήκοντα του κατά το άρθρο 15 του ν.3850/2010: «1. Για την επίβλεψη των συνθηκών εργασίας ο τεχνικός ασφαλείας έχει υποχρέωση: α) να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, να αναφέρει στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγείας και ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους, β) να επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας, γ) να ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, να αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και να προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων ατυχημάτων, δ) να εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων. 2. Για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση ο τεχνικός ασφαλείας έχει υποχρέωση: α) να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και να τους

Πληροφορίες συνδεδεμένες με το πρόσωπο είναι πχ το ονοματεπώνυμο, μητρώνυμο, πατρώνυμο, αριθμός ταυτότητας, ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email), αριθμός τηλεμοιότυπου (fax), σύνθεση της οικογένειας του (γονείς, αδέρφια, σύζυγος κλπ), ηλικία, αριθμοί πιστωτικών καρτών, υπηκοότητα, η εμπλοκή του σε αστικές δικαστικές υποθέσεις, περιουσιακά στοιχεία, πιστοληπτική ικανότητα κλπ¹³⁷. Αρχικά εξετάζεται εάν το προσωπικό δεδομένο του εργαζόμενου υπόκειται σε επεξεργασία και εάν αυτή η επεξεργασία απειλεί δικαιώματα και ελευθερίες του εργαζόμενου (προϋποθέσεις άρθρου 1 ν. 2472/1997). Και στη συνέχεια αν το προσωπικό δεδομένο βρίσκεται σε συμβατικό ή αυτοματοποιημένο αρχείο επεξεργασίας (άρθρο 3 ν. 2472/1997).

Δεν αποτελούν προσωπικά δεδομένα πληροφορίες που αφορούν ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα όταν δεν είναι γνωστή η ταυτότητα τους ή αυτή –η ταυτότητα του υποκειμένου- δεν μπορεί να προσδιοριστεί μέσω των στοιχείων αυτών¹³⁸. Τέτοιου είδους πληροφορίες είτε συλλέγονται εξ αρχής χωρίς σύνδεση με κάποιο εργαζόμενο

ενημερώνει και καθοδηγεί για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου που συνεπάγεται η εργασία τους, β) να συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγείας και ασφάλειας. 3. Η άσκηση του έργου του τεχνικού ασφάλειας δεν αποκλείει την ανάθεση σε αυτόν από τον εργοδότη και άλλων καθηκόντων, πέρα από το ελάχιστο όριο ωρών απασχόλησής του ως τεχνικού ασφάλειας. 4. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη, για θέματα της αρμοδιότητάς του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφάλειας πρέπει να είναι αιτιολογημένη. 5. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο». Έμμεση αναφορά γίνεται πχ στο αρχείο συντήρησης οχημάτων που τηρείται σε μια επιχείρηση για τα οχήματα και περιέχει πληροφορίες για κάθε όχημα και προσδιορίζονται τουλάχιστον με τον αριθμό κυκλοφορίας του.

¹³⁷ Κατηγοριοποίηση προσωπικών δεδομένων κατά τη γνωμοδότηση της Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υπ' αριθμόν 19/2009: «α) στοιχεία αναγνώρισης : όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, μητρώνυμο, στοιχεία ληξιαρχικών πράξεων, στοιχεία ταυτότητας, υπηκοότητας, καταγωγή κλπ, β) προσωπικά χαρακτηριστικά: χαρακτηριστικά προσώπου, μορφή, σώμα, ενδιαφέροντα, συνήθειες, μετακινήσεις, ταξίδια, κλπ, γ) οικογενειακές συνθήκες: έγγαμος, διαζευγμένος, χήρος, με ή άνευ τέκνων, αριθμός-φύλο-ηλικία κλπ. στοιχεία τέκνων (ανήλικων και ενήλικων), κοινωνικές επαφές κλπ, δ) εκπαίδευση : ακαδημαϊκή δραστηριότητα, εκπαίδευση, τομείς ειδίκευσης και πιστοποιητικά, συμμετοχή σε σωματεία, στοιχεία επαγγελματικής εκπαίδευσης κα δραστηριότητας κλπ, ε) οικονομικά στοιχεία: έσοδα, έξοδα, περιουσιακά στοιχεία, επενδύσεις, περιεχόμενο φορολογικών δηλώσεων, δάνεια, υποθήκες, ασφάλειες, συντάξεις, τραπεζικοί λογαριασμοί, πιστωτικές κάρτες, κληρονομιά, αποζημίωση από ατυχήματα κλπ, στ) εργασία: παρούσα, παλαιότερες, επαγγελματική εκπαίδευση, στοιχεία πρόσληψης ή λύσης της σύμβασης, αξιολόγηση εργασίας, εργασιακά καθήκοντα, αμοιβές, κρατήσεις, όροι εργασίας κλπ».

<file:///C:/Users/TOSH/Downloads/112305.pdf>, σελ.13- 14.

¹³⁸ Αποφ. 43/2010 ΑΠΔΠΧ, 05-07-2010 για τη «Συλλογή προσωπικών δεδομένων κατά τη διαδικασία απογραφής μισθοδοτούμενων από το Ελληνικό Δημόσιο. Διαγραφή στοιχείων που δεν συνδέονται με τη μισθοδοσία».

είτε ανωνυμοποιούνται¹³⁹, ψευδωνυμοποιούνται¹⁴⁰ ή κωδικοποιούνται(και ανάγονται σε πρότυπο).

5. ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Με βάση το θετό δίκαιο η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων είναι επιτρεπτή κατ'εξάιρεση όταν τηρούνται οι διατάξεις των άρθρων 4 έως 9 και 11 του ν. 2472/1997, όπου θεσπίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται κατά την επεξεργασία και η παράβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ώστε η επεξεργασία να μην είναι νόμιμη. Είναι προϋποθέσεις που καθορίζονται με βάση ουσιαστικές προϋποθέσεις : την αρχή της αναλογικότητας (σκοπός, τρόπος επεξεργασίας), διαδικαστικές προϋποθέσεις: την εγγύηση προστασίας του εργαζόμενου(η συγκατάθεση και η γνωστοποίηση του εργαζόμενου ή η άδεια της ΑΠΔΠΧ, η ενημέρωση του εργαζόμενου)¹⁴¹. Οι προϋποθέσεις νομιμότητας της επεξεργασίας από τον εργοδότη, που συγχρόνως αποτελούν και υποχρεώσεις του εργοδότη, είναι α. ύπαρξη σκοπού: Η επεξεργασία πρέπει να γίνεται για καθορισμένο, νόμιμο και σαφή σκοπό, β. επεξεργασία ανάλογη σκοπού: Η επεξεργασία πρέπει να γίνεται με τρόπο θεμιτό και νόμιμο και τα προσωπικά δεδομένα που υποβάλλονται σ' αυτήν πρέπει να είναι ανάλογα με το σκοπό , γ. ενημέρωση του εργαζόμενου: Ο εργοδότης οφείλει να ενημερώσει τον εργαζόμενο σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος , δ. συγκατάθεση του εργαζόμενου: Η επεξεργασία επιτρέπεται μόνο εάν συγκατατίθεται ο εργαζόμενος , εκτός εάν άλλος ορίζει ο νόμος, ε. ενημέρωση της ΑΠΔΠΧ: Ο εργοδότης πρέπει να ενημερώνει την ΑΠΔΠΧ για τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας, εκτός αν άλλος

¹³⁹ Στην ανωνυμοποίηση που επιβάλλεται ύστερα από δημοσιοποίηση δικαστικής απόφασης αναφέρεται η αποφ. 38/2008 ΑΠΔΠΧ, 23-12-2008 για «Επιβολή κυρώσεων στην εταιρεία Microsoft Hellas ΑΕ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για παραβίαση σειράς διατάξεων του Ν. 2472/1997 σχετικά με την παράλειψη γνωστοποίησης σύστασης και λειτουργίας αρχείου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσβολών της επί λογισμικού. (Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΝΑΚΛΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 73/2011 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ)», ενώ στην τήρηση ανωνυμοποιημένου μητρώου αλλοδαπών για στατιστικούς λόγους αναφέρεται η αποφ. Του ΔΕΚ επί της υποθέσεως 524/2006, στις 16.12.2008, που υποστηρίζει ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αναγκαίες (υπό την έννοια του στοιχείου ε', άρθρο 7 , Οδηγία 95/46/ΕΚ), η αποθήκευση και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο μητρώου, όπως στο μητρώο αλλοδαπών για λόγους στατιστικής.

¹⁴⁰ Πχ η αποφ. 31/2010 ΑΠΔΠΧ, 04-06-2010, για «Πιλοτικό βιομετρικό σύστημα ελέγχου πρόσβασης σε κρίσιμες εγκαταστάσεις του Διεθνούς Αερολιμένα «Μακεδονία», όπου η ψευδωνυμοποίηση επιτυγχάνεται με την αντικατάσταση των βιομετρικών δεδομένων(δακτυλικά αποτυπώματα) με κρυπτογραφημένα.

¹⁴¹ Κατά ΣτΕ 2254/2005 και ΣτΕ 2255/2005 «η επιτρεπόμενη κατ'εξάιρεση επεξεργασία χωρίς την συγκατάθεση του ενδιαφερομένου στις προβλεπόμενες περιπτώσεις, για να είναι νόμιμη πρέπει πάντως να διενεργείται για τους καθορισμένους σκοπούς του συγκροτηθέντος αρχείου με βάση τα συλλέγοντα σχετικά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»

Δούκα,(2011), σελ145.

ορίζει ο νόμος, ζ. άδεια της ΑΠΔΠΧ για συγκεκριμένες περιπτώσεις επεξεργασίας: Η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται μόνο μετά από άδεια της ΑΠΔΠΧ και μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος. Ομοίως απαιτείται άδεια για τη διασύνδεση αρχείων και τη διασυννοριακή ροή προσωπικών δεδομένων.

5.1 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ

Η πληροφορία έχει αξία ως μέσο για τη λήψη των αποφάσεων και η αξία της εξαρτάται από το σκοπό που υπηρετεί. Ο σκοπός θέτει ως στόχο να εγκαταλειφθεί η ασφάλεια που παρέχει στον εργαζόμενο η πλήρης απαγόρευση επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, μετακυλώντας έτσι τον κίνδυνο και στον εργαζόμενο. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του είναι τρόπος και τα εργαλεία με τον οποίο θα επιτευχθεί ο στόχος¹⁴². Ο σκοπός είναι ο δίαυλος που επιτρέπει τη ροή της πληροφορίας από το άτομο προς την κοινωνία. Ο σκοπός πρέπει αν είναι α) νόμιμος(άρθρο 4 παρ. 1, στοιχείο α', ν. 2472/1997), β) να είναι σαφής και καθορισμένος¹⁴³, δηλαδή ο σκοπός πρέπει να ονομάζεται, να οριοθετείται και να προσδιορίζεται ρητά και με σαφήνεια, ώστε να είναι κατανοητός και να μην υπάρχει σύγχυση, γ) Ο σκοπός επεξεργασίας καθορίζεται από τον εργοδότη- ως υπεύθυνος επεξεργασίας-και προηγείται της έναρξης της συλλογής των δεδομένων¹⁴⁴. Ο καθορισμός του σκοπού γίνεται εμμέσως ή συμβατικά, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Ο σκοπός αιτιολογεί και νομιμοποιεί την επεξεργασία και η μεταβολή ή συναίνεση του σημαίνει ότι ως προς το νέο σκοπό η επεξεργασία γίνεται παρανόμως και ουσιαστικά και ουσιαστικά γίνεται χωρίς να υπάρχει σκοπός, εφόσον άλλος σκοπός δηλώθηκε από τον εργοδότη και για άλλο σκοπό γίνεται η επεξεργασία¹⁴⁵. Συνεπώς

¹⁴² Δούκα, (2011), σελ150.

¹⁴³ Αποφ. 57/2009 ΑΠΔΠΧ Opinion 8/2001 on the processing of personal data in the employment context της Ομάδας του άρθρου 29.

¹⁴⁴ Δεν αποκλείεται ο σκοπός να καθορίζεται και με κανονιστικές διατάξεις όπως στα άρθρα 2,στοιχείο ζ', ν.2472/1997, 5παρ. 2,7 παρ.2 και 7 Α ν.2472/1997.

¹⁴⁵ Χαρακτηριστική περίπτωση υπέρβασης σκοπού αντιμετωπίστηκε με την αποφ. 1661/2000 ΑΠΔΠΧ και στη συνέχεια με την αποφ. 2254/2005 του ΣτΕ, από την οποία προέκυψε: Τράπεζα διατηρεί αρχείο με στοιχεία του πελάτη της από τα οποία προκύπτει ότι αυτός κατήρτισε δανειακή σύμβαση μαζί της και δεν είναι συνεπής στις εξοφλητικές του δόσεις. Το αρχείο δημιουργήθηκε με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της τράπεζας στην σχέση της με τον πελάτη. Στοιχεία από το αρχείο γνωστοποίησε η τράπεζα στον εργοδότη με την παράκληση να μεσοπλαβεί ώστε να μην προβεί δικαστικώς στη αναζήτηση των χρημάτων της από τον πελάτη - εργαζόμενο. Η ενέργεια της αυτή συνίσταται σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για σκοπό διαφορετικό από αυτόν που υπαγόρευε η αρχική συμφωνία εργαζόμενου-πελάτη τράπεζας και τράπεζας. Δεδομένου αυτών και του ότι ο εργοδότης ούτε μέρος της δανειακής σύμβασης είναι ούτε έχει έναντι του εργαζόμενου οποιαδήποτε εξουσία, εκτός του διευθυντικού δικαιώματος, το οποίο ασκείται μόνο στο πεδίο της εργασιακής σχέσης. Δούκα, (2011), σελ154.

απαγορεύεται η μεταβολή του σκοπού¹⁴⁶, η μεταβολή ή η υπέρβαση του σκοπού ουσιαστικά σημαίνει μη ύπαρξη σκοπού, και καθιστά παράνομη την επεξεργασία.

5.2 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΕΣΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Υπάρχει πληθώρα μέσων για τη συλλογή προσωπικών δεδομένων όπως: α) η αυτοματοποιημένη παρακολούθηση του χώρου εργασίας, της χρήσης του διαδικτύου και της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του εργαζόμενου. Η παρακολούθηση του εργαζόμενου από τον εργοδότη αποτελεί παλιά πρακτική αφού συναντάται από την δεκαετία του 80', από τότε ως σήμερα με την ολοένα και μεγαλύτερη εξέλιξη της τεχνολογίας η παρακολούθηση παίρνει άλλη διάσταση¹⁴⁷. Άλλωστε για αυτό το λόγο εκδόθηκαν και οι Οδηγία 95/46/EK και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση 108 και μια σειρά άλλοι κανόνες και οδηγίες. Το γεγονός ότι έχουν θεσπιστεί ειδικές διατάξεις για την βιντεοσκόπηση έχει εγείρει αντιδράσεις ως προς το εάν ο ν. 2472/1997 είναι ο σαφής και ειδικός νόμος που το ΕΔΔΑ επιτάσσει με τη νομολογία του να θεσπίσει για τις περιπτώσεις αυτές¹⁴⁸. Ο λόγος της παρακολούθησης μπορεί να είναι η ασφάλεια των προσώπων (πχ προσωπικού , πελατών) ή περιουσίας(πχ απόρρητα της επιχείρησης, οι εγκαταστάσεις, τα εμπορεύματα), και η συλλογή στοιχείων που αφορούν τους εργαζόμενους να αποτελεί παράπλευρη συνέπεια. Η παρακολούθηση μπορεί να επιβάλλεται με κανονιστικές διατάξεις πχ στα καζίνο, ή να αποτελεί ελεύθερη επιλογή του εργοδότη. Μπορεί να γίνεται σε πραγματικό χρόνο και να συνδυάζεται με την καταγραφή εικόνας και ήχου, ενώ σε συνάρτηση με τη διάρκεια του χρόνου εργασίας μπορεί να γίνεται στα διαλλείματα, κατά τη διάρκεια της εργασίας κλπ, ή και με ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής διαδρομών (GPS) σε οχήματα της εταιρείας. Επιπλέον, μπορεί να παρακολουθούνται ιστοσελίδες που επισκέπτεται ο εργαζόμενος από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή που του έχει διαθέσει η εταιρεία, το σταθερό ή κινητό, την ηλεκτρονική διεύθυνση (email), το τηλεμύτυπο (fax) ή παρακολούθηση της έγχαρτης αλληλογραφίας του εργαζόμενου. Η

¹⁴⁶ Αποφ.66/200 ΑΠΔΠΧ και στη συνέχεια ΣτΕ 94/2003 διαπίστωσαν ότι ο εργοδότης μεταβίβασε σε τρίτο , χρηματιστηριακή εταιρεία, τα στοιχεία της ταυτότητας υπαλλήλων της χωρίς τη συγκατάθεση τους, με σκοπό να ανοιχθούν μερίδες στο Χρηματιστήριο Αξιών στο όνομα τους για να αυξήσει τις οικοιωθελής πρόσθετες παροχές (bonus).

Αποφ. 44/2007 ΑΠΔΠΧ, η οποία δέχτηκε ότι έγινε νόμιμη επεξεργασία προσωπικού δεδομένου που γνωστοποίησε στον εργοδότη της εργαζόμενη που ζήτησε την τοποθέτηση της σε άλλη θέση, έκρινε ότι σε σχέση με το ότι το προσωπικό αυτό δεδομένο αναγράφηκε στο έγγραφο που κοινοποιήθηκε στο τμήμα στο οποίο τοποθετήθηκε η εργαζόμενη. Δούκα, (2011), σελ154.

¹⁴⁷ Δούκα, (2011), σελ182.

Παπαϊωάννου, Ο έλεγχος από τον εργοδότη της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και της ενασχόλησης του μισθωτού με το διαδίκτυο ,(2006), σελ 19.

¹⁴⁸ Κατρούγκαλος, ΝοΒ 2006, σελ 370, Παπαδόπουλος, Αρμ 2005, σελ. 1330 επ.

παρακολούθηση μπορεί να γίνεται με τεχνικά μέσα που έχει στο χώρο ο εργοδότης πχ κάμερες, ή τεχνικά μέσα που έχει εγκατεστημένα στις ηλεκτρονικές συσκευές που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος πχ στον ηλεκτρονικό υπολογιστή , στο τηλέφωνο κλπ¹⁴⁹.

Σε κάθε περίπτωση η παρακολούθηση για να είναι σύννομη θα πρέπει να γίνεται για την επίτευξη ενός σκοπού, και αφού προηγουμένως έχει εξετασθεί ότι δεν υπάρχει ηπιότερο μέσο για αυτό, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας. Εξάλλου κατά το ν. 2472/1997 στο άρθρο 4 ορίζεται ότι «1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει :α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. γ) Να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση. δ) Να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους. Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής, η Αρχή μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να επιτρέπει τη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για ιστορικούς επιστημονικούς ή στατιστικούς σκοπούς, εφ' όσον κρίνει ότι δεν θίγονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τα δικαιώματα των υποκειμένων τους ή και τρίτων».

Σκοποί που να δικαιολογούν τη συνεχή παρακολούθηση των επικοινωνιών του εργαζόμενου από τον εργοδότη είναι πχ η επιβεβαίωση ή απόδειξη της εγκληματικής δραστηριότητας του εργαζόμενου, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες σε βάρος του για εγκληματική δραστηριότητα όπως υποκλοπή ή αφαιρέσει προγραμμάτων, μόλυνσης με ιούς, ή όταν η επιχείρηση επιθυμεί να διασφαλίσει τα απόρρητα στοιχεία της και γενικά τα συμφέροντα της, όταν η επιχείρησης έχει βάσιμες υποψίες για δολιοφθορά εκ μέρους του εργαζόμενου κλπ. Η ανάγνωση της ηλεκτρονική και μη αλληλογραφίας του εργαζόμενου μπορεί να είναι απαραίτητη πχ όταν επί απουσίας του εργαζόμενου πρέπει να διαβαστεί αλληλογραφία απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης¹⁵⁰. Σε κάθε περίπτωση με βάσει τον ν. 2472/1997 ισχύουν εξαιρέσεις από τον κανόνα της μη επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων του εργαζόμενου(άρθρο 7β ν. 2472/1997).

¹⁴⁹ Δούκα, (2011), σελ185.

¹⁵⁰ Δούκα, (2011), σελ186.

Για να είναι νόμιμη η παρακολούθηση χρειάζεται να προηγηθεί γνώση του εργαζόμενου για αυτήν. Η παρακολούθηση γίνεται μυστικά μόνο στις περιπτώσεις που ορίζονται στο ν. 2472/1997 άρθρο 3 παρ.2, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 3625/2007 σε εκτέλεση του άρθρου 19 παρ.1 εδ. β'Σ¹⁵¹. Ο έλεγχος από τον εργοδότη γίνεται μέσω των τεχνολογικών μέσων που έχει δώσει ο εργοδότης στον εργαζόμενο για την παροχή εργασίας ή μέσω μέσων επικοινωνίας (που πάλι έχει παράσχει ο εργοδότης στον εργαζόμενο). Η κυριότητα δηλαδή επί των μέσων που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος ανήκει στον εργοδότη, και δεν μπορεί να επιφέρει έννομες συνέπειες, επειδή η βάση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων στο στάδιο της επεξεργασίας συνδέεται με τη μη προσβολή δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των εργαζομένων, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του ν.2472/1997, και δεν επηρεάζεται από το ιδιοκτησιακό καθεστώς της υλικής κατοχής. Άλλωστε η προστασία συνδέεται με τα προσωπικά δεδομένα του εργαζόμενου με την προϋπόθεση ότι η προστασία παρέχεται σε συνάρτηση με την παροχή της εργασίας σε εγκαταστάσεις και με τη χρήση υλικών αντικειμένων που ανήκουν στον εργοδότη ή εξουσιάζονται από αυτόν¹⁵².

Η ιδιοκτησία του εργοδότη επί του ηλεκτρονικού υπολογιστή σε συνδυασμό με το ότι ο υπολογιστής είχε διατεθεί στον εργαζόμενο για την παροχή εργασίας του αποτέλεσε επιχείρημα για την κρίση του Πρωτοδικείου της ΕΕ στην απόφαση της 19.3.1998 επί της υπόθεσης Τα-74/96, Τζοανος v. Commission, [44 E.C.R.IA-00129,II-00343(1998)]. Το δικαστήριο αντιμετώπισε περίπτωση μυστικής εξέτασης του ηλεκτρονικού υπολογιστή εργαζόμενου της ΕΕ, που του είχε διατεθεί από την υπηρεσία του, σε ώρα απουσίας από το γραφείο του και διαπιστώθηκε η καταχώρηση σε αυτόν κειμένων που οδήγησαν στην πειθαρχική τιμωρία του. Το δικαστήριο έκρινε ότι ήταν σύννομος ο έλεγχος, επειδή η κυριότητα του υπολογιστή ανήκει στον εργοδότη και είχε διατεθεί στον εργαζόμενο για την εργασία του.

Όταν η παρακολούθηση γίνεται για σκοπούς που δεν συνδέονται με τη σχέση εργασίας, πχ γίνονται για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων¹⁵³, τότε τα προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων συλλέγονται τυχαία και δεν μπορούν να υποβληθούν σε

¹⁵¹ Με την έννοια αυτή και η αναφορά στον Κώδικα Πρακτικής της ΔΟΕ (σελ. 16), όπου υποστηρίζεται ότι «As to secret monitoring, it is accepted as long as it is foreseen by specific provisions of national law. It might also be unavoidable in connection with investigations concerning criminal activities or other serious wrongdoings». Δούκα, (2011), σελ187.

¹⁵² Δούκα, (2011), σελ187.

¹⁵³ Πχ στρατιωτικών εγκαταστάσεων, εργοστάσιο πυρηνικής ενέργειας, ορυχείο χρυσού κλπ.

επεξεργασία από τον εργοδότη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό. Η παρακολούθηση πάντως δεν μπορεί να υπερβαίνει το χώρο εργασίας και το ωράριο εργασίας¹⁵⁴.

5.3 Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Η αρχή της διαφάνειας συνδέεται και με την ενημέρωση του εργαζόμενου ως προϋπόθεση της επεξεργασίας. Η γνωστοποίηση ορίζεται ρητά ως υποχρέωση του εργοδότη στο άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 2472/1997: «Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία: α. την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β. τον σκοπό της επεξεργασίας, γ. τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ. την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης»¹⁵⁵.

Το άρθρο 11 συμπληρώνεται με της Κανονιστικής Πράξης αριθμ. 1/1999 της ΑΠΔΠΧ, για την «Ενημέρωση¹⁵⁶ του υποκειμένου των δεδομένων κατ'άρθρο 11 ν. 2472/1997», που εκδόθηκε με βάση τα άρθρα 2 (περ. ια') 5, 11, 19, παρ. 1 (περ. ι') και 24 παρ. 3 ν. 2472/1997 και δημοσιεύτηκε στην ΕτΚ τεύχος Β, φύλλο 555 της 6.5.1999. Η ενημέρωση λειτουργεί παθητικά από τον εργαζόμενο και δεν απαιτείται αντίδραση σε αυτήν. Κατά το άρθρο 10 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Ενημέρωση σε περίπτωση συλλογής δεδομένων από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται) ορίζει ότι: «Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο εκπρόσωπός του πρέπει να παρέχει στο πρόσωπο από το οποίο συλλέγονται δεδομένα που το αφορούν τουλάχιστον τις πληροφορίες που απαριθμούνται κατωτέρω, εκτός εάν το πρόσωπο αυτό έχει ήδη ενημερωθεί σχετικά με α) την ταυτότητα του υπευθύνου της επεξεργασίας και, ενδεχομένως, του εκπροσώπου του, β) τους σκοπούς της επεξεργασίας για την οποία προορίζονται τα δεδομένα, γ) οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία, όπως τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων κλπ». Η διάταξη προσέλαβε το περιεχόμενο αυτό βασιζόμενη στις σκέψεις 38 έως και 40 του Προοιμίου¹⁵⁷: (38) ότι η σύνομη επεξεργασία των δεδομένων προϋποθέτει ότι τα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα είναι σε θέση να πληροφορούνται την ύπαρξη της επεξεργασίας και, εφόσον τα δεδομένα συλλέγονται από αυτά, να έχουν πραγματική και ολοκληρωμένη

¹⁵⁴ Δούκα, (2011), σελ189.

¹⁵⁵ ΕφΑθ 3233/2003, ΠολΠρΑθ 3944/2009.

¹⁵⁶ Αποφ. ΠολΠρΑθ 3944/2009, η οποία θεωρεί ότι υπάρχει και δικαίωμα ενημέρωσης.

¹⁵⁷ Δούκα, (2011), σελ200.

ενημέρωση σχετικά με τις συνθήκες της συλλογής. Σε επόμενη παράγραφο (39) ανέφερε ότι ορισμένες επεξεργασίες αφορούν δεδομένα τα οποία ο υπεύθυνος δεν συνέλεξε απευθείας από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται ότι, εξάλλου, τα δεδομένα μπορούν να ανακοινωθούν νομίμως σε τρίτο, ακόμη και όταν η ανακοίνωση αυτή δεν είχε προβλεφθεί κατά τη συλλογή τους από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται ότι, σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η ενημέρωση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα πρέπει να πραγματοποιείται κατά την καταγραφή των δεδομένων ή, το αργότερο, κατά την πρώτη ανακοίνωσή τους σε τρίτο.

Στην 40 αναφέρει ότι, ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να επιβληθεί η υποχρέωση αυτή εφόσον το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει ήδη ενημερωθεί ότι η υποχρέωση αυτή δεν υφίσταται όταν η καταγραφή ή η ανακοίνωση προβλέπεται ρητώς από το νόμο όταν η ενημέρωση του εν λόγω προσώπου αποδεικνύεται αδύνατη ή συνεπάγεται δυσανάλογες προσπάθειες, όπως μπορεί να συμβεί με τις επεξεργασίες για ιστορικούς, στατιστικούς, ή επιστημονικούς σκοπούς εν προκειμένω είναι δυνατόν να εξετάζονται ο αριθμός των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, η ηλικία των δεδομένων καθώς και τα αντισταθμιστικά μέτρα που μπορούν να ληφθούν.

Η ενημέρωση αποτελεί πρωτίστως υποχρέωση του εργοδότη¹⁵⁸, εάν ο εργοδότης (άρθρο 10 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ «εκτός και εάν το πρόσωπο αυτό έχει ήδη ενημερωθεί») επικαλεσθεί και αποδείξει ότι ο εργαζόμενος γνώριζε τα στοιχεία για τα οποία υφίσταται υποχρέωση ενημέρωσης (άρθρο 11 παρ. 1 και 2 ν. 2472/1997), τότε δεν υφίσταται υποχρέωση του ίδιου για ενημέρωση. Σύμφωνα , τέλος με το άρθρο 2 παρ.10 και 2 της Κανονιστικής Πράξης 1/1999, όταν τα δεδομένα συλλέγονται απευθείας από το υποκείμενο, η ενημέρωση γίνεται ταυτόχρονα με τη συλλογή , ενώ όταν συλλέγονται από άλλες πηγές , η ενημέρωση γίνεται αμελλητί και πριν από κάθε χρησιμοποίηση ή επεξεργασία των δεδομένων μετά την καταχώρηση. Η έλλειψη ενημέρωσης δεν καλύπτεται από την συγκατάθεση του εργαζόμενου (παρ. 1 άρθρο 5 ν.2472/1997). Η ενημέρωση πρέπει να γίνεται ,ε τρόπο σαφή , σε γλώσσα και με φραστική διατύπωση που να μπορεί να γίνει κατανοητή από το λήπτη(άρθρο 11 παρ.1 , ν. 2472/1997 και άρθρο 3 παρ. 2 Κανονιστική Πράξη 1/1999). Η ενημέρωση μπορεί να γίνει με email, προσωπική ενημέρωση του εργαζόμενου, με ανάρτηση σε εμφανές σημείο στον πίνακα ανακοινώσεων, με τη διάθεση έντυπου υλικού, πάντως

¹⁵⁸ Αποφ. ΠολΠρΑθ 3944/2009, η οποία θεωρεί ότι υπάρχει και δικαίωμα ενημέρωσης

εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του εργοδότη να προβεί σε έγγραφη ατομική ενημέρωση του εργαζόμενου¹⁵⁹.

5.4 Η ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ¹⁶⁰ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Κατά το άρθρο 5 και 7 του ν.2472/1997 προβλέπονται περιορισμοί κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: α) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης, στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι υποκείμενο δεδομένων ή για τη λήψη μέτρων κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου κατά το προσυμβατικό στάδιο. β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο. γ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του. δ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα. ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών.

Στο προσυμβατικό στάδιο(α), για τη λήψη μέτρων από τον εργοδότη αυτή γίνεται είτε μετά από αίτημα του εργαζόμενου (παρ. 2 στοιχείο α') είτε επειδή επιβάλλονται από κανονιστική διάταξη διάταξη (παρ. 2 στοιχείο β'). **Κατά τη διάρκεια της σχέσης εργασίας (β)**, η συγκατάθεση του εργαζόμενου δεν απαιτείται, εάν η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σχέσης (παρ. 2 στοιχείο α'). Σκοπός της διάταξης είναι η ασφάλεια της σχέσης σύμφωνα με τους όρους της και το νομικό καθεστώς που τη διέπει χωρίς να εξαρτάται από τη βούληση του εργαζόμενου και χωρίς να κινδυνεύει να ματαιωθεί από τυχόν άρνηση του να παράσχει τη συγκατάθεση του. Από το σκοπό προκύπτει ότι η «εκτέλεση» νοείται κάθε πράξη και ενέργεια για την ομαλή λειτουργία της σχέσης εργασίας, που συνιστά εκπλήρωση υποχρέωσης ή άσκηση δικαιώματος για καθένα από τα μέρη της σχέσης¹⁶¹.

¹⁵⁹ Δούκα, (2011), σελ204.

¹⁶⁰ ΕφΑθ 3833/2003, αποφ. 80/2002, αποφ. 91/2001

Αρμαμέντος-Σωτηρόπουλος, (2005), σελ. 21,91,164-180,223,226,232-237,240,248,257.

¹⁶¹ Αποφ. 8/2001 ΑΠΔΠΧ.

Η ευρύτητα του ορισμού που περιέχει η εξεταζόμενη διάταξη καλύπτει στο σύνολο τους τις σχέσεις που αναπτύσσονται ως ειδικότερες εκδηλώσεις της σχέσης εργασίας ανάμεσα στον εργοδότη και τον εργαζόμενο. Όταν ο σκοπός αφορά την εκτέλεση της σχέσης εργασίας, για να είναι σαφής και καθορισμένος, όπως επιτάσσει το άρθρο 4 παρ.1 στοιχείο α' ν. 2472/1997, πρέπει να περιγράψει κάποιον από τους ειδικότερους σκοπούς και να μην ορίζεται ως «εκτέλεση της σχέσης εργασίας», αλλά πχ ως «διενέργεια εσωτερικού προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης», «προγραμματισμός ετήσιων αδειών αναψυχής», «υπολογισμός μισθοδοσίας» κλπ. Ο όρος «εκτέλεση της σχέσης εργασίας»¹⁶², επομένως, δεν προσδιορίζει έναν μόνο σκοπό, αλλά ένα σύνολο σκοπών¹⁶³.

Συνιστούν ενέργειες αναγκαίες για την εκτέλεση της σχέσης εργασίας: α) η αξιολόγηση του εργαζόμενου, η υπηρεσιακή εξέλιξη του, β) η εκτέλεση υπηρεσιακής εντολής¹⁶⁴, γ) χορήγηση εκπαιδευτικών αδειών¹⁶⁵, δ) ο καθορισμός του ύψους των αποδοχών, ε) η μετακίνηση μισθωτού στις επιχειρήσεις του ομίλου προς αποφυγή απόλυσης του στ) με σκοπό την ορθή αξιοποίηση της εργασίας με βάση τις γνώσεις, τις εμπειρίες¹⁶⁶, ζ) η οργάνωση και ο έλεγχος της ολοκλήρωσης της συγκεκριμένης εργασίας¹⁶⁷, η) η προστασία των απορρήτων της επιχείρησης¹⁶⁸.

Σε οποιοδήποτε στάδιο προ, κατά, μετά τη σχέση εργασίας(γ), δεν είναι αναγκαία η συγκατάθεση του εργαζόμενου, εάν η επεξεργασία γίνεται για τους σκοπούς που ορίζονται στα στοιχεία β'¹⁶⁹ έως ε' της παρ. 2 του άρθρου 5¹⁷⁰ του ν. 2472/1997¹⁷¹.

¹⁶²Αποφ. 35/008 ΑΠΔΠΧ.

¹⁶³ Δούκα, (2011), σελ215.

¹⁶⁴ Γνωμ ΝΣΚ 221/2007,31.5.2007.

¹⁶⁵ ΓνωμΝΣΚ 363/2009, 12.10.2009. και ΓνωμΝΣΚ 84/2009, 9.4.2009.

¹⁶⁶ Γνωμ ΝΣΚ 284/2009,15.6.2009.

¹⁶⁷ Αποφ. 61/2004 ΑΠΔΠΧ.

¹⁶⁸ Δούκα, (2011), σελ216 επ.

¹⁶⁹ Στην Ιταλία με νομοθετική ρύθμιση του 2001 καταργήθηκε προηγουμένως νομοθετική ρύθμιση που αφορούσε συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίες καταρτίζονταν με την αντικατάσταση προσωρινώς απόντος εργαζομένου, να αναγράφεται στη σύμβαση το όνομα του αντικαθιστούμενου εργαζόμενου. , ΔΕΚ Της 24.6.2010 ΕΠΙ Της C-98/2008 Sorge.

¹⁷⁰ «... β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο.

γ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του.

δ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπύπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα.

Συμπερασματικά για το σύστημα επεξεργασίας του εργαζόμενου από τον εργοδότη εργοδότης υποχρεούται να τηρεί τα οριζόμενα στα άρθρα 4,6,11 του ν. 2472/1997 όταν υποβάλλει σε επεξεργασία απλά προσωπικά δεδομένα του εργαζόμενου με σκοπό την εκτέλεση ης σχέσης εργασίας, τη λήψη μέτρων κλπ (σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ. 2), υποχρεούται να τηρεί τα οριζόμενα στα άρθρα 4,11 του ν.2472/1997 όταν υποβάλλει σε επεξεργασία απλά προσωπικά δεδομένα του εργαζόμενου αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με τη σχέση εργασίας αφού προηγουμένως έχει ενημερωθεί ο εργαζόμενος(άρθρο 7 Α παρ. 1 στοιχείο α΄), αλλά και τα οριζόμενα στα άρθρα 4,5 απρ. 1, 6 11 του ν.2472/1997 όταν υποβάλλει σε επεξεργασία απλά προσωπικά δεδομένα για κάθε άλλο σκοπό, αλλά εδώ υποχρεούται να ζητά τη συγκατάθεση του εργαζόμενου(πχ για να δημοσιεύσει φωτογραφίες του προσωπικού για τη διαφήμιση της επιχείρησης).

Ο εργοδότης υποχρεούται να τηρεί τα οριζόμενα στα άρθρα 4,11 του ν. 2472/1997 και να λαμβάνει άδεια από την ΑΠΔΠΧ (άρθρο 7 παρ. 2 ν.2472/1997), όταν υποβάλλει σε επεξεργασία ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του εργαζόμενου για όποιο σκοπό και εάν το πράττει, και ο εργαζόμενος έχει δώσει γραπτή συγκατάθεση ή η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος τρίτου ή προβλεπόμενου από το νόμο συμφέροντος τρίτου , εάν ο εργαζόμενος τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεση του ή –η επεξεργασία- αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί ο ίδιος ο εργαζόμενος ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, υπεράσπιση, άσκηση δικαιώματος του ενώπιον του δικαστηρίου ή η επεξεργασία πραγματοποιείται από τον εργοδότη για ερευνητικούς σκοπούς. Ακόμη πρέπει να τηρεί τα άρθρα 4 και 11 του ν. 2472/1997 όταν υποβάλλει σε επεξεργασία ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του εργαζόμενου για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την επιχείρηση και χρειάζονται για την εκπλήρωση υποχρέωσης που προβλέπει ο νόμος ή η σχέση εργασίας(και έχει ενημερωθεί ο εργαζόμενος),(άρθρο 7 Α παρ.1 στοιχείο α΄).

Σε κάθε άλλη περίπτωση ισχύει η απαγόρευση του 7 παρ. 1.

ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών» .

¹⁷¹Για ανάλυση βλέπε Δούκα, (2011), σελ218 επ.

6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε σχέση με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων ο εργαζόμενος χρήζει προστασίας αρχικά για να εξασφαλίσει ότι η επεξεργασία δεν θα είναι ανεξέλεγκτη. Η επεξεργασία πρέπει να γίνεται με αυτοματοποιημένες ή ημιαυτοματοποιημένες μεθόδους, να είναι αξιόπιστη στο τεχνικό της μέρος, και να είναι βέβαιο ότι τα προσωπικά δεδομένα είναι αξιόπιστα και δεν υφίστανται αλλοιώσεις. Για να επιτευχθούν αυτά θα πρέπει οι βάσεις δεδομένων στις οποίες οργανώνεται η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων να διέπεται από τις αρχές της ακεραιότητας, της εμπιστευτικότητας, της διαθεσιμότητας, της εγκυρότητας, της αυθεντικότητας, της μοναδικότητας και της μη αποποίησης. Η έλλειψη οποιασδήποτε από αυτές τις αρχές καθιστά μη ορθές χρονικά τις επόμενες εργασίες επεξεργασίας και ενδέχεται να προκαλέσει βλάβη στον εργαζόμενο, στον εργοδότη και στον τρίτο προς το συμφέρον του οποίου διενεργείται η επεξεργασία¹⁷². Απαραίτητα στοιχεία για την επεξεργασία είναι η διασφάλιση του απόρρητου της επεξεργασίας¹⁷³ και η διασφάλιση της ασφάλειας των δεδομένων¹⁷⁴.

¹⁷² Ο συνδυασμός των ακολούθων άρθρων του ν.2472/1997 το επιτυγχάνει αυτό: άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο δ' «δ) Να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους. Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής, η Αρχή μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να επιτρέπει τη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για ιστορικούς επιστημονικούς ή στατιστικούς σκοπούς, εφ' όσον κρίνει ότι δεν θίγονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τα δικαιώματα των υποκειμένων τους ή και τρίτων».

άρθρο 6 παρ.2 στοιχείο ε' «ε) Το χρονικό διάστημα για το οποίο προτίθεται να εκτελεί την επεξεργασία ή να διατηρήσει το αρχείο».

άρθρο 10 παρ. 3 «3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας. Με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων, η Αρχή παρέχει οδηγίες ή εκδίδει κανονιστικές πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 ι' για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τον βαθμό ασφαλείας των δεδομένων και των υπολογιστικών και επικοινωνιακών υποδομών, τα μέτρα ασφαλείας που είναι αναγκαίο να λαμβάνονται για κάθε κατηγορία και επεξεργασία δεδομένων, καθώς και για τη χρήση τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας».

¹⁷³ Άρθρο 17 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, άρθρο 22 Κανονισμός 45/2001, ΔΕΚ απόφ. 7.5.2009 υπόθεση 553/07.

¹⁷⁴ Κανονισμός 45/2001 άρθρο 22 παρ.2 ορίζει: « Όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, λαμβάνονται μέτρα, εφόσον απαιτούνται, ανάλογα με τον κίνδυνο, ιδίως με σκοπό:

α) να μην αποκτά μη εξουσιοδοτημένο προς τούτο πρόσωπο πρόσβαση σε συστήματα πληροφορικής που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,

Κατά το άρθρο 19 παρ. 7 α¹⁷⁵ του ν. 2472/1997 οι συνέπειες από την επεξεργασία κατά παράβαση του ν. 2472/1997 είναι : «Όταν η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιβάλλει την άμεση λήψη απόφασης, ο Πρόεδρος μπορεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, να εκδίδει προσωρινή διαταγή για άμεση, ολική ή μερική, αναστολή της επεξεργασίας ή της λειτουργίας του αρχείου. Η διαταγή ισχύει μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης από την Αρχή. Την παραπάνω αρμοδιότητα έχει και η Αρχή, όταν επιλαμβάνεται του θέματος»¹⁷⁶. Παράλληλα είναι δυνατή η επιβολή κυρώσεων κατά τα άρθρα 14,22,23 του ν.2472/1997, αλλά και τα 57ΑΚ, 59ΑΚ,914ΑΚ,932ΑΚ, τους κανόνες του Εργατικού Δικαίου και την παρ.3 του άρθρου 19Σ.

7. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

β) να αποτρέπεται κάθε ανάγνωση, αντιγραφή, αλλοίωση ή απομάκρυνση υποθεμάτων αποθήκευσης, χωρίς εξουσιοδότηση,

γ) να αποτρέπεται κάθε εισαγωγή δεδομένων στη μνήμη, χωρίς εξουσιοδότηση, καθώς και κάθε γνωστοποίηση, αλλοίωση ή διαγραφή αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, χωρίς εξουσιοδότηση,

δ) να αποτρέπεται η χρήση συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων από μη εξουσιοδοτημένα προς τούτο πρόσωπα μέσω εγκαταστάσεων διαβίβασης δεδομένων,

ε) να εξασφαλίζεται ότι οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες συστήματος επεξεργασίας δεδομένων δεν διαθέτουν πρόσβαση σε άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πλην εκείνων που καλύπτονται από το δικαίωμα πρόσβασης που τους παρέχεται,

στ) να καταγράφονται ίχνη των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν ανακοινωθεί, της χρονικής στιγμής της ανακοίνωσής τους και του αποδέκτη τους,

ζ) να διασφαλίζεται ότι θα μπορεί να εξακριβώνεται εκ των υστέρων ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν υποστεί επεξεργασία, ποια χρονική στιγμή και από ποια πρόσωπα,

η) να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για λογαριασμό τρίτων υφίστανται μόνο την επεξεργασία η οποία προβλέπεται από το αναθέτον όργανο ή οργανισμό,

θ) να εξασφαλίζεται ότι, κατά την ανακοίνωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κατά τη διαβίβαση των υποθεμάτων της αποθήκευσης, δεν είναι δυνατή η ανάγνωση, αντιγραφή ή διαγραφή των δεδομένων, χωρίς εξουσιοδότηση,

ι) η εσωτερική οργανωτική δομή ενός οργάνου ή οργανισμού να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων».

¹⁷⁵ Η οποία προστέθηκε με την παρ.6 του άρθρου 34 του ν. 2915/2001.

¹⁷⁶ Αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ: 33/2010, 10/2009, 36/2004. Οι αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ υπόκεινται σε εσωτερικό έλεγχο με αίτηση θεραπείας (αποφ. ΑΠΔΠΧ 10/2009, 35/2008) και με βάση το άρθρο 2 παρ. 2 παρ. 8 του ν. 3051/2002 (άρθρο 19 παρ. 9 του ν. 2472/1997), σε έλεγχο νομιμότητας με άσκηση αίτησης ακύρωσης στο ΣτΕ το οποίο, εάν δεχθεί την αίτηση, ακυρώνει την προσβλήθείσα απόφαση, αλλά δεν δικαιούται να μεταβάλλει το περιεχόμενο της (ΣτΕ 94/2003, 95/2003), όχι όμως και τα γνωμοδοτικού χαρακτήρα έγγραφα επειδή δεν έχουν το χαρακτήρα εκτελεστών διοικητικών πράξεων (ΣτΕολ 2279/2001, ΣτΕ 3232/2003). Β. Δούκα, (2011), σελ.259.

Για την διασφάλιση της νομιμότητας κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων επιδιώκεται η θέσπιση ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων της ΑΠΔΠΧ κατά τα άρθρα 4 παρ. 2. 19 παρ. 1 στοιχεία γ, ε, στ του ν.2472/1997. Στη διασφάλιση αυτή συμβάλλει και το άρθρο 12 και 13 του ν.2472/1997, ενώ το άρθρο 11παρ. 1 που αναφέρεται στην ενημέρωση του εργαζόμενου ως προϋπόθεση για να είναι σύνομη η επεξεργασία εδραιώνει το δικαίωμα του εργαζόμενου για ενημέρωση. Το άρθρο 14 του ίδιου νόμου αναφέρει ότι : «1. Καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει από το αρμόδιο κάθε φορά δικαστήριο την άμεση αναστολή ή μη εφαρμογή πράξης ή απόφασης που τον θίγει, την οποία έχει λάβει διοικητική αρχή, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο αποκλειστικά με αυτοματοποιημένη επεξεργασία στοιχείων, εφόσον η επεξεργασία αυτή αποβλέπει στην αξιολόγηση της προσωπικότητάς του και ιδίως της αποδοτικότητάς του στην εργασία, της οικονομικής φερεγγυότητάς του, της αξιοπιστίας του και της εν γένει συμπεριφοράς του.

2. Το δικαίωμα του παρόντος άρθρου μπορεί να ικανοποιηθεί και όταν δεν συντρέχουν οι λοιπές ουσιαστικές προϋποθέσεις της προσωρινής δικαστικής προστασίας, όπως προβλέπονται κάθε φορά»¹⁷⁷. Όπως όλα τα δικαιώματα έτσι και αυτά υπόκεινται στον έλεγχο του άρθρου 281ΑΚ που απαγορεύει την καταχρηστική άσκηση τους. Ειδικότερα τα δικαιώματα του εργαζόμενου αναλύονται ακολούθως.

7.1 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Κατά το άρθρο 11 Ν.2472/1997 ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹⁷⁸, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία α. την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β. τον σκοπό της επεξεργασίας, γ. τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ. την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης.

Εάν για τη συλλογή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί την συνδρομή του υποκείμενου, οφείλει να το ενημερώνει ειδικώς και εγγράφως για τα στοιχεία της παρ. 1 του παρόντος άρθρου καθώς και για τα δικαιώματά του, σύμφωνα με τα άρθρα 11 έως και 13 του παρόντος νόμου. Με την

¹⁷⁷ Δούκα, (2011), σελ.261.

¹⁷⁸ Για την υποχρέωση της ενημέρωσης του υποκειμένου από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, βλ. την υπ' αριθμ. 1/1999 κανονιστική πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΦΕΚ Β 555).

αυτή ενημέρωση ο υπεύθυνος επεξεργασίας γνωστοποιεί στο υποκείμενο εάν υποχρεούται ή όχι να παράσχει τη συνδρομή του, με βάση ποιες διατάξεις, καθώς και για τις τυχόν συνέπειες της αρνήσεώς του. Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς.

Με απόφαση της Αρχής, μπορεί να αρθεί εν όλω ή εν μέρει η υποχρέωση ενημέρωσης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3, εφόσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Σε επείγουσες περιπτώσεις η άρση της υποχρέωσης ενημέρωσης μπορεί να γίνει με προσωρινή, άμεσα εκτελεστή, απόφαση του Προέδρου, ο οποίος πρέπει να συγκαλέσει το συντομότερο την Αρχή για την έκδοση οριστικής απόφασης επί του θέματος¹⁷⁹.

Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκ των άρθρων 12 και 13, η υποχρέωση ενημέρωσης δεν υφίσταται όταν η συλλογή γίνεται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς και αφορά δημόσια πρόσωπα. Ειδικά όταν πρόκειται για αρχεία που τελούν υπό την επεξεργασία του Υπουργείου Οικονομικών ή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και αφορούν τη μη εκπλήρωση υποχρεώσεων σε σχέση με φόρους, τέλη, δασμούς και ασφαλιστικές εισφορές, εφόσον το αρχείο πρόκειται να δημοσιοποιηθεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος και σε αυτό περιέχονται δεδομένα για περισσότερα από χίλια (1.000) φυσικά πρόσωπα, η ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων, κατά την παράγραφο 3, μπορεί να γίνεται με δημόσιες ανακοινώσεις κοινής λήψης μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου στις οποίες καλούνται τα υποκείμενα των δεδομένων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους εντός προθεσμίας που τάσσεται με την πρόσκληση η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των οκτώ (8) ημερών από τη δημόσια ανακοίνωση¹⁸⁰. Η ενημέρωση του εργαζόμενου από τον εργοδότη δεν αποτελεί μόνο προϋπόθεση νομιμότητας της επεξεργασίας αλλά και δικαίωμα του¹⁸¹.

7.2 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Σύμφωνα με το 12 Ν.2472/1997 καθένας έχει δικαίωμα να γνωρίζει εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν αποτελούν ή αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας. Προς τούτο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει υποχρέωση να του απαντήσει εγγράφως. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητεί και να

¹⁷⁹ Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 4 του άρθρου 34 του Ν. 2915/2001 (ΦΕΚ Α 109).

¹⁸⁰ Η παρ. 6 προστέθηκε ως άνω με βάση την παρ. 8 του άρθρου 39 του Ν. 4024/2011 (ΦΕΚ Α 226).

¹⁸¹ ΔΕΚ της 7.5.2009 υπόθεση 553/07 σκέψη 68, ΕφΑθ 3833/2003.

λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, χωρίς καθυστέρηση και κατά τρόπο εύληπτο και σαφή, τις ακόλουθες πληροφορίες: α) Όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, καθώς και την προέλευσή τους, β) Τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών, γ) Την εξέλιξη της επεξεργασίας για το χρονικό διάστημα από την προηγούμενη ενημέρωση ή πληροφόρησή του, δ) Τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας. Το δικαίωμα πρόσβασης μπορεί να ασκείται από το υποκείμενο των δεδομένων και με τη συνδρομή ειδικού, ε) κατά περίπτωση, τη διόρθωση, τη διαγραφή ή τη δέσμευση (κλειδώμα) των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ιδίως λόγω του ελλιπούς ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων, και στ) την κοινοποίηση σε τρίτους, στους οποίους έχουν ανακοινωθεί τα δεδομένα, κάθε διόρθωσης, διαγραφής ή δέσμευσης (κλειδώματος) που διενεργείται σύμφωνα με την περίπτωση ε', εφόσον τούτο δεν είναι αδύνατον ή δεν προϋποθέτει δυσανάλογες προσπάθειες¹⁸².

Το δικαίωμα της προηγούμενης παραγράφου και τα δικαιώματα του άρθρου 13 ασκούνται με την υποβολή της σχετικής αίτησης στον υπεύθυνο της επεξεργασίας και ταυτόχρονη καταβολή χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου, ο τρόπος καταβολής του και κάθε άλλο συναφές ζήτημα ρυθμίζονται με απόφαση της Αρχής¹⁸³. Το ποσό αυτό επιστρέφεται στον αιτούντα εάν το αίτημα διόρθωσης ή διαγραφής των δεδομένων κριθεί βάσιμο είτε από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας είτε από την Αρχή, σε περίπτωση προσφυγής του σ' αυτήν. Ο υπεύθυνος έχει υποχρέωση στην περίπτωση αυτή να χορηγήσει στον αιτούντα, χωρίς καθυστέρηση δωρεάν και σε γλώσσα κατανοητή, αντίγραφο του διορθωμένου μέρους της επεξεργασίας που τον αφορά.

Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν απαντήσει εντός δεκαπέντε (15) ημερών ή εάν η απάντησή του δεν είναι ικανοποιητική, το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή. Στην περίπτωση κατά την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας αρνηθεί να ικανοποιήσει το αίτημα του ενδιαφερόμενου, κοινοποιεί την απάντησή του στην Αρχή και ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο ότι μπορεί να προσφύγει σε αυτήν.

¹⁸² Τα στοιχεία ε' και στ' προστέθηκαν με το άρθρο 26 του Ν. 3471/2006 (ΦΕΚ Α 133).

¹⁸³ Για τον ορισμό του ύψους του χρηματικού ποσού για την άσκηση από το υποκείμενο των δεδομένων των δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης, βλ. την υπ' αριθμ. 122/2001 κανονιστική πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΦΕΚ Β 1345).

Το δικαίωμα αυτό έχει σκοπό να παράσχει στον εργαζόμενο τη δυνατότητα να ελέγχει εάν έχουν τηρηθεί από τον εργοδότη οι διαδικασίες θεμιτής προστασίας για τα προσωπικά δεδομένα που τον αφορούν και να καταστήσουν δυνατή την άσκηση δικαιώματος αντίρρησης ή τη δικαστική προστασία του άρθρου 14 του ν.2472/1997¹⁸⁴.

Το δικαίωμα ενημέρωσης αναφέρεται στο μέλλον και πρέπει να εκπληρωθεί κατά το στάδιο της συλλογής των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 11 παρ. 1 ν.2472/1997), ενώ το δικαίωμα πρόσβασης αναφέρεται σε μεγάλο μέρος στο παρελθόν ¹⁸⁵ και μπορεί να ασκείται οποτεδήποτε. Άλλη διαφορά είναι ότι η ενημέρωση αποτελεί πρωτογενή και αυτοτελή υποχρέωση για τον εργοδότη και συνδέεται με τις προϋποθέσεις νομιμότητας της επεξεργασίας, ενώ η πρόσβαση αποτελεί δικαίωμα του εργαζόμενου και συνδέεται με την ανάγκη του να έχει γνώση των θεμάτων που αφορούν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων του και την πορεία της. Το δικαίωμα πρόσβασης δεν συνδέεται με τη συγκατάθεση του εργαζόμενου και ασκείται ανεξάρτητα από αυτήν.

7.3 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΡΡΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν.2472/1997 το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προβάλλει οποτεδήποτε αντιρρήσεις για την επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν. Οι αντιρρήσεις απευθύνονται εγγράφως στον υπεύθυνο επεξεργασίας και πρέπει να περιέχουν αίτημα για συγκεκριμένη ενέργεια, όπως διόρθωση, προσωρινή μη χρησιμοποίηση, δέσμευση, μη διαβίβαση ή διαγραφή. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να απαντήσει εγγράφως επί των αντιρρήσεων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Στην απάντησή του οφείλει να ενημερώσει το υποκείμενο για τις ενέργειες στις οποίες προέβη ή, ενδεχομένως, για τους λόγους που δεν ικανοποίησε το αίτημα. Η απάντηση σε περίπτωση απόρριψης των αντιρρήσεων πρέπει να κοινοποιείται και στην Αρχή.

Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν απαντήσει εμπροθέσμως ή η απάντησή του δεν είναι ικανοποιητική, το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή και να ζητήσει την εξέταση των αντιρρήσεών του. Εάν η Αρχή πιθανολογήσει ότι οι αντιρρήσεις είναι εύλογες και ότι συντρέχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης του υποκειμένου από την συνέχιση της επεξεργασίας, μπορεί να επιβάλλει την άμεση αναστολή της επεξεργασίας έως ότου εκδώσει οριστική απόφαση επί των

¹⁸⁴ ΔΕΚ 7.5.2009 υπόθεση 553/2007 σκέψεις 51,52.

¹⁸⁵ ΔΕΚ αποφ.7.5.2009 υπόθεση 553/07 σκέψεις 53 επ.

αντιρρήσεων. Καθένας έχει δικαίωμα να δηλώσει στην Αρχή ότι δεδομένα που τον αφορούν δεν επιθυμεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από οποιονδήποτε, για λόγους προώθησης πωλήσεως αγαθών ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως. Η Αρχή τηρεί μητρώο με τα στοιχεία ταυτότητας των ανωτέρω. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας των σχετικών αρχείων έχουν την υποχρέωση να συμβουλευούνται πριν από κάθε επεξεργασία το εν λόγω μητρώο και να διαγράφουν από το αρχείο τους τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής.

Συνέχεια και συμπλήρωμα του δικαιώματος πρόσβασης αποτελεί το δικαίωμα αντίρρησης που θεσπίζει στο άρθρο 13 ν.2472/1997, είναι συνδεδεμένος με την ενημέρωση στην οποία οφείλει να προβεί ο εργοδότης σύμφωνα με το άρθρο 11 ν.2472/1997, και αποτελεί ένα δικαίωμα με το οποίο ο εργαζόμενος δραστικά και ενεργώς παρεμβαίνει στην επεξεργασία¹⁸⁶¹⁸⁷.

7.4 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 14 Ν.2472/1997 καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει από το αρμόδιο κάθε φορά δικαστήριο την άμεση αναστολή ή μη εφαρμογή πράξης ή απόφασης που τον θίγει, την οποία έχει λάβει διοικητική αρχή, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο αποκλειστικά με αυτοματοποιημένη επεξεργασία στοιχείων, εφόσον η επεξεργασία αυτή αποβλέπει στην αξιολόγηση της προσωπικότητάς του και ιδίως της αποδοτικότητάς του στην εργασία, της οικονομικής φερεγγυότητάς του, της αξιοπιστίας του και της εν γένει συμπεριφοράς του. Το δικαίωμα του παρόντος άρθρου μπορεί να ικανοποιηθεί και όταν δεν συντρέχουν οι λοιπές ουσιαστικές προϋποθέσεις της προσωρινής δικαστικής προστασίας, όπως προβλέπονται κάθε φορά». Το δικαίωμα αυτό περιέχει αξίωση δικαστικής προστασίας.

7.5 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Η αξιολόγηση γίνεται για να λάβει ο εργοδότης, αυτοπροσώπως ή μέσω συμβουλίων της επιχείρησης ή μέσω εργαζομένων στους οποίους έχει αναθέσει σχετικές αρμοδιότητες και καθήκοντα, αποφάσεις που καθορίζουν την υπηρεσιακή κατάσταση του εργαζόμενου, ενώ δεν αποκλείεται να προβαίνει και σε καταγγελία σχέσης εργασίας. Όταν η επεξεργασία ή, ενδεχομένως και η τελική εκτίμηση των

¹⁸⁶ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπιάδου, (2016), σελ.91.

¹⁸⁷ Δούκα, (2011), σελ.266.

προσωπικών δεδομένων του εργαζόμενου επέρχεται ως αποτέλεσμα μιας μηχανιστικής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να διαπιστώνονται γεγονότα, αλλά δεν διαπιστώνεται ούτε η αξία τους. Με βάση τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 7 α¹⁸⁸ και 23 ν.2472/1997 παρέχεται ειδική προστασία στον εργαζόμενο που τα δικαιώματά του προσβάλλονται από την παράβαση των διατάξεων του ν.2472/1997¹⁸⁹.

7.5.1 ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΔΠΧ

Με απόφαση του προέδρου της ΑΠΔΠΧ παρέχεται προσωρινή προστασία στον εργαζόμενο. Ιδιαίτερη ρύθμιση επί αυτού παρέχεται στο άρθρο 13 παρ.2 ν. 2472/1997 σύμφωνα με το οποίο, εάν η ΑΠΔΠΧ πιθανολογήσει ότι οι αντιρρήσεις είναι εύλογες και ότι συντρέχει ο κίνδυνος σοβαρής βλάβης του υποκειμένου από τη συνέχιση της επεξεργασίας έως ότου εκδώσει οριστική απόφαση επί των αντιρρήσεων. Συγχρόνως το άρθρο 19 παρ.7 α ν.2472/1997 προβλέπει ότι σε κάθε περίπτωση όταν η προστασία του εργαζόμενου επιβάλλει άμεση αντιμετώπιση, ο Πρόεδρος της ΑΠΔΠΧ έχει την ευχέρεια, μετά από αίτηση του εργαζόμενου, να προβεί στην έκδοση προσωρινής διαταγής για την άμεση αναστολή, ολική ή μερική, της επεξεργασίας ή της λειτουργίας του αρχείου¹⁹⁰.

7.5.2 ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σε κάθε περίπτωση, και παράλληλα με την προσωρινή προστασία που παρέχεται από την ΑΠΔΠΧ, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 682 ΚΠολΔ για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, για να αιτηθεί τη λήψη τους,(προσωρινή ρύθμιση κατάστασης)¹⁹¹.

7.5.3 ΠΑΡΟΧΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 23 ΤΟΥ Ν. 2472/1997

Η παράβαση των διατάξεων του ν.2472/1997 ενδέχεται να προκαλέσει περιουσιακή ή ηθική βλάβη στον εργαζόμενο. Δεν αποκλείεται, δηλαδή, μόνο επειδή παραβιάστηκαν διατάξεις για τη νόμιμη επεξεργασία (άρθρα 4 έως και 9

¹⁸⁸ Η παράγραφος προστέθηκε στο ν.2472/1997 με το άρθρο 34 παρ.6 ν.2472/1997.

¹⁸⁹ Δούκα, (2011), σελ.274.

¹⁹⁰ Δούκα, (2011), σελ.275.

¹⁹¹ ΜονΠρΘες 16790/2009.

ν.2472/1997, οι υποχρεώσεις έναντι του εργαζόμενου όπως ορίζονται στα άρθρα 10 έως 13 του ίδιου νόμου, να υποστεί ο εργαζόμενος βλάβη¹⁹².

Κατά το άρθρο 23 Ν.2472/1997 φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, που κατά παράβαση του παρόντος νόμου, προκαλεί περιουσιακή βλάβη, υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκάλεσε ηθική βλάβη, υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση. Η ευθύνη υπάρχει και όταν ο υπόχρεος όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον.

Η κατά το άρθρο 932 ΑΚ χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του παρόντος νόμου ορίζεται κατ' ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών, εκτός αν ζητήθηκε από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό ή η παράβαση οφείλεται σε αμέλεια. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη. Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδικάζονται κατά τα άρθρα 664 - 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη απόφασης της Αρχής ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και από την αναστολή ή αναβολή της για οποιοδήποτε λόγο. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο¹⁹³.

7.5.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

¹⁹² ΜονΠρ Κορίνθου 7/2007 η οποία έκρινε «Η προαναφερόμενη παράνομη και υπαίτια (από αμέλεια) συλλογή, χρήση και ανακοίνωση των προσωπικών ως άνω στοιχείων του ενάγοντος από τον εναγόμενο προσέλαβε την προσωπικότητα αυτού ως προς την έκφανση της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης και του απορρήτου της ιδιωτικής και επαγγελματικής-οικονομικής ζωής αυτού, ήτοι κατέπεκτασε την ιδιωτικότητα, γεγονός που επέφερε διατάραξη της ψυχικής ηρεμίας του. Η διατάραξη επήλθε από την παράνομη επεξεργασία, ήτοι την λήψη, χρήση και ανακοίνωση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και δεν θα επερχόταν, αν ο εναγόμενος ενημέρωνε ως όφειλε προηγουμένως τον ενάγοντα και δεν έκανε χρήση των ως άνω εγγράφων που περιείχαν προσωπικά δεδομένα. Επομένως, ο ενάγων από την προσβολή υπέστη ηθική βλάβη, για την οποία δικαιούται να αξιώσει χρηματική ικανοποίηση από τον εναγόμενο ο οποίος κατά τη λήψη, χρήση και ανακοίνωση των προσωπικών δεδομένων του χωρίς ενημέρωση του, όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα επέλευσης της προαναφερόμενης ηθικής βλάβης».

ΠολΠρΡοδόπης 46/2002, η οποία αναφέρεται σε αστική ευθύνη και στην αστική ανάγκη συνδρομής υπαιτιότητας «ο θιγόμενος αποκτά τις αξιώσεις που του παρέχονται από τις διατάξεις των άρθρων 57,59,299,914,920 και 932 εδ. α' ΑΚ μεταξύ των οποίων και η διάταξη για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης».

ΑΠ 167/2000 , ΑΠ 849/1985ΝοΒ 34,σελ.386, ΑΠ974/1985 ΕΕργΔ 1986 σελ.480, ΕφΑθ 3346/1996 ΕλλΔνη 39 σελ.665, ΕφΑθ 5783/1997ΕλλΔνη 39,σελ.667, ΕφΑθ 3346/1996 ΕλλΔνη 39, σελ.665, ΕφΘες 3691/1990 Αρμ 1990 σελ.1172.

¹⁹³ ΜονΠρΘες 2950/2002 η οποία αντιμετώπισε περίπτωση γνωστοποίησης ανακριβών δεδομένων σε τρίτο και ελέγχοντας αιτίαση του εναγόμενου για αοριστία της αγωγής έκρινε γεννάται ευθύνη από την παράβαση της διάταξης του άρθρου 4 παρ.1 και συγκεκριμένα δέχτηκε ότι «Είναι δε ορισμένη, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου »

Πέραν της προστασίας που παρέχεται από το άρθρο 23 ν.2472/1997 ο εργαζόμενος προστατεύεται από τα άρθρα 57,59 ΑΚ¹⁹⁴. Για γεγονότα που εφάπτονται προστασίας από το Εργατικό Δίκαιο ο εργαζόμενος μπορεί να ανατρέξει σε αυτά. Κατά περίπτωση ο εργαζόμενος δικαιούται να ασκήσει το δικαίωμα αυτό. Κατά περίπτωση μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 7 του ν.2112/1920¹⁹⁵: «Πάσα μονομερής μεταβολή των όρων της υπαλληλικής συμβάσεως, βλάπτουσα τον υπάλληλον, θεωρείται ως καταγγελία τούτης, δι' ην ισχύουσιν αι διατάξεις του παρόντος νόμου. Ώς μία τοιαύτη θεωρείται έν πάση περιπτώσει η μετάθεσις του υπαλλήλου εις γραφείον λειτουργούν έν τη αλλοδαπή έφ' όσον δεν αποδέχεται την μετάθεσιν ο μετατιθέμενος υπάλληλος. Επίσης θεωρείται μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας η αξιόλογη καθυστέρηση καταβολής των δεδουλευμένων αποδοχών του εργαζομένου από τον εργοδότη, ανεξαρτήτως της αιτίας της καθυστέρησης».

8. Η ΠΟΙΝΙΚΗ¹⁹⁶ ΚΑΙ Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 21^{197 198} η Αρχή επιβάλλει στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους τυχόν εκπροσώπους τους τις ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις, για παράβαση των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τον παρόντα νόμο και από κάθε άλλη ρύθμιση που αφορά την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα α) Προειδοποίηση, με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παράβασης, β) Πρόστιμο ποσού από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) έως πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές, γ) Προσωρινή ανάκληση άδειας, δ) Οριστική ανάκληση άδειας, ε) Καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας και καταστροφή, επιστροφή ή κλείδωμα (δέσμευση) των σχετικών δεδομένων¹⁹⁹. Στο άρθρο 22²⁰⁰ προβλέπονται οι **ποινικές κυρώσεις**²⁰¹ κατά αυτό όποιος παραλείπει να γνωστοποιήσει στην Αρχή, κατά το άρθρο 6 του παρόντος νόμου τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή οποιαδήποτε μεταβολή στους όρους και τις προϋποθέσεις

¹⁹⁴ΠολΠρΑθ 3944/2009.

¹⁹⁵Συνδυαστικά με το Άρθρο 672 – «Καταγγελία για σπουδαίο λόγο Καθένα από τα μέρη έχει δικαίωμα σε κάθε περίπτωση να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση για σπουδαίο λόγο, χωρίς να τηρήσει προθεσμία. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να αποκλειστεί με συμφωνία».

¹⁹⁶ Ιγκλεζάκης, (2004), σελ. 276

ΠλημΑθ 3668/2006, ΜονΠλημΚαλαμ4033/2005.

¹⁹⁷ Βλ. άρθρο 8 του Ν. 3144/2003 (ΦΕΚ Α 111) σχετικά με την προστασία των ατομικών δεδομένων των εργαζομένων και την επιβολή κυρώσεων από την Αρχή.

¹⁹⁸ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, (2016), σελ 99 επ.

Ιγκλεζάκης, (2004), σελ.272 επ.

¹⁹⁹ Το στοιχείο ε' αντικαταστάθηκε ως άνω σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 3471/2006 (ΦΕΚ Α 133).

²⁰⁰ Βλ. άρθρο 8 του Ν. 3144/2003 (ΦΕΚ Α 111) σχετικά με την προστασία των ατομικών δεδομένων των εργαζομένων και την επιβολή ποινικών κυρώσεων.

²⁰¹ Ιγκλεζάκης, (2004), σελ. 276

ΠλημΑθ 3668/2006, ΜονΠλημΚαλαμ4033/2005.

χορηγήσεως της άδειας που προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών.

Όποιος κατά παράβαση του άρθρου 7 του παρόντος νόμου διατηρεί αρχείο χωρίς άδεια ή κατά παράβαση των όρων και προϋποθέσεων της άδειας της Αρχής, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Εάν, κατά παράβαση του άρθρου 8 του παρόντος νόμου προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς να την γνωστοποιήσει στην Αρχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Όποιος προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς την άδεια της Αρχής, όπου αυτή απαιτείται ή κατά παράβαση των όρων της άδειας που του έχει χορηγηθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών²⁰².

Όποιος χωρίς δικαίωμα επεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή λαμβάνει γνώση των δεδομένων αυτών ή τα αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, καταστρέφει, επεξεργάζεται, μεταδίδει, ανακοινώνει, τα καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα ή επιτρέπει στα πρόσωπα αυτά να λάβουν γνώση των εν λόγω δεδομένων, ή τα εκμεταλλεύεται με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή και αν πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις²⁰³.

Ο Υπεύθυνος επεξεργασίας που δεν συμμορφώνεται με τις αποφάσεις της Αρχής που εκδίδονται για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 12, για την ικανοποίηση του δικαιώματος αντίρρησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 13, καθώς και με πράξεις επιβολής των διοικητικών κυρώσεων των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 21 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Με τις ποινές του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας που

²⁰² Δούκα, (2011), σελ.283.

²⁰³ Ιγκλεζάκης, (2004), σελ. 276

ΠλημΑθ 3668/2006, ΜονΠλημΚαλαμ4033/2005.

διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 9 καθώς και εκείνος που δεν συμμορφώνεται προς την δικαστική απόφαση του άρθρου 14 του παρόντος νόμου²⁰⁴.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου, αν υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι φυσικό πρόσωπο, ευθύνεται ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ή ο επικεφαλής της δημόσιας αρχής ή υπηρεσίας ή οργανισμού αν ασκεί και ουσιαστικά τη διοίκηση ή διεύθυνση αυτών. Για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής καθώς και οι προς τούτο ειδικά εντεταλμένοι υπάλληλοι του τμήματος ελεγκτών της Γραμματείας, είναι ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι και έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπει σχετικά ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Μπορούν να διενεργούν προανάκριση και χωρίς εισαγγελική παραγγελία, όταν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα ή υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή²⁰⁵. Για τα εγκλήματα της παρ. 5 του παρόντος άρθρου καθώς επίσης και σε κάθε άλλη περίπτωση όπου προηγήθηκε διοικητικός έλεγχος από την Αρχή, ο Πρόεδρος αυτής ανακοινώνει γραπτώς στον αρμόδιο εισαγγελέα οτιδήποτε αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας από την Αρχή και διαβιβάζει σε αυτόν όλα τα στοιχεία και τις αποδείξεις. Η προανάκριση για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου περατώνεται μέσα σε δύο (2) το πολύ μήνες από την άσκηση της ποινικής δίωξης και εφόσον υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη, η δικάσιμος ορίζεται σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) μήνες από το πέρας της προανάκρισης ή αν η παραπομπή έγινε με βούλευμα δύο (2) μήνες από τότε που αυτό έγινε αμετάκλητο. Σε περίπτωση εισαγωγής της υπόθεσης με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο δεν επιτρέπεται η προσφυγή κατά του κλητήριου θεσπίσματος. Δεν επιτρέπεται αναβολή της δίκης για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου παρά μόνον μία φορά για εξαιρετικά σοβαρό λόγο. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ρητή δικάσιμος, που δεν απέχει περισσότερο από δύο (2) μήνες και η υπόθεση εκδικάζεται κατ' εξαίρεση πρώτη. Τέλος, τα κακούργηματα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου των εφετών.

Στο άρθρο 23²⁰⁶ προβλέπεται η **αστική ευθύνη**²⁰⁷ κατά την οποία το φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, που κατά παράβαση του παρόντος νόμου, προκαλεί περιουσιακή βλάβη, υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν

²⁰⁵ Δούκα, (2011), σελ.283

²⁰⁶ Βλ. άρθρο 8 του Ν. 3144/2003 (ΦΕΚ Α 111) σχετικά με την προστασία των ατομικών δεδομένων των εργαζομένων και την αστική ευθύνη.

²⁰⁷ Άρθρο 13 της Οδηγίας 2006/24/EK

προκάλεσε ηθική βλάβη, υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση. Η ευθύνη υπάρχει και όταν ο υπόχρεος όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον. Η κατά το άρθρο 932 ΑΚ χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του παρόντος νόμου ορίζεται κατ' ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών, εκτός αν ζητήθηκε από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό ή η παράβαση οφείλεται σε αμέλεια. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη. Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδικάζονται κατά τα άρθρα 664 - 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας²⁰⁸, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη απόφασης της Αρχής ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και από την αναστολή ή αναβολή της για οποιοδήποτε λόγο. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο²⁰⁹.

²⁰⁸ *Μαρκοπούλου-Τσουκαλά*, (2014), σελ.

²⁰⁹ *Δούκα*, (2011), σελ.283.

II. ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

1. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2016/679- ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει αναφορά στην τροποποίηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και την αντικατάσταση αυτής με τον καινούργιο Γενικό Κανονισμό προστασίας των δεδομένων. Γίνεται μία εμβάθυνση ως προς τις κύριες αλλαγές αλλά και τις νέες «αφίξεις» όσον αφορά τα δικαιώματα που εγκαθιδρύονται, όπως τη ρητή πλέον ένταξη του δικαιώματος στη λήθη, αλλά και του δικαιώματος στη φορητότητα. Ακόμα, αναφέρονται τα πλαίσια των υποχρεώσεων των υπευθύνων επεξεργασιών και οι προβληματισμοί που γεννώνται από αυτές. Τέλος, εξετάζεται η εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας των δεδομένων στα πλαίσια δημιουργίας μίας νέας αρχής διεύθυνσης σημαντικών υποθέσεων, οπουδήποτε εμπλέκονται περισσότερες από μία εθνικές αρχές.

Το πρώτο μεγάλο βήμα της Ε.Ε προς την κατεύθυνση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων ήταν η Οδηγία 95/46/ΕΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 2472/1997. Για την εφαρμογή της Οδηγίας αλλά και οποιουδήποτε σχετικού νομοθετήματος, κρίσιμο στοιχείο αποτελεί η έννοια του υπευθύνου της επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία αλλά και των υπαλλήλων τους που θεωρούνται ο “κλειστός κύκλος της επεξεργασίας δεδομένων” με βάση το άρθρο 2 περ. ζ του Ν. 2472/1997. Για την επίλυση των ζητημάτων ερμηνείας και των ασαφειών των ορισμών του Νόμου 2472/1997, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 με τη Γνώμη 1/2010 διευκρινίζει ότι ως υπεύθυνοι επεξεργασίας μπορούν να εκληφθούν οι κατασκευαστές συσκευών IoT²¹⁰. Αντίθετα, ο εκτελών την επεξεργασία είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ορίζει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ώστε να εκτελέσει το ίδιο την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέγονται. Επομένως, δύο βασικές προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό κάποιου ως εκτελούντος την επεξεργασία είναι, αφενός, να πρόκειται για χωριστή νομική οντότητα σε σχέση με τον υπεύθυνο της επεξεργασίας και , αφετέρου, να

²¹⁰ Το “διαδίκτυο των πραγμάτων” ή όπως είναι ευρύτερα γνωστό το Internet of things (IoT) ξεκίνησε ως μια ιδέα, που έχει την βάση της στην σύνδεση διάφορων μικρών και μεγάλων συσκευών ή και συσκευών με ενσωματωμένους αισθητήρες και εξοπλισμό διασύνδεσης (tablets, τηλέφωνα, ρηξία, wearables, κάμερες, αισθητήρες κ.α) τόσο μεταξύ τους όσο και με τον κατασκευαστή, για να λαμβάνουν και να μεταδίδουν σχετικά δεδομένα (data) με στόχο να προσφέρουν περισσότερες προσωποποιημένες (personalized) υπηρεσίες. Και αυτή ακριβώς η ιδέα έγινε η πραγματικότητα που ζούμε σήμερα.

Η πραγματικότητα του Internet of Things σήμερα έχει εξελιχθεί σε μια τεράστια βιομηχανία, καθώς ολοένα και περισσότερες εταιρίες παγκοσμίως, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον βιομηχανικό κλάδο των “big data” καθώς και στον κλάδο των “analytics”, επενδύουν σε συστήματα IoT.

επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας. Το άρθρο 4 του Νόμου περί προσωπικών δεδομένων, προβλέπει ότι τα δεδομένα που επεξεργάζονται πρέπει να είναι κατάλληλα, συναφή, ακριβή και πρόσφορα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία. Εν ολίγοις, η συλλογή και δη η επεξεργασία δεδομένων δε γίνεται να λαμβάνει χώρα αναίτιολόγητα και αόριστα. Σύμφωνα με το άρθρο 5, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται καταρχήν μόνον εάν το πρόσωπο, στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του. Απαγορεύεται καταρχήν ρητώς η συλλογή και η επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, αυτών δηλαδή που αφορούν φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις ή σεξουαλικές προτιμήσεις κτλ.

1.1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Στόχος²¹¹ του παρόντος κανονισμού είναι να θεσπίσει κανόνες που αφορούν την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κανόνες που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο κανονισμός προστατεύει θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες των φυσικών προσώπων και ειδικότερα το δικαίωμά τους στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης δεν περιορίζεται ούτε απαγορεύεται για λόγους που σχετίζονται με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²¹². Με τον νέο κανονισμό εισάγονται καινοτομίες στο εσωτερικό της χώρας όπως²¹³ η ομοιόμορφη μεταφορά και εφαρμογή του Κανονισμού που διαμορφώνεται ενιαίο νομικό πλαίσιο χωρίς την ανάγκη ψήφισης της εθνικής νομοθεσίας, παρέχεται ίδιο επίπεδο νομικών εκτελεστών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, σε όλα τα κράτη μέλη, επιβάλλονται ισοδύναμες κυρώσεις από τις αρμόδιες ΑΠΔΠΧ, ενισχύονται υφιστάμενα δικαιώματα και δημιουργούνται νέα, ενισχύονται υφιστάμενες αρχές προστασίας δεδομένων, προβλέπονται αυστηρότερες υποχρεώσεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας, προβλέπεται δικαίωμα αποζημίωσης και για μη υλική ζημιά κ.ά.

²¹¹ Κατά το άρθρο 1 του Κανονισμού 2016/679.

²¹² Κατά το άρθρο 1 του Κανονισμού 2016/679.

²¹³ Ζωγραφόπουλος σε Κοτσαλή/Μενουδάκο, Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων, (2018), σελ. 143 επ.

Οι ΑΠΔΠΧ συνεργάζονται σε διασυνωριακές υποθέσεις και ενισχύεται ο θεσμός της ενιαίας θυρίδας (one stop shop), γίνεται διενέργεια ελέγχων before the event, έχουν πρόσβαση στις κτηριακές εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων και στον εξοπλισμό τους, επιβάλλονται αυστηρότερες κυρώσεις, καταργούνται γνωστοποιήσεις και άδειες διασύνδεσης/ διαβίβασης (όπως ήταν γνωστές). Η ευθύνη πλέον είναι τόσο στον υπεύθυνο επεξεργασίας όσο και στους εκτελούντες την επεξεργασία.

Το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής αναφέρεται στο άρθρο 2²¹⁴ κατά το οποίο προβλέπεται ότι ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, εν όλω ή εν μέρει, στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης.

Καθοριστικής σημασίας για την προστασία των δεδομένων αποτελεί το **πεδίο γεωγραφικής εφαρμογής** του Κανονισμού σύμφωνα με το **άρθρο 3** που αναφέρεται στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσώπων που διαμένουν στην Ένωση από υπεύθυνο επεξεργασίας μη εγκαταστημένο στην Ένωση, εάν οι δραστηριότητες επεξεργασίας σχετίζονται με α) την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών στα εν λόγω πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα στην Ένωση ή β) την παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους, εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα εντός της Ένωσης.

1.2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Με τον νέο κανονισμό εισάγονται νέες έννοιες όπως είναι ο **«υπεύθυνος επεξεργασίας»**: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους

²¹⁴ Κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου: «Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

- α) στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης,
- β) από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της ΣΕΕ,
- γ) από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας,
- δ) από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και πρόληψης έναντι κινδύνων που απειλούν τη δημόσια ασφάλεια».

μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο **«εκτελών την επεξεργασία»**: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας, η **«κύρια εγκατάσταση»**, η **«ενδιαφερόμενη εποπτική αρχή»**: εποπτική αρχή την οποία αφορά η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η **«διασυνοριακή επεξεργασία»** σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία γίνεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διάφορων εγκαταστάσεων σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία στην Ένωση όπου ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών επεξεργασία είναι εγκατεστημένος σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη ή η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία γίνεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μίας μόνης εγκατάστασης υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία στην Ένωση αλλά που επηρεάζει ή ενδέχεται να επηρεάσει ουσιωδώς υποκείμενα των δεδομένων σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, ο ορισμός του **υπευθύνου επεξεργασίας- DPO** (άρθρο 37): Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία ορίζουν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων σε κάθε περίπτωση στην οποία: α) η επεξεργασία διενεργείται από δημόσια αρχή ή φορέα, εκτός από δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας, β) οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες, λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής και/ή των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα, ή γ) οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 9 και δεδομένων που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10

1.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Ο νέος Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 24 Μαΐου 2016 αλλά θα εφαρμοστεί στις 24 Μαΐου 2018. Ουσιαστικά μέσω των διατάξεων του προωθεί τη Λογοδοσία και τη Διαφάνεια, ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών, συντελεί σε μια ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων, εισάγει αλλαγές αφού οι έλεγχοι γίνονται *ex post* αντί για *ex ante*, δημιουργεί νέες υποχρεώσεις αλλά επιβάλλει και αυστηρές κυρώσεις. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τον Κανονισμό 2016/679 έχουν τα

ακόλουθα χαρακτηριστικά²¹⁵ α. υποβάλλονται σε σύννομη και θεμιτή επεξεργασία με διαφανή τρόπο σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων («νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια»), β. συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς· η περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασύμβατη με τους αρχικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 («περιορισμός του σκοπού»), γ. είναι κατάλληλα, συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία («ελαχιστοποίηση των δεδομένων»), δ. είναι ακριβή και, όταν είναι αναγκαίο, επικαιροποιούνται· πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα για την άμεση διαγραφή ή διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι ανακριβή, σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας («ακρίβεια»), ε. διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για το διάστημα που απαιτείται για τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αποθηκεύονται για μεγαλύτερα διαστήματα, εφόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 και εφόσον εφαρμόζονται τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που απαιτεί ο παρών κανονισμός για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων («περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης»), ζ. υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που εγγυάται την ενδεδειγμένη ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων την προστασία τους από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά, με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων («ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα»).

2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

²¹⁵ Ζωγραφοπούλου, Το νομικό πλαίσιο των θεμελιωδών διακωμάτων-και ιδίως της προσωπικής ζωής-των προσώπων από την επεξεργασία δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα- Ανανεωμένες προκλήσεις, εισήγηση σε Data Privacy and Protection Congress.

Ο νέος Κανονισμός βασίζεται στις πέντε θεμελιώδης αρχές στις οποίες στηρίζονται και τα προσωπικά δεδομένα αλλά εισάγονται και νέες, συνολικά ισχύουν οι ακόλουθες αρχές:

1. Αρχή της νομιμότητας, αντικειμενικότητας και διαφάνειας της επεξεργασίας (lawfulness, fairness and transparency)
2. Αρχή του περιορισμού του σκοπού (purpose limitation): τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και να μην υφίστανται περαιτέρω επεξεργασία με τρόπο ασύμβατο προς αυτούς τους σκοπούς. Ο Κανονισμός προβλέπει ότι περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασύμβατη με τους αρχικούς σκοπούς, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις.
3. Αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων (data minimisation): τα δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους έχουν αρχικά συλλεγεί.
4. Αρχή της ακρίβειας (accuracy) : λήψη μέτρων που διασφαλίζουν ότι τα προσωπικά δεδομένα που είναι ανακριβή, λαμβάνοντας υπόψη τους σκοπούς για τους οποίους αυτά υφίστανται επεξεργασία, διαγράφονται ή διορθώνονται χωρίς καθυστέρηση.
5. Αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης: (storage limitation) τα δεδομένα διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκείμενων μόνο για το διάστημα που απαιτείται για να πραγματοποιηθεί ο σκοπός της επεξεργασίας. Ωστόσο, η αποθήκευση των δεδομένων επιτρέπεται για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα στην περίπτωση που τα προσωπικά δεδομένα αποθηκεύονται μόνο για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς.
6. Αρχή της ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας: (integrity and confidentiality) τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που εγγυάται την ασφάλεια των δεδομένων.
7. Αρχή της Λογοδοσίας (accountability): ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και πρέπει να αποδεικνύει τη συμμόρφωση με όλες τις πιο πάνω αρχές.

2.2 ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ

Για την ύπαρξη συγκατάθεσης πρέπει να υπάρχει σαφή ένδειξη βουλήσεως(indication)και επιπλέον, η συγκατάθεση πρέπει να είναι ελεύθερη, συγκεκριμένη και ανδιαφισβήτητη (unambiguous) και εν πλήρη επίγνωση του υποκειμένου(informed), και, τέλος, να γίνεται με δήλωση ή σαφή θετική ενέργεια. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ύπαρξη της συγκατάθεσης με διακριτή δήλωση/ ένδειξη, ελευθέρως ανακλητέα με παράλληλη συνεκτίμηση περισσοτέρων παραγόντων για την αξιολόγηση της ελευθερίας συγκατάθεσης (εργασιακές σχέσεις/ προϋπόθεση για παροχή της επεξεργασίας).

Πιο συγκεκριμένα όταν η επεξεργασία βασίζεται σε **συγκατάθεση**, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι το υποκείμενο των δεδομένων συγκατατέθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα. Εάν η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων παρέχεται στο πλαίσιο γραπτής δήλωσης η οποία αφορά και άλλα θέματα, το αίτημα για συγκατάθεση υποβάλλεται κατά τρόπο ώστε να είναι σαφώς διακριτό από τα άλλα θέματα, σε κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, χρησιμοποιώντας σαφή και απλή διατύπωση. Κάθε τμήμα της δήλωσης αυτής το οποίο συνιστά παράβαση του παρόντος κανονισμού δεν είναι δεσμευτικό. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη συγκατάθεσή του ανά πάσα στιγμή. Η ανάκληση της συγκατάθεσης δεν θίγει τη νομιμότητα της επεξεργασίας που βασίστηκε στη συγκατάθεση προ της ανάκλησής της. Πριν την παροχή της συγκατάθεσης, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται σχετικά. Η ανάκληση της συγκατάθεσης είναι εξίσου εύκολη με την παροχή της. Κατά την εκτίμηση κατά πόσο η συγκατάθεση δίνεται ελεύθερα, λαμβάνεται ιδιαίτερως υπόψη κατά πόσο, μεταξύ άλλων, για την εκτέλεση σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής μιας υπηρεσίας, τίθεται ως προϋπόθεση η συγκατάθεση στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δεν είναι αναγκαία για την εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης(άρθρο 7/ Καν. 679/2016).

Όσον αφορά το νέο Κανονισμό, αυτός εισάγει προϋποθέσεις για την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν ανήλικους. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η συγκατάθεση των γονέων του ανήλικου και για την επεξεργασία και για τους όρους νομιμότητας αυτής(άρθρο 8 του Κανονισμού). Στο άρθρο 7 του Κανονισμού «Όταν η επεξεργασία βασίζεται σε συγκατάθεση, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι το υποκείμενο των δεδομένων συγκατατέθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα. Εάν η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων παρέχεται στο πλαίσιο γραπτής δήλωσης η οποία αφορά και άλλα θέματα, το αίτημα για συγκατάθεση υποβάλλεται κατά τρόπο ώστε να είναι σαφώς διακριτό από τα

άλλα θέματα, σε κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, χρησιμοποιώντας σαφή και απλή διατύπωση. Κάθε τμήμα της δήλωσης αυτής το οποίο συνιστά παράβαση του παρόντος κανονισμού δεν είναι δεσμευτικό». Υπάρχει μια διαφοροποίηση ανάμεσα στην απλή συναίνεση των ενηλίκων και στη συναίνεση που αφορά ανηλίκους, καθώς η συγκατάθεση επεξεργασίας των δεδομένων των ανηλίκων δίδεται μόνο κατόπιν συναίνεσης των προσώπων που ασκούν τη γονική μέριμνα. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να καταβάλλει την ανάλογη προσοχή και να ελέγξει εάν πράγματι έχει δοθεί η συγκατάθεση. Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να κάνει και τις ανάλογες εκτιμήσεις επιπτώσεων και την ανάλογη προεργασία πριν εφαρμοστεί η επικίνδυνη επεξεργασία δεδομένων.

2.3 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ(ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ)

Η επεξεργασία είναι σύνομη μόνο εάν και εφόσον ισχύει τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α)το υποκείμενο των δεδομένων έχει συναινέσει στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, β)η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης της οποίας το υποκείμενο των δεδομένων είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για να ληφθούν μέτρα κατ' αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων πριν από τη σύναψη σύμβασης, γ)η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας, δ)η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, ε)η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας, στ)η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος, εκτός εάν έναντι των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί.

Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν πιο ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επεξεργασία και καθορίζοντας ακριβέστερα ειδικές απαιτήσεις για την επεξεργασία και άλλα μέτρα προς εξασφάλιση σύνομης και θεμιτής επεξεργασίας, μεταξύ άλλων για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας . Η βάση για την

επεξεργασία ορίζεται σύμφωνα με **το δίκαιο της Ένωσης, ή το δίκαιο του κράτους μέλος στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας.**

Ο σκοπός της επεξεργασίας είναι η αναγκαιότητα της επεξεργασίας για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Η εν λόγω νομική βάση μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού, μεταξύ άλλων: τις γενικές προϋποθέσεις που διέπουν τη σύννομη επεξεργασία από τον υπεύθυνο επεξεργασίας· τα είδη των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία· τα οικεία υποκείμενα των δεδομένων· τις οντότητες στις οποίες μπορούν να κοινοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τους σκοπούς αυτής της κοινοποίησης· τον περιορισμό του σκοπού· τις περιόδους αποθήκευσης· και τις πράξεις επεξεργασίας και τις διαδικασίες επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη διασφάλιση σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας, όπως εκείνα για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας. Το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους ανταποκρίνεται σε σκοπό δημόσιου συμφέροντος και είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό. Όταν η επεξεργασία γίνεται για σκοπό άλλο από αυτόν για τον οποίο έχουν συλλεγεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν βασίζεται στη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων ή στο δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους το οποίο αποτελεί αναγκαίο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διασφάλιση των σκοπών που αναφέρονται στο άρθρο 23 παράγραφος 1, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσο η επεξεργασία για άλλο σκοπό είναι συμβατή με τον σκοπό για τον οποίο συλλέγονται αρχικώς τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων τυχόν σχέση μεταξύ των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεχθεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και των σκοπών της επιδιωκόμενης περαιτέρω επεξεργασίας, το πλαίσιο εντός του οποίου συλλέχθηκαν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των υποκειμένων των δεδομένων και του υπευθύνου επεξεργασίας, τη φύση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως για τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 9, ή κατά πόσο δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σχετίζονται με ποινικές καταδίκες και αδικήματα υποβάλλονται σε επεξεργασία, σύμφωνα με το άρθρο 10, τις πιθανές συνέπειες της επιδιωκόμενης περαιτέρω επεξεργασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων, την ύπαρξη κατάλληλων εγγυήσεων, που μπορεί να περιλαμβάνουν κρυπτογράφηση ή ψευδωνυμοποίηση.

3. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΩΝ

1. Δικαίωμα ενημέρωσης (Right to be provided with information)²¹⁶

Η ενημέρωση πρέπει να γίνεται σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Ο νέος Κανονισμός επεκτείνει αυτό το δικαίωμα. Η ενημέρωση γίνεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την παράβαση των προσωπικών δεδομένων. Η εποπτική αρχή και το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνονται παράλληλα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η ενημέρωση αυτή πρέπει να γίνεται εντός 72 ωρών.

2. Δικαίωμα πρόσβασης (Right of access)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υφίστανται επεξεργασία και, εάν συμβαίνει τούτο, το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και στους σκοπούς της επεξεργασίας, στις σχετικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως τους αποδέκτες σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, το χρονικό διάστημα για το οποίο θα αποθηκευτούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, την ύπαρξη δικαιώματος υποβολής αιτήματος στον υπεύθυνο επεξεργασίας για διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορά το υποκείμενο των δεδομένων ή δικαιώματος αντίταξης στην εν λόγω επεξεργασία, το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή, κάθε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με την προέλευσή τους (όταν δεν προέρχονται από το υποκείμενο) και την ύπαρξη αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ.

Όταν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται για τις κατάλληλες εγγυήσεις. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει αντίγραφο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία. Για επιπλέον αντίγραφα που ενδέχεται να ζητηθούν από το υποκείμενο των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιβάλει την καταβολή εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα. Εάν το υποκείμενο των δεδομένων υποβάλλει το αίτημα με ηλεκτρονικά μέσα και εκτός εάν το υποκείμενο των δεδομένων ζητήσει κάτι

²¹⁶ Παναγοπούλου – Κουτνατζή, (2017), σελ.29.

διαφορετικό, η ενημέρωση παρέχεται σε ηλεκτρονική μορφή που χρησιμοποιείται συνήθως

3. Δικαίωμα διόρθωσης (Right to rectification)

Το υποκείμενο έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διόρθωση των ανακριβών δεδομένων που το αφορούν.

4. Δικαίωμα διαγραφής «Δικαίωμα στη λήθη»(Right to erasure- “right to be forgotten”)²¹⁷

Το υποκείμενο έχει δικαίωμα διαγραφής των δεδομένων του σε περίπτωση π.χ. που αίρει τη συγκατάθεση του ή όταν τα δεδομένα του έχουν υποστεί παράνομη επεξεργασία. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει υποχρέωση, σε περίπτωση που έχει δημοσιοποιήσει τα δεδομένα, να ενημερώσει όλους που τα έχουν αναδημοσιεύσει ότι το υποκείμενο ζήτησε τη διαγραφή τους. 43 Οι χρήστες, μπορούν να ζητούν και να εξασφαλίζουν από εργαλεία αναζήτησης, να μην παρουσιάζονται στη λίστα ευρημάτων οι σύνδεσμοι (links) σε δημοσιεύσεις που παραβαίνουν το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής τους Ζωής.

5. Δικαίωμα περιορισμού(right to restriction)

Το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να εξασφαλίζει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τον περιορισμό της επεξεργασίας όταν π.χ. η ακρίβεια των δεδομένων αμφισβητείται από το υποκείμενο και όταν η επεξεργασία είναι παράνομη. Το δικαίωμα αυτό υπάρχει και στην Οδηγία και στην Απόφαση 2008/977/ΔΕΥ ως «blocking of data» ή ως «flagging»: μαρκάρω ορισμένα δεδομένα σε ένα αρχείο με σκοπό τον περιορισμό της επεξεργασίας τους.

6. Δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων (Right to data portability)

Δημιουργεί υποχρέωση σε οργανισμούς, υπό προϋποθέσεις, να μεταφέρουν τα δεδομένα ενός πρόσωπου, κατόπιν αίτησής του, σε άλλο οργανισμό, σε μορφή αναγνώσιμη, τόσο από τον άνθρωπο όσο και από το μηχανογραφημένο σύστημα του άλλου οργανισμού. Για παράδειγμα, με βάση το δικαίωμα αυτό, οι χρήστες θα μπορούν να μεταφέρουν τα δεδομένα τους από μια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης σε άλλη, αν το επιθυμούν και οι ασφαλιζόμενοι, από μια ασφαλιστική εταιρεία σε άλλη.

7. Δικαίωμα εναντίωσης(Right to object)

²¹⁷Η ίδια, (2017), σελ. 29.

Το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να αντιταχθεί στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που το αφορούν.

8. Δικαίωμα αντίρρησης σε μία αυτοματοποιημένη απόφαση ή Κατάρτισης Προφίλ (Right to object to automated decision-making, including profiling)

Ο Κανονισμός δίνει το δικαίωμα στο υποκείμενο να μην αποδέχεται απόφαση που προκύπτει από αυτοματοποιημένη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα που αφορούν στο πρόσωπο αυτό ή το επηρεάζουν σημαντικά.

4. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4.1 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Το Μάιο του 2018 ο νέος Κανονισμός θα είναι γεγονός, επομένως όλες οι πλευρές πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένες και προετοιμασμένες για την προέλευση του. Αυτό βέβαια δεν μπορεί να συμβεί μέσα με λίγους μήνες, γι αυτό και ο Κανονισμός εφαρμόζεται 2 χρόνια μετά από την αρχική του συζήτηση. Σε πολλές χώρες ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων λειτουργεί ως αποκεντρωμένος ανεξάρτητος ελεγκτής για την εποπτεία της εφαρμογής των διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Ο ΥΠΔ εντάσσεται στο ανθρώπινο δυναμικό των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων χωρίς όμως να δεσμεύεται από το διευθυντικό δικαίωμα για την άσκηση των καθηκόντων του, αλλά αντίθετα έχει μόνο συμβουλευτικές αρμοδιότητες, δεν επιβάλλει κυρώσεις ή απαγορεύσεις. Έτσι τα κράτη αποκέντρωσαν τον θεσμό αυτό από την Αρχή Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων που επιβάλλει κυρώσεις, απαγορεύσεις και έχει διοικητικές αρμοδιότητες. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα μεγάλο κενό στην προστασία των προσωπικών δεδομένων που συνεχίζουν να αποτελούν terra incognita για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Με τον προϋπάρχων νόμο 2472/1997 έχουν εξαιρεθεί από αυτόν αστυνομικές, εισαγγελικές και δικαστικές υπηρεσίες σε τέτοιο βαθμό που η Ελλάδα δεν ενσωμάτωσε την Απόφαση – πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (27/11/2008) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που επεξεργάζεται στα πλαίσια ποινικών υποθέσεων η αστυνομία, οι εισαγγελικές και οι δικαστικές υπηρεσίες, που παράλληλα σημαίνει και άρνηση εφαρμογής της Σύστασης R (15) 87 του Υπουργείου Εξωτερικών προς τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την χρήση προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα. Η υποχρεωτικότητα της εισαγωγής του θεσμού ΥΠΔ γίνεται και με την Οδηγία της ΕΕ 2016/680, που και αυτή

προβλέπει κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στην διεύρυνση και καταπολέμηση του εγκλήματος²¹⁸. Ο νέο Κανονισμός προβλέπει εκτός από την προστασία των δεδομένων και την προστασία για την ελεύθερη διακίνηση των δεδομένων αυτών, επομένως ο ΥΠΔ θα πρέπει να φροντίζει και γι αυτήν. Η Αρχή της Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων είναι ο θεσμικός εγγυητής της προστασίας των προσωπικών δεδομένων , τα οποία δεν είναι απόρρητοι φάκελοι κλειδωμένοι στο συρτάρι αλλά μπορούν να διακινούνται μέσω πλέον του ίντερνετ, επομένως η προστασία τους παίρνει άλλες διαστάσεις.

4.2 ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ο Κανονισμός της ΕΚ 45/2001 αφιέρωνε ένα ολόκληρο μέρος, το «Τμήμα 8» για τον διορισμό του Υπεύθυνου Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων , γεγονός που υποδηλώνει πόσο σημαντικό ήταν αυτό το πρόσωπο από τότε. Το 2005 ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων δημοσίευσε ένα έγγραφο «Σχετικά με τον ρόλο των Υπεύθυνων Προστασίας Δεδομένων» που ανέφερε τα όργανα που είχαν ήδη θεσπίσει ΥΠΔ. Σε αυτόν τον Κανονισμό προβλέπονταν και τα πέντε καθήκοντα του ΥΠΔ. Η ενημέρωση, δηλαδή με βάση τον Κανονισμό ΕΚ 45/2001 ο ΥΠΔ φροντίζει οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και τα υποκείμενα των δεδομένων να ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, δηλαδή καθιερώνει μια ενημερωτική και εκπαιδευτική αποστολή του ΥΠΔ. Αντίθετα στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ) στο άρθρο 39 παρ. 1 β αλλά και στην Οδηγία 2016/680 προβλέπεται αντίστοιχο δικαίωμα ευαισθητοποίησης εκ μέρους του ΥΠΔ των συναδέλφων εργαζομένων του στην υπηρεσία ή επιχείρηση που υπηρετεί, η οποία υλοποιείται με οργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων, δημιουργία ενημερωτικής ιστοσελίδας και σεβασμού της αρχής της ιδιωτικότητας.

Άλλο καθήκον είναι η συνεργασία με τη εποπτική αρχή , κατά την οποία ο ΥΠΔ πρέπει να συνεργάζεται με τον Ευρωπαίο Επόπτη Προστασίας Δεδομένων(Κανονισμός ΕΚ 45/2001). Αντίστοιχα, στον ΓΚΠΔ στο άρθρο 39 παρ. 1 δ και ε , και στην Οδηγία 2016/680 στο άρθρο 34 , αναφέρεται η υποχρέωση του ΥΠΔ να επικοινωνεί με την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων για ζητήματα επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η Αρχή οφείλει να εκφράζει την γνώμη της όταν η «εκτίμηση αντικτύπου» δείχνει υψηλό επίπεδο κινδύνου , έλλειψης, δηλαδή, μέτρων προστασίας των δεδομένων.

²¹⁸ Σωτηρόπουλος , Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, (2017), σελ.17 επ.

Η διασφάλιση συμμόρφωσης, σύμφωνα με την οποία, κατά τον Κανονισμό ΕΚ 45/2001, ο ΥΠΔ «διασφαλίζει κατά τρόπο ανεξάρτητο την εσωτερική εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κανονισμού» και επιπλέον ο ΥΠΔ οφείλει να διατυπώνει συστάσεις για την βελτίωση της προστασίας των δεδομένων προς το όργανο ή τον οργανισμό που τον διόρισε, ενώ παράλληλα μπορεί κατόπιν δικής του πρωτοβουλίας ή του οργανισμού που τον διόρισε ή κάθε φυσικού προσώπου που σχετίζονται ευθέως με το θέμα, να προβαίνει σε έρευνα, στοιχείο που διασφαλίζει την ανεξάρτητη της εσωτερικής εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού. Κατά τον ΓΚΠΔ στο άρθρο 39 β και γ, και σύμφωνα με την Οδηγία 2016/680 στο άρθρο 34 α και β , εισάγεται η συμβουλευτική αρμοδιότητα του ΥΠΔ , κατά την οποία ο ΥΠΔ μπορεί άμεσα να εκφράζει τη γνώμη του χωρίς να ακολουθείται η επίσημη οδός, επομένως υπάρχει ευελιξία στην γνωμοδοτική αρμοδιότητα του ΥΠΔ.

Η τήρηση μητρώου επεξεργασιών δεδομένων. Ο ΥΠΔ στον Κανονισμό ΕΚ 45/2001, ορίζει ότι ο Υπεύθυνος επεξεργασίας συντάσσει και κοινοποιεί στον ΥΠΔ το μητρώο, και οποιοσδήποτε μπορεί μέσω του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων , να έχει πρόσβαση σε αυτό αμέσως ή εμμέσως. Σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ η υποχρέωση γνωστοποίησης έχει αντικατασταθεί με την υποχρέωση τήρησης αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας(άρθρο 30 του ΓΚΠΔ)²¹⁹.

Η κοινοποίηση επικίνδυνων επεξεργασιών στον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων(ΕΕΠΔ). Ενώ ο Κανονισμός ΕΚ 45/2001 προέβλεπε κοινοποίηση επικίνδυνων επεξεργασιών στον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων(ΕΕΠΔ) ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων προβλέπει ότι τα στοιχεία θα δημοσιεύονται και θα ανακοινώνονται στην εποπτική Αρχή (άρθρο 37 περ.7 ΓΚΠΔ).

Η επιλογή των καθηκόντων του στον Κανονισμό ΕΚ 45/2001 γινόταν με κριτήριο τα επαγγελματικά και προσωπικά του προσόντα και ιδίως τις ειδικές γνώσεις του στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων²²⁰. Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων ,αντιθέτως, προβλέπει στο άρθρο 38 ότι ο ΥΠΔ «μπορεί να επιτελεί και άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις» και ότι «ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζουν ότι τα εν λόγω καθήκοντα και υποχρεώσεις δεν συνεπάγονται σύγκρουση συμφερόντων». Η θητεία

²¹⁹ Σωτηρόπουλος , (2017), σελ.24 επ.

²²⁰ Ο ίδιος ,(2017), σελ.38

του προβλεπτόταν από 2 έως 5 έτη , τέτοιος όμως περιορισμός δεν προβλέπεται στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων²²¹.

Κατά την παρ. 4 του Παραρτήματος του Κανονισμού ΕΚ45/2001, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υποχρεωμένος να επικουρεί τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του και του παρέχει βοήθεια όποτε την χρειάζεται. Ο ΥΠΔ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του έχει πρόσβαση στα αρχεία και στις εγκαταστάσεις πληροφοριών. Αντίστοιχα, στον ΓΚΠΔ(άρθρο 39 παρ. 2) και κατά την Οδηγία 2016/680(άρθρο 33 παρ. 2) ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία βοηθούν τον ΥΠΔ κατά την άσκηση των καθηκόντων του και του παρέχουν τα μέσα και τους πόρους για την πιο εύκολη πρόσβαση στα δεδομένα. Επιπλέον κατά την παρ. 7 του άρθρου 24 του Κανονισμού ΕΚ45/2001, ο ΥΠΔ δεν είναι δυνατόν να λαμβάνει εντολές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Αντίστοιχα στον ΓΚΠΔ και το Προοίμιο της Οδηγίας (σκέψη αρ. 63) ορίζεται ότι ο εκτελών και ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεδομένων θα διασφαλίζουν ότι ο ΥΠΔ δεν λαμβάνει εντολές κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Παράλληλα ο ΥΠΔ κατά τον ΓΚΠΔ δεσμεύεται από το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα κατά την άσκηση των καθηκόντων του, σύμφωνα όμως με «το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους»(άρθρο 38 παρ. 5 ΓΚΠΔ).

Ο Κανονισμός ΕΚ 45/2001 στην παρ. 4 εδ. γ ενισχύει την ανεξαρτησία του ΥΠΔ, αφού αυτός απαλλάσσεται από τα καθήκοντα του από τον υπεύθυνο επεξεργασίας που τον διόρισε, αντιθέτως στον ΓΚΠΔ ο ΥΠΔ δεν απολύεται ούτε υφίσταται κυρώσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα (άρθρο 38 παρ.3 εδ.β ΓΚΠΔ). Το κεφάλαιο του Κανονισμού ΕΚ 45/2001 που αφορά τις βέλτιστες πρακτικές θα μπορούσε να αποτελεί το γενικό πλαίσιο στο οποίο στηρίχτηκε ο ΓΚΠΔ και η Οδηγία της ΕΕ 2016/680.Οι βέλτιστες αυτές πρακτικές αφορούν την περιοδική έκθεση του ΥΠΔ, σύμφωνα με την οποία ο ΥΠΔ ετοιμάζει μια έκθεση με την οποία ενημερώνει τον οργανισμό που υπηρετεί σχετικά με την κατάσταση προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Άλλο στοιχείο είναι το πρόγραμμα εργασιών, σύμφωνα με το οποίο ο ΥΠΔ ετοιμάζει ένα πρόγραμμα εργασιών που αφορά τις επιδιώξεις του για το νέο έτος, και πρέπει να συντάσσεται στην αρχή αυτού. Ο ΥΠΔ πρέπει να συμμετέχει στις ομάδες συζητήσεων που οργανώνονται στα πλαίσια του οργανισμού και η γνώμη του θα πρέπει να γίνεται σεβαστή και να λαμβάνεται υπόψη σε αυτές. Παράλληλα, μπορεί να χρειάζεται να συσταθεί ένα δίκτυο συντονιστών για να

²²¹Ο ίδιος, (2017), σελ.40.

διευκολυνθεί η διείσδυση στις πληροφορίες που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα και να ενισχυθεί η ενημέρωση του ΥΠΔ ως προς αυτά²²².

4.3 ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΠΡΟΪΣΧΥΣΑΝΤΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κατά τον ν. 3674/2008, ορίζεται ένας Υπεύθυνος Διασφάλισης Απορρήτου (ΥΔΑ) από τον πάροχο δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή των υπηρεσιών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, και αναλαμβάνει την εκπόνηση ειδικού σχεδίου πολιτικής ασφάλειας προκειμένου να διασφαλίζεται το απόρρητο των επικοινωνιών. Παράλληλα υπάρχει και η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), η οποία οφείλει να παραλαμβάνει από τον ΥΔΑ την δήλωση του για την πορεία της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών και σε περίπτωση παραβίασης του ο ΥΔΑ ενημερώνει τον πάροχο, την εισαγγελική αρχή, τον ΑΔΑΕ και τους θιγόμενους εγγράφως. Εάν όμως, ο ΥΔΑ δεν το κάνει προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για αυτόν.

Μια άλλη συγγενική έννοια που υπάρχει στον ν. 3917/2011 είναι ο Υπεύθυνος Ασφάλειας Δεδομένων ο οποίος σε συνεργασία με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών εποπτεύει το ειδικό σχέδιο πολιτικής ασφάλειας, το οποίο αφορά τα μέσα, τις μεθόδους και τα μέτρα που διασφαλίζουν την τήρηση των διατάξεων περί ασφάλειας.

4.4 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Στη Γερμανία, όταν απασχολούνται πάνω από εννέα άτομα ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ορίσει ΥΠΔ, ο οποίος μπορεί να είναι είτε εργαζόμενος είτε εξωτερικός σύμβουλος, αλλά πρέπει να έχει εμπειρία και γνώσεις στα συγκεκριμένα καθήκοντα. Παράλληλα, οφείλει να έχει γνώση του γερμανικού δικαίου, χωρίς απαραίτητα να είναι πολίτης ή κάτοικος Γερμανίας. Ο ΥΠΔ βρίσκεται σε διαρκή επικοινωνία με την αρχή για την διασφάλιση των ευαίσθητων δεδομένων, ενώ επιπλέον λαμβάνει μέτρα και χρησιμοποιεί προγράμματα για να εξοικειώσει τους εργαζόμενους με τα προσωπικά δεδομένα.

Στη Γαλλία, δεν προβλέπεται νομοθετικά να ο διορισμός ΥΠΔ και συνεργάζεται με την Αρχή για ορισμένα θέματα και ευθύνεται για τη συμμόρφωση του οργανισμού με τους κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

²²²Σωτηρόπουλος ,(2017), σελ.70.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής προβλέπεται διορισμός Chief Privacy Officer και IT security officer κυρίως σε μεγάλους και μεσαίου μεγέθους οργανισμούς. Αυτός που ορίζεται ως αρμόδιος για το πρόγραμμα ασφάλειας των πληροφοριών μπορεί να είναι ένας ή πολλοί, ανεξάρτητος ή εργαζόμενος στον οργανισμό²²³.

5. Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1 Η ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων και ο εκτελών την επεξεργασία με βάση το άρθρο 37 παρ. 1 του ΓΚΠΔ διορίζουν ΥΠΔ σε τρεις περιπτώσεις πρώτον, όταν η επεξεργασία διενεργείται από δημόσια αρχή ή φορέα, εκτός από δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας, δεύτερον όταν οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες, λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής και/ή των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα, ή τρίτον όταν οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 9 και δεδομένων που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10.

Επιπλέον και η Οδηγία ΕΕ 2016/680 προβλέπει τον διορισμό του ΥΠΔ από τον υπεύθυνο επεξεργασίας δεδομένων. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν από την υποχρέωση αυτή τα δικαστήρια και άλλες ανεξάρτητες δικαστικές αρχές όταν ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους αρμοδιότητα. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι παρόμοιες αρχές που ακολουθούν την αντεγκληματική πολιτική, όπως πχ η αστυνομία οφείλουν να έχουν διορίσει ΥΠΔ. Εξαιρεί μόνο τα δικαστήρια «όταν ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους αρμοδιότητα», αφού οι γραμματείες τους οφείλουν να έχουν ΥΠΔ γιατί η αρχειοθέτηση είναι στοιχείο διοικητικό και όχι δικαιοδοτικό. Με βάση την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 και οι Δήμοι και οι Περιφέρειες, οφείλουν να ορίσουν ΥΠΔ. Όσον αφορά τα Υπουργεία επειδή όλο το Ελληνικό Δημόσιο αποτελεί ένα νομικό πρόσωπο θα μπορούσε να λεχθεί ότι όλα τα Υπουργεία θα μπορούσαν να έχουν έναν ΥΠΔ, αλλά αυτό όμως θα καθοριστεί από το εύρος και το βάρος των εργασιών αυτών –των Υπουργείων–, επομένως θα μπορούσαν να οριστούν και

²²³ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.73.

περισσότεροι ΥΠΔ εάν αυτό εξασφαλίζει την καλύτερη προστασία των προσωπικών δεδομένων και να διευκολύνει την ενημέρωση των υποκειμένων των προσωπικών δεδομένων. Οι ΑΕ όπως ΕΥΔΑΠ, ΕΡΤ κλπ οφείλουν επίσης να ορίσουν ΥΠΔ, καθώς αναφέρεται από την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 ότι τα υποκείμενα των δεδομένων αυτών των οργανισμών είναι στην ίδια θέση με αυτά τα υποκείμενα των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία από μια δημόσια αρχή²²⁴.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων διορίζεται βάσει επαγγελματικών προσόντων και, ιδίως, με βάση την εμπειρογνώσια²²⁵ που διαθέτει στον τομέα του δικαίου και των πρακτικών προστασίας των δεδομένων και την ικανότητα εκπλήρωσης των καθηκόντων που αναφέρονται στο άρθρο 34. Ακόμη το ίδιο άρθρο προβλέπει ότι ένας μοναδικός υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μπορεί να διοριστεί για περισσότερες της μιας αρμόδιες αρχές, ανάλογα με την οργανωτική δομή και το μέγεθός τους.

Επιπλέον υποχρεωμένες να διορίσουν υπεύθυνο επεξεργασίας είναι και κάποιες επιχειρήσεις που συστηματικά και τακτικά παρακολουθούν τα δεδομένα των εργαζομένων τους και καθορίζεται ανάλογα με τον ετήσιο κύκλο εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού της επιχείρησης, συνδυαστικά με τον αριθμό των εργαζομένων που αυτή απασχολεί.

Στις «Κατευθυντήριες γραμμές για τους ΥΠΔ» της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, διευκρινίζεται ότι η επεξεργασία των δεδομένων θα πρέπει να αφορά την κύρια δραστηριότητα και όχι την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως παρεπόμενη δραστηριότητα. Για παράδειγμα το νοσοκομείο έχει ως βασική του δραστηριότητα την παροχή φροντίδας στους ασθενείς που το επισκέπτονται, αλλά η επεξεργασία των δεδομένων του ασθενή είναι αναπόφευκτη, καθώς και η διείσδυση σε ευαίσθητα δεδομένα και βιομετρικά χαρακτηριστικά αυτού, δηλαδή η επεξεργασία των δεδομένων θα πρέπει να θεωρείται βασική δραστηριότητα του νοσοκομείου άρα κάθε νοσοκομείο οφείλει να έχει έναν ΥΠΔ. Αντίστοιχα και η επεξεργασία των

²²⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 37 του ΓΚΠΔ ορίζεται ότι «Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι δημόσια αρχή ή δημόσιος φορέας, ένας μόνο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μπορεί να ορίζεται για πολλές τέτοιες αρχές ή πολλούς τέτοιους φορείς, λαμβάνοντας υπόψη την οργανωτική τους δομή και το μέγεθός τους».

²²⁵ Επειδή το κριτήριο αυτό δεν είναι εύκολα προσδιορίσιμο, υπάρχουν κάποιες πιστοποιήσεις που κρίνουν την εμπειρία που πρέπει να έχει ο ΥΠΔ και αυτές είναι οι ακόλουθες:

- International of Privacy professionals(IAPP)
- Certificated Information Privacy Professional (CIPP)
- Certificated Information Privacy Professional/ Information Technology (CIPP/IT)
- Certificated Information Systems Security Professional(CISSP)
- Certificated Information Systems Auditor(CISA)
- Certified Information Security Manager (CISM)

δεδομένων των εργαζομένων για την καταβολή επιδομάτων και της μισθοδοσίας τους. Η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 στις «Κατευθυντήριες γραμμές για τους ΥΠΔ», αναφέρει ότι για να καθοριστεί εάν η επεξεργασία διεξάγεται σε μεγάλη κλίμακα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των υποκειμένων των δεδομένων, ο όγκος και το φάσμα των δεδομένων που επεξεργάζονται, η διάρκεια της επεξεργασίας και το γεωγραφικό εύρος αυτής. Με βάση αυτά ΥΠΔ οφείλουν να ορίσουν ΥΠΔ²²⁶ νοσοκομεία, οι επιχειρήσεις που φυλάσσουν χώρους, ασφαλιστικές εταιρείες, τράπεζες, εταιρείες μηχανοργάνωσης, εταιρείες που έχουν πρόσβαση σε τηλεφωνικές και διαδικτυακές υπηρεσίες, εταιρείες που αφορούν τα μέσα μεταφοράς²²⁷

Επιπλέον, ΥΠΔ οφείλουν να ορίσουν επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που η βασική τους δραστηριότητα είναι η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων και δεδομένων που έχουν σχέση με ποινικές καταδίκες και αδικήματα. Ως ειδική κατηγορία εννοούνται τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, και με βάση το άρθρο 9 του ΓΚΠΔ ορίζεται ότι «απαγορεύεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό». Με βάση το άρθρο 10 ν του ίδιου κανονισμού, ως ειδική κατηγορία νοούνται τα δεδομένα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα. Τα ίδια εντοπίζονται και στις «Κατευθυντήριες γραμμές για τους ΥΠΔ» από την Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29. Με βάση αυτά ΥΠΔ πρέπει να ορίσουν ΜΚΟ που ασχολούνται με θέματα μετανάστευσης ή προσφύγων, τα πολιτικά κόμματα, συνδικαλιστικές οργανώσεις, εταιρείες δημοσκοπήσεων, θρησκευτικοί οργανισμοί, φιλοσοφικές ενώσεις ή σωματεία, υπηρεσίες υγείας και ασφαλιστικές εταιρείες²²⁸.

Ανάλογα με την κλίμακα εργασιών της κάθε επιχείρησης ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία ορίζουν ΥΠΔ κατά το άρθρο 37 παρ.1 γ(πχ μια μεσαίου μεγέθους εταιρεία), εφόσον η επεξεργασία γίνεται σε μεγάλη κλίμακα, ή κατά το άρθρο 37 παρ. 1 β(πχ μια μικρού μεγέθους εταιρεία), εφόσον η επεξεργασία γίνεται σε μικρή κλίμακα. Το ερώτημα που απασχολεί εδώ είναι πόσοι ΥΠΔ πρέπει

²²⁶ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.73.

²²⁷ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.96.

²²⁸ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.98.

να οριστούν, ένας ή περισσότεροι. Κατά το άρθρο 37 παρ. 2 ΓΚΠΔ προβλέπεται ότι «Όμιλος επιχειρήσεων μπορεί να διορίσει ένα μόνο υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι κάθε εγκατάσταση έχει εύκολη πρόσβαση στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων». Επιπλέον για τον διορισμό ΥΠΔ λαμβάνεται υπόψη και το μέγεθος και η οργανωτική δομή όταν πρόκειται για δημόσιες αρχές ή φορείς, επομένως ο συνδυασμός όσων αναφέρθηκαν αποτελούν και τα κριτήρια για τον διορισμό ενός ή περισσότερων ΥΠΔ²²⁹.

Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία δημοσιοποιούν στη σελίδα τους τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ²³⁰, χωρίς όμως να εξειδικεύεται στον ΓΚΠΔ πως ακριβώς γίνεται αυτή η διαδικασία. Σκοπός της δημοσιοποίησης είναι η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης στις σχέσεις εργαζομένων – ΥΠΔ σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο τελευταίος οφείλει να τηρεί το απόρρητο κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Ο ΥΠΔ μπορεί να είναι με βάση το άρθρο 37 παρ. 6 του ΓΚΠΔ «μέλος του προσωπικού του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία ή να ασκεί τα καθήκοντά του βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών», μπορεί όμως να είναι και κάποιο εξωτερικό άτομο.

5.2 Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το άρθρο 38 του ΓΚΠΔ, παρέχει τις εγγυήσεις για τη θέση του ΥΠΔ. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία οφείλουν να διασφαλίσουν ότι ο ΥΠΔ συμμετέχει σε όσα σχετίζονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, «ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζουν ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων συμμετέχει, δεόντως και εγκαίρως, σε όλα τα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ότι δηλαδή συμμετέχει στη λήψη των αποφάσεων, αυτό επιτυγχάνεται με την φροντίδα εκ μέρους υπεύθυνου επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, ότι ο ΥΠΔ συμμετέχει στις συνεδριάσεις της διοίκησης, συμμετέχει στη λήψη των αποφάσεων και τέλος ότι η γνώμη του λαμβάνεται υπόψη. Αυτά πρακτικά σημαίνουν ότι ο ΥΠΔ θα πρέπει να προσκαλείται εγκαίρως στις συνεδριάσεις, να έχει δικαίωμα

²²⁹ Ο ίδιος, (2017), σελ.101 επ.

²³⁰ Τα στοιχεία που δημοσιοποιούνται με βάση το άρθρο 37 παρ. 7 του ΓΚΠΔ «ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία δημοσιεύουν τα στοιχεία επικοινωνίας του υπευθύνου προστασίας δεδομένων και τα ανακοινώνουν στην εποπτική αρχή», είναι:

- Όνοματεπώνυμο
- Ταχυδρομική διεύθυνση
- Τηλεφωνικός αριθμός
- Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- Λογαριασμοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

συμμετοχής σε αυτές και να ενημερώνεται για τυχόν αλλαγές στα συστήματα επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία στηρίζουν τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων στην άσκηση των καθηκόντων που αναφέρονται στο άρθρο 39 παρέχοντας απαραίτητους πόρους για την άσκηση των εν λόγω καθηκόντων και πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και σε πράξεις επεξεργασίας, καθώς και πόρους απαραίτητους για τη διατήρηση της εμπειρογνωσίας του (άρθρο 38 παρ. 2 ΓΚΠΔ). Ουσιαστικά σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχη μισθολογική αναπροσαρμογή με την αντιστοίχιση των καθηκόντων του ΥΠΔ, όταν αυτό αφορά υπαλλήλους που ήδη εργάζονταν στην επιχείρηση, ιδιωτική ή δημόσια. Επιπλέον, να του παρέχεται ο χρόνος εντός του οποίου θα δύναται να εκπληρώσει τα καθήκοντά του, επαρκείς υποδομές, να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης και σε άλλες υπηρεσίες κατά την άσκηση των καθηκόντων του, όπως πχ την Νομική Υπηρεσία της επιχείρησης, την Πληροφορική κλπ., να βρίσκεται διαρκώς σε εκπαίδευση, δηλαδή να ενημερώνεται για ότι καινούργιο ισχύει για τη θέση του κι να έχει εάν κρίνει αναγκαίο μια ομάδα εντός του οργανισμού που θα τον βοηθά στην εκπλήρωση των καθηκόντων του²³¹.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζει ότι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν λαμβάνει εντολές για την άσκηση των εν λόγω καθηκόντων. Δεν απολύεται ούτε υφίσταται κυρώσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία επειδή επιτέλεσε τα καθήκοντά του. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων λογοδοτεί απευθείας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία», αναφέρει το άρθρο 38 παρ. 3. Στο Προοίμιο του ΓΚΠΔ στον αρ. 37 ορίζεται ότι «Οι εν λόγω υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων, ανεξάρτητα από το κατά πόσον είναι υπάλληλοι του υπευθύνου επεξεργασίας, θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτελούν τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους με ανεξάρτητο τρόπο». Ο ΥΠΔ δεν πρέπει να καθοδηγείται και να επηρεάζεται κατά την λήψη των αποφάσεων αλλά και για το χειρισμό της κάθε υπόθεσης. Η ανεξαρτησία του ΥΠΔ σχετίζεται και με το βαθμό εμπιστοσύνης που θα μπορέσει αυτός να αναπτύξει με τα υποκείμενα των προσωπικών δεδομένων, όσο πιο ανεξάρτητος είναι ο ΥΠΔ, τόσο πιο εύκολα θα τον εμπιστεύονται οι εργαζόμενοι τις επιχείρησης, και τόσο πιο υψηλή θα είναι η προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 38 ΓΚΠΔ: «Τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να επικοινωνούν με τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων για

²³¹ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.118.

κάθε ζήτημα σχετικό με την επεξεργασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα και με την άσκηση των δικαιωμάτων τους δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεσμεύεται από την τήρηση του απορρήτου ή της εμπιστευτικότητας σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους»²³². Εξάλλου ο ΥΠΔ είναι ουσιαστικά το «πρόσωπο επικοινωνίας» που διευκολύνει την προστασία των δικαιωμάτων και φροντίζει για την ενάσκηση τους²³³.

Ο ΥΠΔ λογοδοτεί απευθείας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο του οργανισμού που τον απασχολεί(άρθρο 38 παρ. 3 εδ. γ ΓΚΠΔ) , ενώ δεν ευθύνεται για τυχόν παραβάσεις των άλλων δυο προσώπων, δηλαδή του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντα την επεξεργασία. Ο ΥΠΔ έχει νομική υποχρέωση να συντάσσει ετήσια έκθεση για την επιχείρηση δίνοντας πληροφορίες για την τωρινή της κατάσταση και τα μελλοντικά σχέδια προστασίας των δεδομένων, τυχόν καταγγελίες , αποτελέσματα ελέγχων και περιγραφή των περιπτώσεων που συνεργάστηκε με την Αρχή Προστασίας των Δεδομένων Προσωπικού χαρακτήρα.

Στην παρ. 6 του άρθρου 38 ΓΚΠΔ, προβλέπεται ότι ο ΥΠΔ «Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μπορεί να επιτελεί και άλλα καθήκοντα και υποχρεώσεις. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία διασφαλίζουν ότι τα εν λόγω καθήκοντα και υποχρεώσεις δεν συνεπάγονται σύγκρουση συμφερόντων». Περιπτώσεις που υπάρχει σύγκρουση καθηκόντων είναι πχ ο επικεφαλής ιατρός, ο επικεφαλής του ανθρώπινου δυναμικού, ο επικεφαλής οικονομικών κλπ. Η σύγκρουση καθηκόντων θα πρέπει να εντοπιστεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελών την επεξεργασία. Εάν όμως αυτό γίνει αντιληπτό από τον ΥΠΔ, τότε οφείλει και αυτός να ενημερώσει τη διοίκηση. Η σύγκρουση καθηκόντων βέβαια μπορεί να αφορά και εξωτερικές δραστηριότητες που έχει αναλάβει ο ΥΠΔ.

5.3 ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα καθήκοντα του ΥΠΔ μνημονεύονται σε 5 διαφορετικά σημεία στον ΓΚΠΔ. Αρχικά ο ΥΠΔ ενημερώνει και συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία ,αλλά και τους υπαλλήλους σχετικά με την προστασία των δεδομένων(άρθρο 39 παρ.1 α΄ του ΓΚΠΔ «ενημερώνει και συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπαλλήλους που επεξεργάζονται τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό και από άλλες διατάξεις της Ένωσης ή του κράτους μέλους σχετικά με την προστασία

²³² Σωτηρόπουλος ,(2017), σελ.123.

²³³ Ο ίδιος,(2017), σελ. 127.

δεδομένων») . Για να μπορέσει να τους ενημερώσει ο ΥΠΔ θα πρέπει να παρακολουθεί τις αποφάσεις και τις οδηγίες που παρέχονται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και τον τρόπο που η Αρχή εφαρμόζει τις κυρώσεις (www.dpa.gr), να καταγράφει τις γνωμοδοτήσεις της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων ώστε να ακολουθεί την ευρωπαϊκή ερμηνεία αυτών, να εφαρμόζει τα κείμενα που εκδίδει ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (www.edps.europa.eu), να λαμβάνει υπόψη του τις δημοσιεύσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Σύμβασης 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης (www.coe.int), και να παρακολουθεί τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων , του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το καθήκον ενημέρωσης διέπεται από κάποιες αρχές και υποχρεώσεις του ΥΠΔ, οι οποίες είναι οι α. αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αρχή της νομιμότητας, αρχή της διαφάνειας, αρχή της ακρίβειας, αρχή της αντικειμενικότητας, αρχή του σκοπού, αρχή του περιορισμένου χρόνου αποθήκευσης των δεδομένων , αρχή της λογοδοσίας, αρχή της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας, αρχήν της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 5 του ΓΚΠΔ και στο άρθρο 4 της Οδηγίας της ΕΕ 2016/680, β. νομιμότητα της επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του ΓΚΠΔ «α. το υποκείμενο των δεδομένων έχει συναινέσει στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, β. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης της οποίας το υποκείμενο των δεδομένων είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για να ληφθούν μέτρα κατ' αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων πριν από τη σύναψη σύμβασης, γ. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας, δ. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, ε. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας, στ. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος, εκτός εάν έναντι των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί».

Οι προϋποθέσεις για συγκατάθεση, ο ΥΠΔ ενημερώνει για ότι προβλέπεται στα άρθρα 7 και 8 του ΓΚΠΔ, για τη νόμιμη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Συγκεκριμένα ενημερώνει για Όταν η επεξεργασία βασίζεται σε συγκατάθεση, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι το υποκείμενο των δεδομένων συγκατατέθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα. Εάν η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων παρέχεται στο πλαίσιο γραπτής δήλωσης η οποία αφορά και άλλα θέματα, το αίτημα για συγκατάθεση υποβάλλεται κατά τρόπο ώστε να είναι σαφώς διακριτό από τα άλλα θέματα, σε κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, χρησιμοποιώντας σαφή και απλή διατύπωση. Κάθε τμήμα της δήλωσης αυτής το οποίο συνιστά παράβαση του παρόντος κανονισμού δεν είναι δεσμευτικό. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη συγκατάθεσή του ανά πάσα στιγμή. Η ανάκληση της συγκατάθεσης δεν θίγει τη νομιμότητα της επεξεργασίας που βασίστηκε στη συγκατάθεση προ της ανάκλησής της. Πριν την παροχή της συγκατάθεσης, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται σχετικά. Η ανάκληση της συγκατάθεσης είναι εξίσου εύκολη με την παροχή της. Κατά την εκτίμηση κατά πόσο η συγκατάθεση δίνεται ελεύθερα, λαμβάνεται ιδιαίτερος υπόψη κατά πόσο, μεταξύ άλλων, για την εκτέλεση σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής μιας υπηρεσίας, τίθεται ως προϋπόθεση η συγκατάθεση στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δεν είναι αναγκαία για την εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης. σε σχέση με την προσφορά υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών απευθείας σε παιδί, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παιδιού είναι σύννομη εάν το παιδί είναι τουλάχιστον 16 χρονών. Εάν το παιδί είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών, η επεξεργασία αυτή είναι σύννομη μόνο εάν και στον βαθμό που η εν λόγω συγκατάθεση παρέχεται ή εγκρίνεται από το πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν διά νόμου μικρότερη ηλικία για τους εν λόγω σκοπούς, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω μικρότερη ηλικία δεν είναι κάτω από τα 13 έτη. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας καταβάλλει εύλογες προσπάθειες για να επαληθεύσει στις περιπτώσεις αυτές ότι η συγκατάθεση παρέχεται ή εγκρίνεται από το πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθέσιμη τεχνολογία.

Ειδικές κατηγορίες δεδομένων, η επεξεργασία τους επιτρέπεται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις, σε όλες τις άλλες απαγορεύεται. Απαγορεύεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών

δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό. Η απαγόρευση δεν ισχύει όταν 1. το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία αυτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, εκτός εάν το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους προβλέπει ότι η απαγόρευση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν μπορεί να αρθεί από το υποκείμενο των δεδομένων, 2. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των υποχρεώσεων και την άσκηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων του υπευθύνου επεξεργασίας ή του υποκειμένου των δεδομένων στον τομέα του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας, εφόσον επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους ή από συλλογική συμφωνία σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο παρέχοντας κατάλληλες εγγυήσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων, 3. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι σωματικά ή νομικά ανίκανο να συγκατατεθεί, 4. η επεξεργασία διενεργείται, με κατάλληλες εγγυήσεις, στο πλαίσιο των νόμιμων δραστηριοτήτων ιδρύματος, οργάνωσης ή άλλου μη κερδοσκοπικού φορέα με πολιτικό, φιλοσοφικό, θρησκευτικό ή συνδικαλιστικό στόχο και υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία αφορά αποκλειστικά τα μέλη ή τα πρώην μέλη του φορέα ή πρόσωπα τα οποία έχουν τακτική επικοινωνία μαζί του σε σχέση με τους σκοπούς του και ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν κοινοποιούνται εκτός του συγκεκριμένου φορέα χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, 5. η επεξεργασία αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων, 6. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων ή όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα, 7. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, το οποίο είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο στόχο, σέβεται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων, 8. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, εκτίμησης της ικανότητας προς εργασία του εργαζομένου, ιατρικής διάγνωσης, παροχής υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης ή θεραπείας ή διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων και υπηρεσιών βάσει του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου

κράτους μέλους ή δυνάμει σύμβασης με επαγγελματία του τομέα της υγείας και με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων και των εγγυήσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 3, 9. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για λόγους δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, όπως η προστασία έναντι σοβαρών διασυνωριακών απειλών κατά της υγείας ή η διασφάλιση υψηλών προτύπων ποιότητας και ασφάλειας της υγειονομικής περίθαλψης και των φαρμάκων ή των ιατροτεχνολογικών προϊόντων, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου κράτους μέλους, το οποίο προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων, ειδικότερα δε του επαγγελματικού απορρήτου, ή 10. η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, οι οποίοι είναι ανάλογοι προς τον επιδιωκόμενο στόχο, σέβονται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπουν κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων. Στο άρθρο 10 του ΓΚΠΔ ορίζονται οι περιπτώσεις όπου η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αφορά ποινικές καταδίκες ή αδικήματα ή μέτρα ασφαλείας που έχουν σχέση με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ.

Ευθύνη του ΥΠΔ να ενημερώσει για την έκταση και τις προϋποθέσεις ευθύνης του υπεύθυνου επεξεργασίας, που επιτυγχάνεται με την τήρηση του κώδικα δεοντολογίας και με την αναζήτηση των κατάλληλων πηγών πληροφόρησης. Η προστασία των δεδομένων από το σχεδιασμό των μέτρων με βάση τις νομοθετικές διατάξεις και τις αρχές που τις διέπουν, και με βάση την λογική της προστασίας των δεδομένων. Ο ΥΠΔ εφαρμόζει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για να εξασφαλίσει εξ ορισμού την προστασία των υποκειμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²³⁴. Περισσότεροι υπεύθυνοι επεξεργασίας, εκπρόσωποι και εκτελούντες την επεξεργασία με βάση το άρθρο 26 του ΓΚΠΔ. Σε περίπτωση που δύο ή περισσότεροι υπεύθυνοι επεξεργασίας καθορίζουν από κοινού τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας, αποτελούν από κοινού υπευθύνους επεξεργασίας. Αυτοί καθορίζουν με διαφανή τρόπο τις αντίστοιχες ευθύνες τους για συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό, ιδίως όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων και τα αντίστοιχα καθήκοντά τους για να παρέχουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στα άρθρα 13 και 14, μέσω συμφωνίας μεταξύ τους, εκτός εάν και στον βαθμό που οι

²³⁴ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.148.

αντίστοιχες αρμοδιότητες των υπευθύνων επεξεργασίας καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκεινται οι υπεύθυνοι επεξεργασίας. Στη συμφωνία μπορεί να αναφέρεται ένα σημείο επικοινωνίας για τα υποκείμενα των δεδομένων. Ο ΥΠΔ επίσης οφείλει να ενημερώνει τους εκτελούντες για τις διατάξεις και τις υποχρεώσεις που αφορούν αυτούς.

Οι ΥΠΔ οφείλουν να τηρούν αρχεία δραστηριοτήτων επεξεργασιών στα οποία αναφέρονται οι σκοποί της επεξεργασίας, όλων των ενδιαφερόμενων προσώπων, τους αποδέκτες τους, περιγραφή των κατηγοριών των υποκειμένων, περιγραφή των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, τις προθεσμίες διαγραφής και τις διαβιβάσεις πληροφοριών και πού αυτές έγιναν. Ενώ, άλλο αρχείο τηρείται από τους υπεύθυνους επεξεργασίας για τις δραστηριότητες επεξεργασίας που αυτοί κάνουν.

Ο ΥΠΔ ενημερώνει για τις υποχρεώσεις ασφάλειας επεξεργασίας, ο υπεύθυνος και ο εκτελών της επεξεργασίας οφείλουν να εφαρμόζουν τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέσα ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια έναντι των κινδύνων (πχ την κρυπτογράφηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τη δυνατότητα αποκατάστασης της πρόσβασης σε αυτά κλπ). Επιπλέον, ενημερώνει και ο υπεύθυνος επεξεργασίας εντός 72 ωρών οφείλει να ενημερώνει την Αρχή για τυχόν παραβίαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και μάλιστα «αμελλητί»(άρθρο 33 του ΓΚΠΔ). Ο ΥΠΔ οφείλει να ενημερώσει, εάν η παραπάνω παράβαση θέτει σε κίνδυνο δικαιώματα και ελευθερίες των φυσικών προσώπων, και τα ίδια τα πρόσωπα. Αυτή δεν απαιτείται εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφάρμοσε τα κατάλληλα μέτρα προστασίας(τεχνικά και οργανωτικά), εάν έλαβε στη συνέχεια τα μέτρα για να μην προκύψει ο κίνδυνος, και τέλος εάν προϋποτίθενται δυσανάλογες προσπάθειες

Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας διενεργεί εκτίμηση ανικτύπου όταν ο κίνδυνος πρόκειται να είναι υψηλός και στη συνέχεια ενημερώνει τον ΥΠΔ. Η εκτίμηση ανικτύπου απαιτείται όταν έχουμε α. συστηματική και εκτενή αξιολόγηση των δεδομένων από αυτοματοποιημένα μέσα, β. όταν έχουμε μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων και τέλος γ . όταν σε μεγάλη κλίμακα διενεργείται παρακολούθηση δημοσίως προσβάσιμου χώρου. Τέλος, στις περιπτώσεις διασυνοριακής διαβίβασης δεδομένων σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, αυτή πραγματοποιείται μόνο εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφαλίζει την ασφαλή διαβίβαση των δεδομένων και την επαρκή προστασία αυτών από την Τρίτη χώρα ή το διεθνή οργανισμό

Τα άρθρα 13 και 14 του ΓΚΠΔ και το άρθρο 13 της Οδηγίας ΕΕ 2016/680 αναφέρονται οι τρόποι εκπλήρωσης καθήκοντος του ΥΠΔ, ο οποίος έχει μεγάλη διακριτική ευχέρεια στον τρόπο θα ασκήσει την συμβουλευτική και ενημερωτική του αρμοδιότητα. Επιπλέον, ο ΥΠΔ έχει ως καθήκον να παρακολουθεί εάν τα ο οργανισμός στον οποίο βρίσκεται έχει εναρμονιστεί και ακολουθεί τον ΓΚΠΔ, αλλά και με άλλες διατάξεις της Ένωσης(άρθρο 97 Προοίμιο του ΓΚΠΔ), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο ΥΠΔ είναι προσωπικά υπεύθυνος για τη συμμόρφωση ή μη. Σύμμαχο του ο ΥΠΔ σε αυτό έχει τις βασικές αρχές του ΓΚΠΔ: α. δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου στα δεδομένα, β.δικαίωμα διόρθωσης, γ.δικαίωμα διαγραφής(«δικαίωμα στη λήθη»),δ.δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας, ε.δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων, ζ.δικαίωμα εναντίωσης, η. αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων²³⁵

Ο ΥΠΔ ενημερώνει και συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπαλλήλους που επεξεργάζονται τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό και από άλλες διατάξεις της Ένωσης ή του κράτους μέλους σχετικά με την προστασία δεδομένων(άρθρο 39 παρ.1 ΓΚΠΔ), ουσιαστικά τους ενημερώνει για την εκτίμηση αντικτύπου όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η εκτίμηση αντικτύπου απαιτείται στην περίπτωση της συστηματικής και εκτενούς αξιολόγησης των δεδομένων σχετικά με τα πρόσωπα, στην περίπτωση επεξεργασίας μεγάλης κλίμακας των ειδικών κατηγοριών και της συστηματικής παρακολούθησης χώρων δημοσίων σε μεγάλη κλίμακα. Ο ΥΠΔ οφείλει να συνεργάζεται και να διαβουλεύει με την Αρχή (άρθρο 39 ΓΚΠΔ).

5.4 ΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η διαδικασία διαφέρει στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα. Στον δημόσιο τομέα, δημοσιεύεται η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αυτό αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα του φορέα και στο πρόγραμμα «Διαύγεια». Θα πρέπει σε αυτή να ορίζονται τα καθήκοντα του ΥΠΔ και να ορίζονται τα προσόντα που απαιτούνται. Στον ιδιωτικό τομέα, η διαδικασία για λόγους διαφάνειας θα πρέπει να δημοσιεύεται για λόγους διαφάνειας. Σε αυτήν θα πρέπει να διευκρινίζεται εάν αυτή αφορά εκδήλωση ενδιαφέροντος που απευθύνεται στην αγορά εργασίας ή ανάθεση καθήκοντος σε μέλος του οργανισμού. Επιπλέον πρέπει να περιλαμβάνει σαφής προθεσμίες κατάθεσης αιτήσεων και δικαιολογητικών. Εάν αυτή απευθύνεται σε δικηγόρους απαιτούνται περαιτέρω έγγραφα.

²³⁵ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.175 επ.

Κριτήριο για την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων για ΥΠΔ είναι τα καθήκοντα που θα του ανατεθούν, αν δηλαδή χρειάζεται να έχει γνώσεις νομικής ή πληροφορικής, τότε θα προτιμηθούν πληροφορικοί ή νομικοί γιατί είναι πιο εξειδικευμένοι, χωρίς όμως αυτό να είναι απόλυτο. Κεντρικό ζητούμενο είναι ακόμη η ικανότητα του να ασκεί τα καθήκοντα του με ανεξαρτησία, στοιχείο που αποδυναμώνει υποψηφιότητες εντός του οργανισμού. Με βάση την αρχή της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης επιβάλλεται η κατάρτιση ενός πίνακα υποψηφιοτήτων από τα οποία θα αναδειχθεί ο καταλληλότερος. Ανάλογα με το καταστατικό ορίζεται και αναπληρωτής ΥΠΔ. Ο οργανισμός θα πρέπει να κάνει τις ανάλογες δαπάνες για την εξασφάλιση γραφείου ΥΠΔ –σε συνδυασμό με ορισμό κανονισμού λειτουργίας του γραφείου του-ή ακόμη και προσωπικού που θα τον βοηθά στην εκπλήρωση του έργου του, δηλαδή την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τις διαδικασίες επεξεργασίας αυτών²³⁶. Το γραφείο του θα πρέπει να διαθέτει πρόσβαση στο διαδίκτυο και θέση στην ιστοσελίδα του οργανισμού, ενώ παράλληλα θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα εσωτερικής επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών. Τα στοιχεία του ΥΠΔ θα πρέπει να δημοσιεύονται και στην επίσημη ιστοσελίδα του οργανισμού και ο ΥΠΔ να επικοινωνεί και να συνεργάζεται τόσο με τους εργαζόμενους όσο και με την Αρχή. Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων κατάρτιζε ένα ετήσιο πρόγραμμα εργασίας, και το ίδιο οφείλει να πράττει και ο ΥΠΔ, ενώ παράλληλα ο τελευταίος ετοιμάζει και την ετήσια έκθεση που αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα του οργανισμού.

6. Ο ΕΚΤΕΛΩΝ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όταν η επεξεργασία πρόκειται να διενεργηθεί για λογαριασμό υπευθύνου επεξεργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας χρησιμοποιεί μόνο εκτελούντες την επεξεργασία που παρέχουν επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, κατά τρόπο ώστε η επεξεργασία να πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού και να διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων. Ο εκτελών την επεξεργασία δεν προσλαμβάνει άλλον εκτελούντα την επεξεργασία χωρίς προηγούμενη ειδική ή γενική γραπτή άδεια του υπευθύνου επεξεργασίας. Σε περίπτωση γενικής γραπτής άδειας, ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για τυχόν σκοπούμενες αλλαγές που αφορούν την προσθήκη ή την αντικατάσταση των

²³⁶ Σωτηρόπουλος, (2017), σελ.190 επ.

άλλων εκτελούντων την επεξεργασία, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα στον υπεύθυνο επεξεργασίας να αντισταχθεί σε αυτές τις αλλαγές²³⁷.

Η επεξεργασία από τον εκτελούντα την επεξεργασία διέπεται από σύμβαση ή άλλη νομική πράξη υπαγόμενη στο δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους, που δεσμεύει τον εκτελούντα την επεξεργασία σε σχέση με τον υπεύθυνο επεξεργασίας και καθορίζει το αντικείμενο και τη διάρκεια της επεξεργασίας, τη φύση και τον σκοπό της επεξεργασίας, το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τις κατηγορίες των υποκειμένων των δεδομένων και τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του υπευθύνου επεξεργασίας. Η εν λόγω σύμβαση ή άλλη νομική πράξη προβλέπει ειδικότερα ότι ο εκτελών την επεξεργασία: α) επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο βάσει καταγεγραμμένων εντολών του υπευθύνου επεξεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία· σε αυτήν την περίπτωση, ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την εν λόγω νομική απαίτηση πριν από την επεξεργασία, εκτός εάν το εν λόγω δίκαιο απαγορεύει αυτού του είδους την ενημέρωση για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, β) διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν αναλάβει δέσμευση τήρησης εμπιστευτικότητας ή τελούν υπό τη δέουσα κανονιστική υποχρέωση τήρησης εμπιστευτικότητας, γ) λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα δυνάμει του άρθρου 32, δ) τηρεί τους όρους που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 4 για την πρόσληψη άλλου εκτελούντος την επεξεργασία, ε) λαμβάνει υπόψη τη φύση της επεξεργασίας και επικουρεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας με τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, στον βαθμό που αυτό είναι δυνατό, για την εκπλήρωση της υποχρέωσης του υπευθύνου επεξεργασίας να απαντά σε αιτήματα για άσκηση των προβλεπόμενων δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων, στ) συνδράμει τον υπεύθυνο επεξεργασίας στη διασφάλιση της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 32 έως 36, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της επεξεργασίας και τις πληροφορίες που διαθέτει ο εκτελών την επεξεργασία, ζ) κατ' επιλογή του υπευθύνου επεξεργασίας, διαγράφει ή επιστρέφει όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στον υπεύθυνο επεξεργασίας μετά το πέρας της παροχής υπηρεσιών επεξεργασίας και διαγράφει τα υφιστάμενα αντίγραφα, εκτός εάν το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους απαιτεί την αποθήκευση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η) θέτει στη διάθεση του

²³⁷ Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πινακοθήκη, 17/10/2017.

υπευθύνου επεξεργασίας κάθε απαραίτητη πληροφορία προς απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις που θεσπίζονται στο παρόν άρθρο και επιτρέπει και διευκολύνει τους ελέγχους, περιλαμβανομένων των επιθεωρήσεων, που διενεργούνται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από άλλον ελεγκτή εντεταλμένο από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Όσον αφορά το πρώτο εδάφιο στοιχείο η), ο εκτελών την επεξεργασία ενημερώνει αμέσως τον υπεύθυνο επεξεργασίας, εάν, κατά την άποψή του, κάποια εντολή παραβιάζει τον παρόντα κανονισμό ή άλλες ενωσιακές ή εθνικές διατάξεις περί προστασίας δεδομένων.

Όταν ο εκτελών την επεξεργασία προσλαμβάνει άλλον εκτελούντα για τη διενέργεια συγκεκριμένων δραστηριοτήτων επεξεργασίας για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, οι ίδιες υποχρεώσεις όσον αφορά την προστασία των δεδομένων που προβλέπονται στη σύμβαση ή στην άλλη νομική πράξη μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και εκτελούντος την επεξεργασία, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3, επιβάλλονται στον άλλον αυτόν εκτελούντα μέσω σύμβασης ή άλλης νομικής πράξης σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους, ιδίως ώστε να παρέχονται επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, ούτως ώστε η επεξεργασία να πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού. Όταν ο άλλος εκτελών την επεξεργασία αδυνατεί να ανταποκριθεί στις σχετικές με την προστασία των δεδομένων υποχρεώσεις του, ο αρχικός εκτελών παραμένει πλήρως υπόλογος έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του άλλου εκτελούντος την επεξεργασία.

Η τήρηση εκ μέρους του εκτελούντος την επεξεργασία εγκεκριμένου κώδικα δεοντολογίας (όπως αναφέρεται στο άρθρο 40) ή εγκεκριμένου μηχανισμού πιστοποίησης (όπως αναφέρεται στο άρθρο 42) δύναται να χρησιμοποιηθεί ως στοιχείο για να αποδειχθεί ότι παρέχει επαρκείς διαβεβαιώσεις. Με την επιφύλαξη ατομικής σύμβασης μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, η σύμβαση ή η άλλη νομική μπορεί να βασίζεται, εν όλω ή εν μέρει, σε τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες²³⁸, μεταξύ άλλων όταν αποτελούν μέρος πιστοποίησης που χορηγείται στον υπεύθυνο επεξεργασίας ή στον εκτελούντα την επεξεργασία²³⁹. Η Επιτροπή μπορεί να θεσπίσει τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που μπορεί να υφίσταται γραπτώς, μεταξύ άλλων και σε ηλεκτρονική μορφή.

²³⁸ Που αναφέρονται στις παραγράφους 7 και 8 του παρόντος άρθρου.

²³⁹ σύμφωνα με τα άρθρα 42 και 43.

Ο εκτελών²⁴⁰ την επεξεργασία και κάθε πρόσωπο που ενεργεί υπό την εποπτεία του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, το οποίο έχει πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα μόνον κατ' εντολή του υπευθύνου επεξεργασίας, εκτός εάν υποχρεούται προς τούτο από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους.

7. ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ Η΄ ΤΗΣ ΑΠΔΠΧ

Σε κάποιες χώρες, πχ στην Κύπρο υπάρχει ο Επίτροπος Προστασίας των προσωπικών Δεδομένων. Στην Ελλάδα ο αντίστοιχος επίτροπος είναι η ΑΠΔΠΧ, και αποτελείται από πρόεδρο, αντιπρόεδρο και συμβούλιο. Κύρια αποστολή τους είναι η προστασία των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 2472/1997 και 3471/2006.

Πρωταρχικός σκοπός της Αρχής είναι η προστασία του πολίτη από την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων αλλά και η συνδρομή προς αυτόν σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνεται παραβίαση των σχετικών δικαιωμάτων του σε κάθε επιχειρησιακό τομέα (χρηματοπιστωτικά, υγεία, ασφάλιση, εκπαίδευση, δημόσια διοίκηση, μεταφορές, ΜΜΕ, κ.ο.κ).

Επίσης, σκοπός της Αρχής είναι η υποστήριξη και καθοδήγηση των υπεύθυνων επεξεργασίας στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους απέναντι στο νόμο, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες ανάγκες υπηρεσιών της ελληνικής κοινωνίας, καθώς και την διείσδυση των σύγχρονων ψηφιακών επικοινωνιών και δικτύων. Ως εκ τούτου, η Αρχή στρέφει ιδιαίτερα την προσοχή της μεταξύ άλλων στην παρατήρηση και αντιμετώπιση ζητημάτων που προκύπτουν με την εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών.

Αντίστοιχα, ο ρόλος της ΑΠΔΠΧ είναι πολύ σημαντικός καθώς αυτός συντονίζει την όλη διαδικασία ελέγχου και προστασίας των προσωπικών δεδομένων και φροντίζει να διασφαλίζονται εσωτερικά(σε εταιρείες/ επιχειρήσεις) αλλά και γενικά(των πολιτών) τα δικαιώματα των ατόμων.

²⁴⁰ Άρθο 29, Κανονισμός 2016/679.

8. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Το κεφάλαιο της παρακολούθησης / ελέγχου των εργοδοτούμενων στο χώρο εργασίας αποτελεί σημαντικό θέμα στον τομέα των εργασιακών σχέσεων και πρέπει να τυγχάνει της ανάλογης προσοχής από τους εργοδότες. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της παράνομης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης / ελέγχου των εργοδοτούμενων που εγκαθιστούν οι εργοδότες. Η χρήση αυτών των συστημάτων τις περισσότερες φορές συνιστά αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Μεγάλος αριθμός εργοδοτών χρησιμοποιεί αυτοματοποιημένα συστήματα για σκοπούς παρακολούθησης, επιτήρησης και ελέγχου της εργασίας που εκτελούν οι εργοδοτούμενοι, ώστε να διασφαλίζεται η ποσότητα και η ποιότητα της εργασίας, η ασφάλεια του χώρου εργασίας και της περιουσίας του εργοδότη. Όταν η χρήση των συστημάτων αυτών περιλαμβάνει τη συλλογή, ανάλυση και διατήρηση προσωπικών δεδομένων που αφορούν εργοδοτούμενους. Συνήθως η εγκατάσταση τέτοιων συστημάτων αφορά τον έλεγχο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (emails) ή του ταχυδρομείου μέσω τηλεομοιοτυπικών συσκευών (fax) των εργοδοτούμενων, τον έλεγχο των ιστοσελίδων που επισκέπτονται οι εργοδοτούμενοι στο διαδίκτυο, ην καταγραφή εισερχόμενων και εξερχόμενων κλήσεων (συχνότητα, διάρκεια της κλήσης, ώρα που πραγματοποιήθηκε η κλήση), την ηχογράφηση εισερχόμενων και εξερχόμενων κλήσεων, την παρακολούθηση δραστηριοτήτων των εργοδοτούμενων μέσω κλειστών κυκλωμάτων βιντεο-παρακολούθησης και την παρακολούθηση / καταγραφή της θέσης (κίνησης) του εργοδοτούμενου ή του οχήματος εργασίας που αυτός χρησιμοποιεί μέσω συστημάτων GPS (Global Positioning System)²⁴¹.

Ο έλεγχος και η παρακολούθηση των εργοδοτούμενων στο χώρο εργασίας επιτρέπεται στα πλαίσια του νόμου, δεδομένου ότι ο εργοδότης είναι σε θέση να δικαιολογήσει τη νομιμότητα και την αναγκαιότητα του ελέγχου και της παρακολούθησης και ότι δεν υπάρχει άλλος λιγότερο παρεμβατικός τρόπος για την πραγματοποίηση των σκοπών που επιδιώκει. Το έννομο συμφέρον που επικαλείται ο εργοδότης, για να είναι αιτιολογημένο, πρέπει να υπερέχει των δικαιωμάτων, συμφερόντων και θεμελιωδών ελευθεριών των εργοδοτούμενων²⁴².

Δεδομένα όπως η φωνή, η εικόνα, η ηλεκτρονική διεύθυνση και ο αριθμός του τηλεφώνου εργασίας που μπορούν να προσδιορίσουν την ταυτότητα ενός

²⁴¹ Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Ο έλεγχος των εργαζομένων με τεχνικά μέσα: Η περίπτωση του παγκόσμιου συστήματος γεωγραφικού προσδιορισμού (GPS), (2012), σελ.21 επ..

²⁴² Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πίνακοθήκη, 17/10/2017.

εργοδοτούμενου, αποτελούν προσωπικά του δεδομένα. Τα δεδομένα που συλλέγονται και τυγχάνουν επεξεργασίας μέσω συστημάτων παρακολούθησης / ελέγχου που έχει εγκαταστήσει ο εργοδότης στο χώρο εργασίας πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο εργοδότης και να καταστρέφονται / διαγράφονται εφόσον οι σκοποί αυτοί έχουν εκπληρωθεί. Αν ένας εργοδότης χρησιμοποιεί συστήματα καταγραφής των εξερχόμενων τηλεφωνικών κλήσεων για σκοπούς υπολογισμού χρέωσης ή κλειστά κυκλώματα βιντεο-παρακολούθησης για σκοπούς προστασίας του χώρου εργασίας από εξωγενείς παρεμβάσεις (π.χ. διαρρήξεις), δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα συστήματα αυτά για σκοπούς παρακολούθησης των εργοδοτούμενων κατά τα διαλείμματά τους. Για παράδειγμα, ένας εργοδότης που έχει εγκαταστήσει βιντεο-κάμερες για την προστασία των υποστατικών του κατά τις νυχτερινές ώρες, δεν μπορεί να παρακολουθεί τους εργοδοτούμενους κατά τη διάρκεια της εργασίας τους κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Πριν εγκαταστήσει οποιαδήποτε συστήματα παρακολούθησης / ελέγχου, ο εργοδότης πρέπει να εξετάσει κατά πόσο ο έλεγχος και η παρακολούθηση που προτίθεται να πραγματοποιήσει και τα δεδομένα τα οποία θα συλλέγονται, είναι ανάλογα του σκοπού που επιδιώκει να ικανοποιήσει. Δεν είναι πάντα απαραίτητο να παρακολουθούνται όλοι οι εργοδοτούμενοι ή όλες οι δραστηριότητες και επικοινωνίες τους. Ο εργοδότης πρέπει να επιλέγει το ελάχιστο επίπεδο ελέγχου και παρακολούθησης με το οποίο να ικανοποιεί τους σκοπούς του, με στόχο την ελάχιστη δυνατή παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή των εργοδοτούμενων. Το γεγονός ότι ο νόμος επιτρέπει στον εργοδότη να χρησιμοποιεί συστήματα παρακολούθησης στο χώρο εργασίας δεν νομιμοποιεί πάντοτε τη χρήση τους, αφού πολλές φορές η χρήση των συστημάτων αυτών είναι υπερβολική σε σχέση με τους σκοπούς τους οποίους αυτός επιδιώκει.

Ο εργοδότης πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να ενημερώνει τους εργοδοτούμενους για το σκοπό, τον τρόπο και τη διάρκεια του ελέγχου και της παρακολούθησης που προτίθεται να εφαρμόσει πριν την έναρξη της παρακολούθησης. Για το σκοπό αυτό, είναι καλή πρακτική ο εργοδότης να υιοθετεί γραπτή πολιτική για τον καθορισμό των παραμέτρων της χρήσης τηλεφώνων, ηλεκτρονικών υπολογιστών, διαδικτύου άλλων ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας και υλικού / εξοπλισμού της εταιρείας / οργανισμού από τους εργοδοτούμενους και των τρόπων / συστημάτων με τους οποίους ο εργοδότης θα παρακολουθεί / ελέγχει τη χρήση τους. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η μυστική παρακολούθηση ή, εν πάση περιπτώσει, η

παρακολούθηση των εργοδοτούμενων χωρίς προηγουμένως αυτοί να έχουν ενημερωθεί.

Οι εργοδότες που επιθυμούν να εγκαταστήσουν συστήματα παρακολούθησης / ελέγχου στους χώρους εργασίας, συζητούν τον τρόπο και τις συνέπειες της παρακολούθησης / ελέγχου με τους αντιπροσώπους των εργοδοτούμενων ή με τις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις. Στις περιπτώσεις όπου η εγκατάσταση τέτοιων συστημάτων κρίνεται απαραίτητη και πραγματοποιείται αφού οι εργοδοτούμενοι έχουν ενημερωθεί σχετικά, ο εργοδότης πρέπει να διατηρεί μια ισορροπία μεταξύ των σκοπών που επιδιώκει και το βαθμό με τον οποίο η παρακολούθηση αυτή επεμβαίνει στην ιδιωτική ζωή των εργοδοτούμενων. Για παράδειγμα, ένας εργοδότης που διαθέτει αριθμό οχημάτων που διανέμουν αγαθά σε μεγάλο αριθμό προορισμών ακολουθώντας ανάλογο αριθμό διαδρομών, πιθανόν να δικαιολογείται να εγκαταστήσει στα οχήματα, αφού ενημερώσει τους οδηγούς του, συστήματα παρακολούθησης της θέσης (κίνησης) του οχήματος GPS, ώστε να γνωρίζει πού βρίσκεται το κάθε όχημα την κάθε στιγμή. Στην περίπτωση όμως που ο εργοδότης διαθέτει περιορισμένο αριθμό οχημάτων που διανέμουν αγαθά σε συγκεκριμένους προορισμούς ακολουθώντας τις ίδιες διαδρομές, πιθανόν να είναι υπερβολικό να εγκαταστήσει τα συστήματα αυτά, αφού ο ίδιος ο σκοπός μπορεί να ικανοποιηθεί επικοινωνώντας τηλεφωνικώς με τον οδηγό ή με τον προορισμό στον οποίο κατευθύνεται. Ομοίως, ένας εργοδότης μπορεί να εγκαταστήσει συστήματα παρακολούθησης των ιστοσελίδων που επισκέπτονται οι εργοδοτούμενοι και της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που διεξάγουν, αφού τους ενημερώσει κατάλληλα, ώστε να διασφαλίζει ότι η χρήση του διαδικτύου πραγματοποιείται για σκοπούς εργασίας και όχι για προσωπικούς σκοπούς. Απαγορεύεται, όμως, η πρόσβαση του εργοδότη στο περιεχόμενο του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των εργοδοτούμενων, αν αυτό αφορά προσωπικά μηνύματά τους. Δεδομένου ότι οι εργοδοτούμενοι πρέπει να χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό που τους παρέχει ο εργοδότης αποκλειστικά για σκοπούς εργασίας, αυτός μπορεί, αν αυτό είναι απαραίτητο, για σκοπούς αποφυγής διαρροής πληροφοριών που αφορούν τον οργανισμό του, να ενημερώσει τους εργοδοτούμενους ότι απαγορεύεται η αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων για προσωπικούς σκοπούς από τερματικά τα οποία είναι εγκατεστημένα στο χώρο εργασίας και για τις κυρώσεις που επιδέχεται η αποστολή αυτή και να τους παράσχει όπου είναι εφικτό ανάλογα μέσα για τη διεκπεραίωση προσωπικής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στον ελεύθερο τους χρόνο²⁴³.

²⁴³ Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πινακοθήκη, 17/10/2017.

Η λήψη αναλυτικών λογαριασμών τηλεφωνικών κλήσεων εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Παρ' όλο που η λήψη αναλυτικών λογαριασμών δεν προϋποθέτει την εγκατάσταση ειδικών ηλεκτρονικών μέσων παρακολούθησης / ελέγχου, το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις όπου ο εργοδότης / συνδρομητής, για σκοπούς ελέγχου, ζητεί από τον Υπόχρεο Οργανισμό (δηλαδή τον παροχέα καθολικής τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας) την αποστολή σε αυτόν αναλυτικών λογαριασμών των εξερχόμενων κλήσεων που πραγματοποιούν οι εργοδοτούμενοι / χρήστες από τηλεφωνικές συσκευές που είναι εγκατεστημένες σε επαγγελματική εγκατάσταση του εργοδότη.

Ακόμη και στο χώρο εργασίας οι εργοδοτούμενοι έχουν δικαίωμα να αναμένουν ότι ορισμένες δραστηριότητες που αφορούν την προσωπική τους ζωή και την ιδιωτικότητα τους πρέπει να χρήζουν προστασίας. Ο εργοδότης πρέπει να περιορίζει το πεδίο της παρακολούθησης στο βαθμό που να ελαχιστοποιείται η παρέμβαση σε εκείνες τις δραστηριότητες για τις οποίες οι εργοδοτούμενοι αναμένουν ένα ψηλό επίπεδο προστασίας. Στην Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που αφορούσε την υπόθεση *Niemitz vs Germany*²⁴⁴, αναφέρεται μεταξύ άλλων: «...δεν είναι πάντα δυνατόν να διακρίνουμε καθαρά ποιες από τις δραστηριότητες ενός ατόμου αποτελούν μέρος της επαγγελματικής ή εργασιακής του ζωής και ποιες όχι.» Γι' αυτό ο εργοδότης πρέπει να προσπαθεί να ξεχωρίζει τις δραστηριότητες των εργοδοτούμενων που αφορούν την προσωπική τους ζωή στο χώρο εργασίας και να εστιάζει την παρακολούθηση / έλεγχο σε εκείνες τις δραστηριότητες που αφορούν αποκλειστικά την εκτέλεση των καθηκόντων / εργασιών τους²⁴⁵.

Συνοπτικά, τόσο οι εργοδότες που επιθυμούν να εγκαταστήσουν ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης των εργοδοτούμενων στο χώρο εργασίας, όσο και οι εργοδοτούμενοι τους οποίους θα αφορά η παρακολούθηση πρέπει να γνωρίζουν ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης στο χώρο εργασίας για νόμιμους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο εργοδότης, δεδομένου ότι οι σκοποί αυτοί υπερέχουν των δικαιωμάτων, συμφερόντων και θεμελιωδών ελευθεριών των εργοδοτούμενων. Τα μέσα / συστήματα παρακολούθησης που επιλέγει να εγκαταστήσει ο εργοδότης και τα δεδομένα που συλλέγονται την κάθε φορά πρέπει να είναι ανάλογα του σκοπού που επιδιώκει.

²⁴⁴ <http://swarb.co.uk/niemietz-v-germany-echr-16-dec-1992/> , τελ. πρόσβαση 22/12/2017.

²⁴⁵ Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πίνακοθήκη, 17/10/2017.

Ο εργοδότης πρέπει να επιλέγει τους λιγότερο παρεμβατικούς τρόπους παρακολούθησης για να ικανοποιήσει τους σκοπούς που επιδιώκει. Τα προσωπικά δεδομένα των εργοδοτούμενων που συλλέγονται κατά το στάδιο της παρακολούθησης πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για το σκοπό για τον οποίο πραγματοποιείται η παρακολούθηση και να καταστρέφονται / διαγράφονται εφόσον ο σκοπός για τον οποίο πραγματοποιείται η παρακολούθηση έχει εκπληρωθεί.

Ο εργοδότης πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να ενημερώνει τους εργοδοτούμενους, πριν την έναρξη της παρακολούθησης, για το σκοπό, τον τρόπο, τη διάρκεια και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της παρακολούθησης και πρέπει να αποφεύγεται η συνεχής παρακολούθηση στο χώρο εργασίας. Απαγορεύεται η μυστική παρακολούθηση.

Ο εργοδότης μπορεί να επιλέξει να απαγορεύσει στους εργοδοτούμενους τη χρήση εξοπλισμού της εταιρείας / οργανισμού για προσωπικούς σκοπούς όπως την αποστολή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή την πραγματοποίηση εξερχόμενων τηλεφωνικών κλήσεων.

Οι εργοδοτούμενοι διατηρούν το δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής ακόμα και στο χώρο εργασίας. Οι εργοδότες πρέπει να διατηρούν την ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος αυτού και του βαθμού με τον οποίο τα συστήματα παρακολούθησης που επιλέγουν επεμβαίνουν στην ιδιωτική ζωή των εργοδοτούμενων²⁴⁶.

1. Διαδικασία πρόσληψης υποψηφίων

Αν η διαδικασία πρόσληψης / εργοδότησης γίνεται άμεσα από τον εργοδότη, μέσω διαφήμισης, ανακοίνωσης, προκήρυξης θέσεων κ.λπ, ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει τους υποψήφιους για την ταυτότητά του. Ομοίως, αν ο εργοδότης έχει αναθέσει τη διαδικασία πρόσληψης / εργοδότησης σε γραφείο ευρέσεως εργασίας, το γραφείο αυτό πρέπει να ενημερώνει τους υποψηφίους για την ταυτότητα του και την ταυτότητα του εργοδότη εκ μέρους του οποίου διεξάγει τη διαδικασία πρόσληψης. Αν δε ο εργοδότης σε εκείνο το στάδιο προτιμά να μείνει ανώνυμος, το γραφείο ευρέσεως εργασίας πρέπει να ενημερώνει κατάλληλα τους υποψηφίους για το χρόνο στον οποίο θα πληροφορηθούν την ταυτότητα του εργοδότη. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως, οι υποψήφιοι αιτητές έχουν το δικαίωμα να γνωρίζουν σε ποιο δίνουν τα προσωπικά τους δεδομένα και για ποιο σκοπό.

²⁴⁶ Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πινακοθήκη, 17/10/2017.

Τα προσωπικά δεδομένα που ζητούν οι εργοδότες από τους υποψηφίους κατά τις διαδικασίες πρόσληψης πρέπει να είναι σχετικά με τη φύση της εργασίας. Ο εργοδότης πρέπει να ζητεί μόνο εκείνα τα προσωπικά δεδομένα από τους υποψηφίους, τα οποία είναι απαραίτητα για να τον βοηθήσουν στην επιλογή συγκεκριμένων υποψηφίων και τα οποία είναι σχετικά με τα καθήκοντα της θέσης την οποία επιθυμεί να πληρώσει. Για παράδειγμα, προσωπικά δεδομένα όπως η θρησκεία, η οικογενειακή κατάσταση, η φωτογραφία και τα στοιχεία γονέων και / ή τέκνων δεν πρέπει να ζητούνται, εκτός αν είναι απόλυτα σχετικά με τη φύση της εργασίας. Πολλά έντυπα αιτήσεων για πρόσληψη ζητούν από τους υποψηφίους να συμπληρώσουν κατά πόσο είναι παντρεμένοι, διαζευγμένοι ή αν έχουν παιδιά. Γενικά, η συλλογή των δεδομένων αυτών κρίνεται υπερβολική για σκοπούς αξιολόγησης των αιτήσεων των υποψηφίων και επιλογής υποψηφίων για πρόσληψη.

Πολλές φορές οι εργοδότες ζητούν από τους υποψηφίους κατά τη διαδικασία πρόσληψης να προσκομίσουν πιστοποιητικά ποινικών μητρώων / λευκών ποινικών μητρώων. Η συλλογή των δεδομένων αυτών επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις όπου τα καθήκοντα της θέσης είναι τέτοια που δικαιολογούν / αιτιολογούν όπως ο εργοδότης επιλέξει άτομα για πρόσληψη τα οποία δεν έχουν καταδικαστεί για συγκεκριμένα αδικήματα τα οποία είναι σχετικά με τα καθήκοντα της θέσης για την οποία υποβάλλουν αίτηση οι υποψήφιοι.

Επειδή τα πιστοποιητικά ποινικού μητρώου πιθανόν να περιλαμβάνουν προηγούμενες ποινικές καταδίκες υποψηφίων οι οποίες δεν είναι σχετικές με τα καθήκοντα της θέσης για την οποία υποβάλλουν αίτηση και επειδή η καταδίκη ορισμένων αδικημάτων δεν καταγράφεται στα πιστοποιητικά ποινικού μητρώου που εκδίδει ο Αρχηγός Αστυνομίας, οι εργοδότες πρέπει να γνωρίζουν ότι η προσκόμιση των πιστοποιητικών αυτών δεν ικανοποιεί πάντα τους σκοπούς τους και κρίνεται υπερβολική αν αυτή αποσκοπεί μόνο στην αξιολόγηση του «χαρακτήρα» των υποψηφίων και πρέπει να περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

Θεωρείται επιτρεπτό όπως, για σκοπούς πρόσληψης, οι εργοδότες να περιλαμβάνουν στα έντυπα αιτήσεων για πρόσληψη, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, ερώτημα της φύσης «Έχετε ποτέ καταδικαστεί για αδίκημα σχετικό με τα καθήκοντα της συγκεκριμένης θέσης;». Είναι καλή πρακτική δε οι εργοδότες να αναγράφουν τα αδικήματα / καταδίκες που θεωρούν σχετικά με τα καθήκοντα της συγκεκριμένης θέσης, αφού πιθανόν διαφορετικές θέσεις να σχετίζονται με διαφορετικά αδικήματα. Για παράδειγμα, ένας εργοδότης έχει έννομο συμφέρον να

γνωρίζει κατά πόσο οι υποψήφιοι τους οποίους προτίθεται να εργοδοτήσει ως οδηγούς, έχουν ποτέ καταδικαστεί με ποινή αφαίρεσης ή αναστολής της άδειας οδήγησης, αλλά η ποινή αυτή πιθανόν να μην αποτελεί κριτήριο για πρόσληψη αν ο εργοδότης προτίθεται να προσλάβει γραφειακό προσωπικό²⁴⁷.

Στις περιπτώσεις όπου ο εργοδότης κατά το στάδιο της διαδικασίας πρόσληψης επιθυμεί να προβεί σε οποιοδήποτε έλεγχο για την εξακρίβωση / επαλήθευση των πληροφοριών που έχει δώσει στην αίτηση του ένας υποψήφιος, έχει υποχρέωση να ενημερώνει τον υποψήφιο για τον έλεγχο που προτίθεται να διεξάγει. Αν η επαλήθευση αυτή αφορά τη συλλογή πληροφοριών από τρίτους, όπως για παράδειγμα προηγούμενους εργοδότες των υποψηφίων, ο εργοδότης πρέπει να ενημερώνει τους υποψηφίους για τη συλλογή αυτή. Είναι καλή πρακτική όμως, στην περίπτωση όπου οι υποψήφιοι εργοδοτούνται κατά τη διαδικασία πρόσληψης από άλλο εργοδότη, ο εργοδότης να λαμβάνει τη συγκατάθεση τους πριν ζητήσει πληροφορίες από τον υφιστάμενο εργοδότη τους, αφού πιθανόν η ανακοίνωση αυτή να επηρεάσει δυσμενώς την υφιστάμενη εργασιακή τους σχέση. Στην περίπτωση δε που παρουσιάζονται διαφορές στις πληροφορίες που συλλέγει ο εργοδότης, είναι καλή πρακτική να δίνεται την ευκαιρία στον υποψήφιο να εκφράσει τις απόψεις του για τις διαφορές αυτές.

Στις περιπτώσεις όπου η διαδικασία πρόσληψης περιλαμβάνει γραπτό διαγωνισμό στον οποίο παρακάθονται οι υποψήφιοι, ή οποιοδήποτε άλλο τεστ αξιολόγησης των γνώσεων, ικανοτήτων, του χαρακτήρα ή της προσωπικότητας των υποψηφίων, ο εργοδότης πρέπει να γνωστοποιεί τα αποτελέσματα τα οποία επέτυχαν και τη σειρά κατάταξής τους. Ακόμα και οι χειρόγραφες σημειώσεις που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης, αποτελούν προσωπικά δεδομένα του υποψηφίου. Ο εργοδότης πρέπει να διασφαλίζει ότι τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται κατά τη διαδικασία πρόσληψης διατηρούνται μόνο για όσο χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο για να διεκπεραιωθεί η διαδικασία πρόσληψης. Σε κάποιο λογικό διάστημα, μετά το πέρας της διαδικασίας πρόσληψης, τα προσωπικά δεδομένα που αφορούν υποψηφίους που δεν έχουν προσληφθεί πρέπει να καταστρέφονται, εκτός αν ο εργοδότης λάβει τη συγκατάθεση των υποψηφίων για τη διατήρηση των δεδομένων αυτών για σκοπούς πιθανής μελλοντικής εργοδότησης, ή για σκοπούς πιθανής δικαστικής προσφυγής από υποψήφιο που δεν έχει επιλεγεί για πρόσληψη και για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από την προθεσμία υποβολής της προσφυγής.

²⁴⁷ Από ομιλία Λίλιαν Μήτρου, Λεβέντειος Πινακοθήκη, 17/10/2017.

2. Γραφεία ευρέσεως εργασίας ή και διαδικτυακά σάιτ ευρέσεως εργασίας

Συχνά οι εργοδότες αναθέτουν τη διαδικασία πρόσληψης ή και επιλογής υποψηφίων που ενδιαφέρονται να εργοδοτηθούν, σε γραφεία τα οποία ασχολούνται σε αυτό τον τομέα και αναλαμβάνουν και εκτελούν το έργο αυτό για λογαριασμό των εργοδοτών. Τα γραφεία ευρέσεως εργασίας συνήθως ενεργούν με δύο τρόπους. Είτε ενεργούν κατ' εντολή του εργοδότη δημοσιοποιώντας κενές θέσεις για τις οποίες αποτείνονται ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι, είτε ενεργούν εκ μέρους ενδιαφερομένων υποψηφίων, προσεγγίζοντας πιθανούς εργοδότες που ασχολούνται σε τομείς εργασίας στους οποίους ενδιαφέρονται οι υποψήφιοι να εργοδοτηθούν.

Ο εργοδότης που αναθέτει σε γραφείο ευρέσεως εργασίας τη διαδικασία πρόσληψης εργοδοτούμενων ή τη συλλογή δεδομένων που αφορούν υποψήφιους εργοδοτούμενους ώστε να επιλέξει ο ίδιος τους υποψηφίους που επιθυμεί να εργοδοτήσει, πρέπει να εξουσιοδοτεί εγγράφως (με γραπτή συμφωνία) το γραφείο, για την πραγματοποίηση αυτών των επεξεργασιών για λογαριασμό του εργοδότη.

Το γραφείο ευρέσεως εργασίας οφείλει να ενημερώνει τους υποψηφίους για την ταυτότητα του εργοδότη για λογαριασμό του οποίου εκτελεί τη διαδικασία πρόσληψης, το σκοπό συλλογής των δεδομένων και τους αποδέκτες στους οποίους θα κοινοποιήσει τα προσωπικά τους δεδομένα. Στην περίπτωση που ο εργοδότης επιθυμεί να μη δημοσιοποιηθεί η ταυτότητα του κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας πρόσληψης, το γραφείο πρέπει να ενημερώνει τους υποψηφίους για το στάδιο της διαδικασίας πρόσληψης στο οποίο θα πληροφορηθούν την ταυτότητα του εργοδότη.

Το γραφείο ευρέσεως εργασίας που διαβιβάζει προσωπικά δεδομένα, όπως για παράδειγμα βιογραφικά σημειώματα υποψηφίων σε πιθανούς εργοδότες που ασχολούνται σε τομείς εργασίας στους οποίους ενδιαφέρονται οι υποψήφιοι να εργοδοτηθούν, και πρέπει να ενημερώνει εκ των προτέρων τους υποψηφίους για την ταυτότητα των πιθανών εργοδοτών στους οποίους προτίθεται να διαβιβάσει τα προσωπικά δεδομένα. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν τη διαβίβαση προσωπικών τους δεδομένων σε εργοδότες στους οποίους δεν επιθυμούν να εργαστούν.

Τα γραφεία ευρέσεως εργασίας συλλέγουν μεγάλο όγκο δεδομένων για τους υποψηφίους που αντιπροσωπεύουν, ώστε αυτοί να έχουν διευρυμένες προοπτικές εργοδότησης, ανάλογα με το τι ζητεί ένας πιθανός εργοδότης και ανάλογα με τη φύση της εργασίας που επιδιώκει ένας υποψήφιος. Είναι απαραίτητο όμως, το

γραφείο να διαβιβάζει στον πιθανό εργοδότη μόνο αυτά τα δεδομένα του υποψηφίου, που είναι απαραίτητα για να κρίνει ο εργοδότης την καταλληλότητα του υποψηφίου για πρόσληψη.

Όταν ένα γραφείο ευρέσεως εργασίας έχει εξασφαλίσει την εργοδότηση κάποιου υποψηφίου, μετά την πάροδο κάποιου λογικού χρονικού διαστήματος από την έναρξη της σχέσης εργασίας, πρέπει να διαγράψει τα δεδομένα που διατηρούσε για το συγκεκριμένο υποψήφιο, αφού ο σκοπός της συλλογής των δεδομένων αυτών έχει πραγματοποιηθεί. Αν όμως ο ενδιαφερόμενος υποψήφιος το επιθυμεί, μπορεί να δώσει τη συγκατάθεση του ώστε το γραφείο να διατηρήσει τα προσωπικά του δεδομένα για μεγαλύτερη χρονική περίοδο, την οποία ο ίδιος ο υποψήφιος θα καθορίσει, ίσως για σκοπούς άλλης μελλοντικής προοπτικής εργοδότησης. Αν το γραφείο ευρέσεως εργασίας αντιπροσωπεύει εργοδότη που εδρεύει στο εξωτερικό και εκτελεί διαδικασίες πρόσληψης για λογαριασμό του εργοδότη αυτού, που προϋποθέτουν τη διαβίβαση προσωπικών δεδομένων υποψήφιων εργοδοτούμενων στη χώρα που εδρεύει ο εργοδότης, τότε, το γραφείο ευρέσεως εργασίας οφείλει να πραγματοποιήσει τη διαβίβαση.

Τα δικαιώματα αυτά συνοψίζονται στο δικαίωμα ενημέρωσης, το δικαίωμα πρόσβασης, το δικαίωμα αντίρρησης, το δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας, το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων από επεξεργασία που έχει σκοπό την προώθηση, πώληση αγαθών εξ αποστάσεως και το δικαίωμα αποζημίωσης. Για την άσκηση των δικαιωμάτων του, ο εργοδοτούμενος μπορεί να επιλέξει τη βοήθεια κάποιου ειδικού όπως του αντιπροσώπου της συνδικαλιστικής του οργάνωσης ή ενός ειδικού όπως για παράδειγμα ιατρού αν η επεξεργασία αφορά ιατρικά δεδομένα.

8.1 Δικαίωμα ενημέρωσης (Άρθρο 12)

Όταν κάποιο πρόσωπο συλλέγει πληροφορίες που σε αφορούν, θα πρέπει να σε ενημερώνει για την ταυτότητά του και τους λόγους για τους οποίους τις χρειάζεται. Θα πρέπει να σε ενημερώνει σχετικά με τα πρόσωπα στα οποία θα δοθούν οι πληροφορίες αυτές και να φέρει σε γνώση σου ότι έχεις τη δυνατότητα να λαμβάνεις αντίγραφα οποιωνδήποτε πληροφοριών που τυχόν διατηρεί και που σε αφορούν.

8.2 Δικαίωμα πρόσβασης και διόρθωσης στις πληροφορίες που τηρούνται σχετικά με το πρόσωπό σου (Άρθρο 12 και 15)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υφίστανται επεξεργασία. Έχει ακόμα το δικαίωμα να ζητήσει και να λάβει αντίγραφο οποιωνδήποτε πληροφοριών που τηρούνται σχετικά με το πρόσωπό του υποβάλλοντας γραπτό για το σκοπό αυτό αίτημα. Μπορεί να ζητήσει από οποιοδήποτε οργανισμό ή φυσικό πρόσωπο να το ενημερώσει για το ποιες πληροφορίες διατηρεί που το αφορούν. Για παράδειγμα, μπορεί να υποβάλει αίτημα στην τράπεζα με την οποία συνεργάζεσαι, σε μία Δημόσια Υπηρεσία, στον εργοδότη του, σε ασφαλιστική εταιρεία ή σε γιατρό. Αν έχει περιέλθει σε γνώση του ότι πληροφορίες που τηρούνται από οποιοδήποτε σχετικά με το πρόσωπό του είναι λανθασμένες ή ανακριβείς, έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διόρθωσή τους.

8.3 Δικαίωμα αντίρρησης και εναντίωσης (Άρθρο 21 και 22)

Όταν πρόσωπο ή οργανισμός προβαίνει σε επεξεργασία των δεδομένων σου με βάση το ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση έργου ή με βάση το ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει έχεις δικαίωμα να αντιταχθείς για λόγους που σχετίζονται άμεσα με την προσωπική σου κατάσταση. Το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιτάσσεται, ανά πάσα στιγμή και για λόγους που σχετίζονται με την ιδιαίτερη κατάστασή του, στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, η οποία βασίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ε) ή στ), περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ βάσει των εν λόγω διατάξεων. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν υποβάλλει πλέον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε επεξεργασία, εκτός εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας καταδείξει επιτακτικούς και νόμιμους λόγους για την επεξεργασία οι οποίοι υπερσχύουν των συμφερόντων, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων ή για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων.

Εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιταχθεί ανά πάσα στιγμή στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν για την εν λόγω εμπορική προώθηση,

περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, εάν σχετίζεται με αυτήν την απευθείας εμπορική προώθηση. Όταν τα υποκείμενα των δεδομένων αντιτίθενται στην επεξεργασία για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν υποβάλλονται πλέον σε επεξεργασία για τους σκοπούς αυτούς.

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να μην υπόκειται σε απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα που το αφορούν ή το επηρεάζει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο.

8.4 Δικαίωμα διαγραφής και διόρθωσης (άρθρο 16 και 17)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση τη διόρθωση ανακριβών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Έχοντας υπόψη τους σκοπούς της επεξεργασίας, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να απαιτήσει τη συμπλήρωση ελλιπών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικής δήλωσης. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διαγράψει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει δημοσιοποιήσει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και υποχρεούται να διαγράψει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθέσιμη τεχνολογία και το κόστος εφαρμογής, λαμβάνει εύλογα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών μέτρων, για να ενημερώσει τους υπευθύνους επεξεργασίας που επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ότι το υποκείμενο των δεδομένων ζήτησε τη διαγραφή από αυτούς τους υπευθύνους επεξεργασίας τυχόν συνδέσμων με τα δεδομένα αυτά ή αντιγράφων ή αναπαραγωγών των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

8.5 Δικαίωμα αποζημίωσης και προσωρινής δικαστικής προστασίας (Άρθρο 82)

Αν φυσικό πρόσωπο ή οργανισμός σου προκάλεσε ζημία λόγω κακού χειρισμού των

πληροφοριών που σε αφορούν, έχεις το δικαίωμα να διεκδικήσεις αποζημίωση από αυτούς : «Κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα παραβίασης του παρόντος κανονισμού δικαιούται αποζημίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη ζημία που υπέστη»(άρθρο 82).Υπεύθυνος είναι και ο υπεύθυνος επεξεργασίας που συμμετείχε στην επεξεργασία. Αν, για οποιοδήποτε λόγο, περιέλθει σε γνώση του ότι φυσικό πρόσωπο ή οργανισμός που διατηρεί πληροφορίες που το αφορούν δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τον Κανονισμό, έχει το δικαίωμα να προσφύγει στον Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα(άρθρο 77 του Κανονισμού) αλλά και στην ΑΠΔΠΧ για να αξιολογήσει κατά πόσο το φυσικό πρόσωπο ή ο οργανισμός ενεργεί μέσα στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού και θα συμβουλευτεί το υποκείμενο των προσωπικών δεδομένων ανάλογα με τα συμπεράσματα που έχει εξαγάγει και οποιαδήποτε ενέργεια στην οποία σκοπεύει να προβεί²⁴⁸.

Με την επιφύλαξη κάθε διαθέσιμης διοικητικής ή μη δικαστικής προσφυγής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή δυνάμει του άρθρου 77, έκαστο υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής εάν θεωρεί ότι τα δικαιώματά του που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό παραβιάστηκαν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του που το αφορούν κατά παράβαση του παρόντος κανονισμού.

Η διαδικασία κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία κινείται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας

²⁴⁸ Ένας νεαρός φοιτητής επιβάτης σε λεωφορείο έθετε τον εαυτό του σε κίνδυνο χωρίς ο ίδιος να το γνωρίζει. Με την πληρωμή των λογαριασμών του από το τηλέφωνο στο λεωφορείο, είπε στο πρόσωπο με το οποίο μιλούσε τηλεφωνικά, καθώς και σε όλους τους επιβάτες στο λεωφορείο που βρίσκονταν τόσο κοντά του ώστε να είναι σε θέση να ακούουν τη συζήτησή του, το όνομά του, τη διεύθυνσή του, τον αριθμό του τραπεζικού λογαριασμού του, την ημερομηνία λήξης της πιστωτικής του κάρτας, και τον αριθμό ασφαλείας. Οποιοσδήποτε από τους επιβάτες του λεωφορείου θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες αυτές για την αγορά προϊόντων τηλεφωνικά. Μία νεαρή μητέρα έδωσε πληροφορίες που αφορούσαν το πρόσωπό της χωρίς δεύτερη σκέψη. Της τηλεφώνησε ένας άντρας ο οποίος προσφέρθηκε να την ενημερώσει κατά πόσο αυτή είχε δικαίωμα σε κάποια πρόσθετα ωφελήματα και της ζήτησε τον αριθμό της ταυτότητάς της. Μετά από αυτό περιήλθε σε γνώση της ότι ο αριθμός της ταυτότητάς της διέρρευσε σε αρκετούς οργανισμούς χωρίς την άδειά της. Ένας επιχειρηματίας, ο οποίος ήθελε να κάνει έκπληξη στην κόρη του για τα γενέθλιά της, αγόρασε εισιτήρια για το αγαπημένο της ποπ συγκρότημα. Δήλωσε τη διεύθυνση της εργασίας του στο έντυπο της αίτησης για να μην μάθει η κόρη του για την έκπληξη. Όμως δεν είχε διαβάσει τα μικρά γράμματα στο έντυπο τα οποία υποδείκνυαν ότι οι πληροφορίες που τον αφορούσαν θα δίνονταν σε άλλους. Έκτοτε νιώθει μεγάλη αμηχανία λόγω του μεγάλου αριθμού διαφημιστικών εντύπων για εφήβους που του αποστέλλονται στην εργασία του.

ή ο εκτελών την επεξεργασία έχουν εγκατάσταση. Εναλλακτικά, η εν λόγω διαδικασία μπορεί να κινηθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο το υποκείμενο των δεδομένων έχει τη συνήθη διαμονή του, εκτός εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι δημόσια αρχή κράτους μέλους η οποία ενεργεί κατά την άσκηση των δημόσιων εξουσιών της.

9. Διαβίβαση σε τρίτες χώρες

Ένας εργοδότης μπορεί να χρειάζεται να διαβιβάσει δεδομένα που αφορούν εργοδοτούμενους του σε τρίτες χώρες, για διάφορους λόγους όπως για παράδειγμα όταν ο οργανισμός του εργοδότη διατηρεί γραφεία στο εξωτερικό, ή αν εκτελεί δραστηριότητες για λογαριασμό άλλου οργανισμού που εδρεύει σε τρίτες χώρες. Από την ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ελεύθερη και δεν απαιτείται για αυτήν η άδεια του Επιτρόπου. Τρίτη χώρα θεωρείται κάθε χώρα που δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας βάσει Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Π.χ. ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία, Λίβανος.

Με βάση τον Κανονισμό η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό μπορεί να πραγματοποιηθεί εφόσον η Επιτροπή έχει αποφασίσει ότι διασφαλίζεται επαρκές επίπεδο προστασίας από την τρίτη χώρα, από έδαφος ή από έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους τομείς στην εν λόγω τρίτη χώρα ή από τον εν λόγω διεθνή οργανισμό. Η Επιτροπή, αφού εκτιμήσει την επάρκεια του επιπέδου προστασίας, μπορεί να αποφασίσει, μέσω εκτελεστικής πράξης, ότι εξασφαλίζεται επαρκές επίπεδο προστασίας. Η Επιτροπή παρακολουθεί σε συνεχή βάση εξελίξεις σε τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη λειτουργία αποφάσεων που εκδίδονται.

Κατά το άρθρο 46 προβλέπεται ότι «ελλείψει απόφασης δυνάμει του άρθρου 45 παράγραφος 3, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να διαβιβάσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό μόνο εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει παράσχει κατάλληλες εγγυήσεις και υπό την προϋπόθεση ότι υφίστανται εκτελεστά δικαιώματα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τα υποκείμενα των δεδομένων».

Η αρμόδια εποπτική αρχή εγκρίνει δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες σύμφωνα με τον μηχανισμό συνεκτικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 63, υπό τον όρο ότι είναι νομικά δεσμευτικοί και εφαρμόζονται σε κάθε οικείο μέλος και επιβάλλονται από κάθε

οικείο μέλος του ομίλου επιχειρήσεων, ή του ομίλου εταιρειών που ασκούν κοινή οικονομική δραστηριότητα, περιλαμβανομένων των υπαλλήλων τους, απονέμουν ρητώς εκτελεστά δικαιώματα στα υποκείμενα των δεδομένων όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν και τέλος, ότι πληρούν τις απαιτήσεις που προβλέπονται στον Κανονισμό.

Οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες προβλέπουν τη δομή και τα στοιχεία επικοινωνίας του ομίλου επιχειρήσεων, ή του ομίλου εταιρειών που ασκούν κοινή οικονομική δραστηριότητα και κάθε μέλους του, τις διαβιβάσεις δεδομένων, τα δικαιώματα των υποκειμένων, την αποδοχή ευθύνης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία που είναι εγκατεστημένος στο έδαφος κράτους μέλους για τυχόν παραβάσεις των δεσμευτικών εταιρικών κανόνων από οποιοδήποτε οικείο μέλος που δεν είναι εγκατεστημένο στην Ένωση, τις διαδικασίες καταγγελίας, τους μηχανισμούς εντός του ομίλου επιχειρήσεων, ή του ομίλου εταιρειών που ασκούν κοινή οικονομική δραστηριότητα για τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς τους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, την κατάλληλη εκπαίδευση στην προστασία δεδομένων του προσωπικού που έχει μόνιμη ή τακτική πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κλπ.

Σε περίπτωση απουσίας απόφασης επάρκειας δυνάμει του άρθρου 45 παράγραφος 3 ή κατάλληλων εγγυήσεων δυνάμει του άρθρου 46, περιλαμβανομένων των εταιρικών δεσμευτικών κανόνων, η διαβίβαση ή το σύνολο διαβιβάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό πραγματοποιείται μόνο εφόσον πληρούνται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) το υποκείμενο των δεδομένων συγκατατέθηκε ρητώς στην προτεινόμενη διαβίβαση, αφού ενημερώθηκε για τους πιθανούς κινδύνους που εγκυμονούν τέτοιες διαβιβάσεις για το υποκείμενο των δεδομένων λόγω απουσίας απόφασης επάρκειας και κατάλληλων εγγυήσεων, β) η διαβίβαση είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης μεταξύ του υποκειμένου των δεδομένων και του υπευθύνου επεξεργασίας ή για την εφαρμογή προσυμβατικών μέτρων τα οποία λαμβάνονται κατόπιν αιτήματος του υποκειμένου των δεδομένων, γ) η διαβίβαση είναι απαραίτητη για τη σύναψη ή την εκτέλεση σύμβασης η οποία συνήφθη προς όφελος του υποκειμένου των δεδομένων μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου, δ) η διαβίβαση είναι απαραίτητη για σημαντικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, ε) η διαβίβαση είναι απαραίτητη για τη θεμελίωση, την άσκηση ή την υποστήριξη νομικών αξιώσεων, στ) η διαβίβαση είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλων προσώπων, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων δεν έχει τη φυσική ή νομική ικανότητα να παράσχει τη

συγκατάθεσή του, ζ)η διαβίβαση πραγματοποιείται από μητρώο το οποίο σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους προορίζεται για την παροχή πληροφοριών στο κοινό και είναι ανοικτό για αναζήτηση πληροφοριών είτε στο ευρύ κοινό είτε σε οποιοδήποτε πρόσωπο μπορεί να επικαλεστεί έννομο συμφέρον, αλλά μόνο εφόσον πληρούνται στην εκάστοτε περίπτωση οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο δίκαιο της Ένωσης ή στο δίκαιο του κράτους μέλους για την αναζήτηση πληροφοριών.

10. Κυρώσεις

Με την επιφύλαξη τυχόν άλλων διοικητικών ή δικαστικών προσφυγών, κάθε υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία σε εποπτική αρχή, ιδίως στο κράτος μέλος στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του ή τον τόπο εργασίας του ή τον τόπο της εικαζόμενης παράβασης, εάν το υποκείμενο των δεδομένων θεωρεί ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορά παραβαίνει τον παρόντα κανονισμό. Οι ποινές είναι κυρίως διοικητικές περιλαμβάνουν προειδοποίηση με προθεσμία, χρηματική ποινή μέχρι €30.000, προσωρινή ή οριστική ανάκληση άδειας και καταστροφή αρχείου/ διακοπή επεξεργασίας. Παραβάσεις των ακόλουθων διατάξεων επισύρουν, σύμφωνα με την παράγραφο 2, διοικητικά πρόστιμα έως 10 000 000 EUR ή, σε περίπτωση επιχειρήσεων, έως το 2 % του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους, ανάλογα με το ποιο είναι υψηλότερο:

- οι υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία σύμφωνα με τα άρθρα 8, 11, 25 έως 39 και 42 και 43,
- οι υποχρεώσεις του φορέα πιστοποίησης σύμφωνα με τα άρθρα 42 και 43,
- οι υποχρεώσεις του φορέα παρακολούθησης σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 4.

Παραβάσεις των ακόλουθων διατάξεων επισύρουν, σύμφωνα με την παράγραφο 2, διοικητικά πρόστιμα έως 20 000 000 EUR ή, σε περίπτωση επιχειρήσεων, έως το 4 % του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους, ανάλογα με το ποιο είναι υψηλότερο:

- οι βασικές αρχές για την επεξεργασία, περιλαμβανομένων των όρων που ισχύουν για την έγκριση, σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6, 7 και 9,
- τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τα άρθρα 12 έως 22,

- η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αποδέκτη σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό σύμφωνα με τα άρθρα 44 έως 49,
- οποιεσδήποτε υποχρεώσεις σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους οι οποίες θεσπίζονται δυνάμει του κεφαλαίου ΙΧ,
- μη συμμόρφωση προς εντολή ή προς προσωρινό ή οριστικό περιορισμό της επεξεργασίας ή προς αναστολή της κυκλοφορίας δεδομένων που επιβάλλει η εποπτική αρχή δυνάμει του άρθρου 58 παράγραφος 2 ή μη παροχή πρόσβασης κατά παράβαση του άρθρου 58 παράγραφος 1.

Η μη συμμόρφωση προς εντολή της εποπτικής αρχής όπως αναφέρεται στο άρθρο 58 παράγραφος 2 επισύρει, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, διοικητικά πρόστιμα έως 20 000 000 EUR ή, σε περίπτωση επιχειρήσεων, έως το 4 % του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους, ανάλογα με το ποιο είναι υψηλότερο. Με την επιφύλαξη των διορθωτικών εξουσιών των εποπτικών αρχών σύμφωνα με το άρθρο 58 παράγραφος 2, κάθε κράτος μέλος δύναται να καθορίζει τους κανόνες για το εάν και σε ποιο βαθμό διοικητικά πρόστιμα μπορεί να επιβάλλονται σε δημόσιες αρχές και φορείς που έχουν συσταθεί στο εν λόγω κράτος μέλος. Η άσκηση εκ μέρους εποπτικής αρχής των εξουσιών της δυνάμει του παρόντος άρθρου υπόκειται στις δέουσες δικονομικές εγγυήσεις σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και το δίκαιο του κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης πραγματικής δικαστικής προσφυγής και της τήρησης της προσήκουσας διαδικασίας.

Όταν το νομικό σύστημα του κράτους μέλους δεν προβλέπει επιβολή διοικητικών προστίμων, το παρόν άρθρο μπορεί να εφαρμόζεται κατά τρόπο ώστε η διαδικασία επιβολής να κινείται από την αρμόδια εποπτική αρχή και να επιβάλλεται από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια, με την ταυτόχρονη διασφάλιση ότι τα εν λόγω ένδικα μέσα είναι αποτελεσματικά και έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα με τα διοικητικά πρόστιμα που επιβάλλονται από τις εποπτικές αρχές. Εν πάση περιπτώσει, τα πρόστιμα που επιβάλλονται είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά. Τα εν λόγω κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις διατάξεις των νόμων τους που θεσπίζουν σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, έως τις 25 Μαΐου 2018 και, χωρίς καθυστέρηση, κάθε επακολουθούντα τροποποιητικό νόμο ή τροποποίησή τους.

11. ΤΑ ΔΕΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ

Η κάθε εταιρεία για να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα οφείλει να ακολουθήσει κάποιους κανόνες, γνωστοί και ως ο δεκάλογος προετοιμασίας για τον νέο κανονισμό, αυτοί παρατίθενται ακολούθως. Έτσι η εταιρεία οφείλει:

1.Ενημέρωση

Να διαβάσει τον Κανονισμό και αν εντοπίσει πτυχές που μπορεί να επηρεάζουν τον Οργανισμό. Ακολούθως, να συζητήσει με άτομα που ασχολούνται με θέματα προσωπικού ή τεχνικά θέματα μηχανογράφησης ή διαχείρισης βάσεων δεδομένων. Ακόμη κι αν εξακολουθεί να έχει απορίες, συμβουλευτείτε τους νομικούς της συμβούλους.

2.Καταγραφή

δραστηριοτήτων

Χρειάζεται να καταγραφούν οι δραστηριότητες του οργανισμού που εμπίπτουν στον Κανονισμό. Η καταγραφή αυτή είναι χρήσιμη τόσο για την εσωτερική λειτουργία του οργανισμού όσο και για την εφαρμογή των Αρχών της Διαφάνειας και της Λογοδοσίας. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται με τον Κανονισμό αλλά και υποχρέωση να επιδεικνύουν τη συμμόρφωσή τους.

3.Επικοινωνία

Η πληροφόρηση που παρέχεται σε πολίτες, πελάτες ή εταίρους του οργανισμού, μέσω εντύπων ή της ιστοσελίδας του, χρειάζεται να διαφοροποιηθεί και προσαρμοστεί ανάλογα. Αν ο οργανισμός έχει Πολιτική Προστασίας της Ιδιωτικής Ζωής (Privacy Policy), χρειάζεται να ελέγξει ποιες πτυχές της χρήζουν εκσυγχρονισμού, σε συμμόρφωση με τον Κανονισμό.

4.Δικαιώματα

Ο Κανονισμός ενισχύει τα υφιστάμενα δικαιώματα των πολιτών και επιπλέον, δημιουργεί και νέα δικαιώματα. Πρέπει να ελέγχεται κατά πόσο τα δικαιώματα αυτά επηρεάζουν τις δραστηριότητες του οργανισμού και να συζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι πολίτες θα μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους. Με την εφαρμογή του Κανονισμού, ίσως χρειαστεί να υιοθετήσετε και να γνωστοποιήσετε στο κοινό μια τυποποιημένη διαδικασία για την άσκηση των δικαιωμάτων.

5. Νομική βάση

Κάθε δραστηριότητα του οργανισμού θα πρέπει να υπακούει στις προϋποθέσεις για νόμιμη επεξεργασία που καθορίζει ο Κανονισμός, Παρόλο που οι προϋποθέσεις αυτές είναι σε μεγάλο βαθμό όμοιες με τις υφιστάμενες, ο κάθε οργανισμός θα πρέπει να είναι σε θέση να δικαιολογήσει, εφόσον χρειαστεί, τη νομική βάση στην οποία βασίζεται η κάθε δραστηριότητα του.

6. Συγκατάθεση

Ο Κανονισμός, όπως και η υφιστάμενη νομοθεσία, διαχωρίζει μεταξύ της «συγκατάθεσης» και της «ρητής συγκατάθεσης» που λαμβάνεται για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Σε αντίθεση όμως με την υφιστάμενη νομοθεσία, ο Κανονισμός θέτει συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη λήψη της συγκατάθεσης. Αν οι δραστηριότητες ενός οργανισμού βασίζονται στη συγκατάθεση, δώστε ιδιαίτερη προσοχή στις σχετικές πρόνοιες του Κανονισμού. Για υπηρεσία της κοινωνίας των πληροφοριών απευθείας σε παιδί, θα πρέπει να λαμβάνεται η συγκατάθεση του προσώπου που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού.

7. Παραβίαση προσωπικών δεδομένων

Ο οργανισμός πρέπει να λαμβάνει εκσυγχρονισμένα τεχνικά και διαδικαστικά μέτρα για την προστασία των δεδομένων που χειρίζεται. Σε περίπτωση παραβίασης ή υποκλοπής βάσεων δεδομένων, ο οργανισμός ίσως πρέπει να ενημερώσει την Επίτροπο και/ ή τα επηρεαζόμενα πρόσωπα.

8. Δραστηριότητες ψηλού κινδύνου

Ο Κανονισμός αναγνωρίζει ορισμένες δραστηριότητες ως ψηλού κινδύνου. Οργανισμός που εμπλέκεται σε τέτοιες δραστηριότητες, ενδεχομένως να έχει υποχρέωση διεξαγωγής εκτίμησης κινδύνου για κάθε δραστηριότητα. Ορισμένοι οργανισμοί, λόγω μεγέθους, ή λόγω φύσης δραστηριοτήτων, θα πρέπει να ορίζουν Υπεύθυνους Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ). Ο ΥΠΔ μπορεί να είναι υπάλληλος του οργανισμού ή εξωτερικός συνεργάτης. Οργανισμός που χρησιμοποιεί ή αναπτύσσει/ σχεδιάζει μηχανογραφημένα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων ή νέες τεχνολογίες

ή εφαρμογές, θα πρέπει να λάβει υπόψη τις πρόνοιες του Κανονισμού, σχετικά με την ενσωμάτωση δικλίδων ασφαλείας (data protection by design and by default).

9. Ενιαία θυρίδα και Μηχανισμός Συνεκτικότητας

Οργανισμός που εδρεύει και δραστηριοποιείται σε περισσότερα από ένα Κράτη Μέλη έχει το δικαίωμα να ορίσει το Κράτος Μέλος στο οποίο θα έχει την κύρια έδρα του και, κατά κανόνα, θα συναλλάσσεται με την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Κράτους αυτού. Για αποφάσεις που λαμβάνονται από κοινού μεταξύ ξεχωριστών οργανισμών, ο Κανονισμός εισάγει το θεσμό των συνυπεύθυνων επεξεργασίας. Για διασυννοριακές περιπτώσεις που χρήζουν της συνεργασίας των Αρχών, ο Κανονισμός εισάγει το μηχανισμό συνεκτικότητας και καθορίζει το ρόλο της κάθε Αρχής ως «επικεφαλής» ή «αρμόδιας» ή ως «ενδιαφερόμενης» Αρχής.

10. Γνωστοποιήσεις, Διασυνδέσεις, Διαβιβάσεις

Ο Κανονισμός καταργεί το υφιστάμενο σύστημα Γνωστοποιήσεων και έκδοσης αδειών Διασύνδεσης αρχείων ή Διαβίβασης δεδομένων σε τρίτες χώρες αλλά, δημιουργεί νέες, αντίστοιχες υποχρεώσεις, με τις οποίες οι οργανισμοί θα πρέπει να είναι έτοιμοι να συμμορφωθούν τον Μάιο του 2018. Τέτοιες υποχρεώσεις είναι, η καταγραφή διαδικασιών, η διεξαγωγή εκτίμησης κινδύνου, οι κώδικες πρακτικής, η πιστοποίηση διαδικασιών και ο υπεύθυνος προστασίας των δεδομένων. Κάθε οργανισμός θα πρέπει να γνωρίζει σε ποιες από αυτές τις υποχρεώσεις υπόκειται.

Οι οργανισμοί, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, θα πρέπει να αξιοποιήσουν το χρονικό διάστημα των δύο χρόνων που παρέχει ο Κανονισμός για να είναι έτοιμοι να τον εφαρμόσουν στις 24 Μαΐου 2018. Για την καλύτερη προετοιμασία των υπεύθυνων επεξεργασίας θα πρέπει να χρησιμοποιεί απλή γλώσσα: να γνωστοποιεί τα στοιχεία της εταιρείας όταν ζητάει τα δεδομένα, τον λόγο που επεξεργάζεται τα δεδομένα του φορέα – των δεδομένων-, πόσο καιρό θα τα φυλάξει και ποιος τα λαμβάνει. Χρειάζεται να λαμβάνει ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία των δεδομένων. Όταν δε αυτά συλλέγονται από παιδιά για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρειάζεται τη συγκατάθεση των γονιών του (οφείλει να ελέγξει το ηλικιακό όριο). Τα πρόσωπα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα τους και να τους επιτρέπεται και να τα δώσουν και σε άλλη εταιρεία.

Τα πρόσωπα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με παραβιάσεις δεδομένων αν ενέχει σοβαρός κίνδυνος για αυτούς και να έχουν «δικαίωμα στη λήθη». Οι εταιρείες

πρέπει να δίνουν το δικαίωμα στα πρόσωπα να τους ζητούν να διαγράψουν τα δεδομένα τους ή τη δυνατότητα διεξαγωγής έρευνας αν το ζητήσουν.

Χρειάζεται να χρησιμοποιείται προφίλ για την επεξεργασία αιτήσεων νομικά δεσμευτικών συμφωνιών. Οι φορείς των προσωπικών δεδομένων πρέπει να έχουν το δικαίωμα να εξαιρεθούν από πρακτικές μάρκετινγκ που χρησιμοποιούν τα δεδομένα του. Οι εταιρείες χρειάζεται να χρησιμοποιούν πρόσθετα μέτρα προστασίας για πληροφορίες που αφορούν την υγεία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους, τη θρησκεία και τις πολιτικές πεποιθήσεις. Για την διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες χρειάζεται έγκριση από τις αρχές της ΕΕ, κι όταν δεν υπάρχει έγκριση οι εταιρείες οφείλουν να συνάπτουν νομικές συμφωνίες. Ως δέκατο θα μπορούσε να θεωρηθεί ο διορισμός ενός υπεύθυνου για την προστασία των δεδομένων. Αυτό, όμως, δεν είναι πάντα υποχρεωτικό. Εξαρτάται από τον τύπο και τον αριθμό των δεδομένων που συλλέγει η εταιρεία, αν η επεξεργασία είναι η κύρια επιχειρηματική της δραστηριότητα και αν το κάνει σε μεγάλη κλίμακα.

12. ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ-ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ

Η οδηγία 680/2016/ΕΕ θεσπίζει τους κανόνες που αφορούν στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους. Σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, τα κράτη μέλη: α)προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων και, ειδικότερα, το δικαίωμά τους στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και β) να διασφαλίζουν ότι η ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ αρμοδίων αρχών εντός της Ένωσης, εφόσον η ανταλλαγή αυτή απαιτείται από το ενωσιακό δίκαιο ή το δίκαιο των κρατών μελών, δεν μπορεί να περιοριστεί ούτε να απαγορευτεί για λόγους που σχετίζονται με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα: α)στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και β)από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.

Στις 21 Απριλίου 2016, το Συμβούλιο εξέδωσε οδηγία σχετικά με τη χρήση των δεδομένων των καταστάσεων ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

Η οδηγία έχει ως στόχο να ρυθμίσει τον τρόπο με τον οποίο διαβιβάζονται από τις αεροπορικές εταιρίες στα κράτη μέλη δεδομένα PNR διεθνών πτήσεων καθώς και την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων από τις αρμόδιες αρχές. Η οδηγία προβλέπει ότι τα δεδομένα PNR που συλλέγονται θα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας μόνο για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

Βάσει της νέας αυτής οδηγίας, οι αερομεταφορείς θα είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν στις αρχές των κρατών μελών τα δεδομένα PNR για πτήσεις από και προς την ΕΕ. Επίσης, θα επιτρέπει στα κράτη μέλη - χωρίς να τα υποχρεώνει - να συλλέγουν δεδομένα PNR επιλεγμένων πτήσεων εντός της ΕΕ. Ωστόσο, με δεδομένη την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα της ασφάλειας στην Ευρώπη, όλα τα κράτη μέλη δήλωσαν ότι, έως την ημερομηνία μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, θα κάνουν πλήρη χρήση της δυνατότητας που παρέχεται από το άρθρο 2 ώστε να συμπεριλαμβάνονται και επιλεγμένες πτήσεις εντός της ΕΕ.

Κάθε κράτος μέλος θα έχει επίσης υποχρέωση να συστήσει την αποκαλούμενη «μονάδα στοιχείων επιβατών», η οποία θα λαμβάνει τα δεδομένα PNR από τους αερομεταφορείς.

Οι νέοι κανόνες δημιουργούν ένα ενωσιακό πρότυπο για τη χρήση αυτών των δεδομένων και περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τους σκοπούς για τους οποίους τα δεδομένα PNR μπορούν να υποστούν επεξεργασία στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου (αξιολόγηση πριν από την άφιξη των επιβατών με προκαθορισμένα κριτήρια επικινδυνότητας ή για τον εντοπισμό συγκεκριμένων προσώπων· χρήση σε συγκεκριμένες έρευνες ή δίωξεις· συμβολή στην ανάπτυξη των κριτηρίων αξιολόγησης των κινδύνων), την ανταλλαγή των εν λόγω δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, τη διατήρηση (τα δεδομένα θα διατηρούνται αρχικά για 6 μήνες, μετά το πέρας των οποίων θα είναι καλυμμένα και θα αποθηκεύονται για μια νέα περίοδο τεσσεράμισι ετών, με αυστηρή διαδικασία πρόσβασης στα πλήρη δεδομένα), τα κοινά πρωτόκολλα και μορφότυπους δεδομένων για τη διαβίβαση των δεδομένων PNR από τους αερομεταφορείς στις μονάδες στοιχείων επιβατών, και ισχυρές διασφαλίσεις όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων του ρόλου των εθνικών εποπτικών αρχών και

του υποχρεωτικού διορισμού υπευθύνου προστασίας δεδομένων σε κάθε μονάδα στοιχείων επιβατών.

Για την ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του σοβαρού εγκλήματος, τον Μάιο του 2016 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων. Η εν λόγω Οδηγία δημιουργεί υποχρέωση σε αερομεταφορείς όπως συλλέγουν και αποστέλλουν σε αρμόδιες Αρχές των ΚΜ, δεδομένα PNR (Passenger Name Record) επιβατών που φτάνουν σε ΚΜ με πτήσεις από τρίτες χώρες, εκτός της ΕΕ. Η Οδηγία επιτρέπει στα ΚΜ να επεκτείνουν την υποχρέωση αυτή και σε πτήσεις εντός της ΕΕ. Οι διατάξεις της Οδηγίας PNR θα πρέπει να μεταφερθούν στην εθνική μας νομοθεσία μέχρι τις 25 Μαΐου 2018. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, σε συνεργασία με την Αστυνομία, θα ετοιμάσει Νομοσχέδιο για την μεταφορά της Οδηγίας PNR, το οποίο θα τύχει διαβούλευσης με το Γραφείο της Επιτρόπου.

Παράλληλα, η Κομισιόν αναμένεται να εξειδικεύσει τις προτάσεις της για τα "Εξυπνα Σύνορα" (Smart Borders Package), με έμφαση στην έγκαιρη καταγραφή εισόδου και εξόδου στη Ζώνη Σένγκεν υπηκόων τρίτων χωρών (που νόμιμα εισέρχονται στην ΕΕ), αλλά και για τη νόμιμη μετανάστευση. Ο σκοπός της κατάθεσης των πρώτων στρατηγικών κατευθυντήριων προτάσεων για τη μεταρρύθμιση του Συστήματος του Δουβλίνου είναι η δημιουργία ενός ουσιαστικού Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου που θα έχει στον πυρήνα του τη δικαιότερη κατανομή των ασυλούχων σε όλα τα κράτη - μέλη και όχι τη δυσανάλογη επιβάρυνση των χωρών πρώτης υποδοχής (όπως η Ελλάδα και η Ιταλία) που με βάση το σημερινό σύστημα είναι υπεύθυνες για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου. Η κατάθεση της αναλυτικής νομοθετικής πρότασης της Κομισιόν θα ακολουθήσει σε μερικές εβδομάδες ώστε να ξεκινήσει η ουσιαστική συζήτηση, με τη μεγάλη μάχη να αναμένεται στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σύμφωνα με πληροφορίες οι πέντε βασικές πολιτικές προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στο πακέτο αναθεώρησης του Συστήματος του Δουβλίνου είναι: Πρώτον, η εγκαθίδρυση ενός βιώσιμου και δικαιότερου συστήματος για τον καθορισμό του κράτους - μέλους που είναι υπεύθυνο για τους αιτούντες άσυλο. Αυτή θα επιτευχθεί είτε με την εισαγωγή ενός διορθωτικού μηχανισμού ώστε το σύστημα να καταστεί δικαιότερο (corrective fairness mechanism) είτε με την εισαγωγή ενός νέου συστήματος που θα βασίζεται σε μία κλειδα κατανομής (distribution key) που θα λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, το

σχετικό μέγεθος μίας χώρας, το επίπεδο ευημερίας, την ικανότητα απορρόφησης ασυλούχων κ.ά. Ουσιαστικά, στη δεύτερη περίπτωση, η κλείδα κατανομής θα μπορεί να οδηγεί στην απευθείας κατανομή ασυλούχων από ένα κράτος - μέλος σε ένα άλλο, ενώ στην περίπτωση του διορθωτικού μηχανισμού το σύστημα θα λειτουργεί περίπου βάση του προτύπου της μετεγκατάστασης. Η Κομισιόν προτείνει δε να υπάρχει μία σύνδεση ανάμεσα στη δικαιότερη ανακατανομή ευθύνης ανάμεσα στα κράτη - μέλη και στην τήρηση από αυτά των υποχρεώσεών τους για προστασία των εξωτερικών συνόρων.

Δεύτερον, η επίτευξη στενότερης σύγκλισης ανάμεσα στα εθνικά συστήματα ασύλου και η εναρμόνιση των διαδικασιών. Ο μακροπρόθεσμος στόχος είναι η μεταφορά της αρμοδιότητας της διαχείρισης των αιτήσεων ασύλου από εθνικό σε κοινοτικό επίπεδο.

Τρίτον, η καλύτερη αποτροπή της δευτερεύουσας κινητικότητας εντός της ΕΕ με έμφαση στο γεγονός ότι τα δικαιώματα του ασυλούχου θα έχουν ως όρο την καταγραφή, δακτυλοσκόπηση και παραμονή του στη χώρα όπου αυτός θα μεταφερθεί με βάση το σύστημα κατανομής. Τέταρτον, η παροχή μίας νέας εντολής στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), ώστε να ενισχύσει την ικανότητά του να λαμβάνει αποφάσεις και να ασκεί επιχειρησιακό ρόλο και επίσης, μελλοντικά, να αναλάβει τη διαχείριση του νέου μηχανισμού κατανομής. Πέμπτον, η ενίσχυση του συστήματος Eurodac με σκοπό τη διευκόλυνση καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης και τη διανομή δακτυλικών αποτυπωμάτων.

Το έργο της Eurojust είναι η βελτίωση της αποδοτικότητας των εθνικών δικαστικών και διωκτικών αρχών κατά την αντιμετώπιση του σοβαρού διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος και η γρήγορη και αποτελεσματική παραπομπή των εγκληματιών στη δικαιοσύνη. Το όραμα της Eurojust είναι να αποτελέσει τον κύριο δρώντα και το κέντρο εμπειρογνωμοσύνης για την αποτελεσματική δράση κατά του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Eurojust ιδρύθηκε το 2002 με αποστολή την υποστήριξη και την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος που επηρεάζει την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάθε ένα από τα 28 κράτη μέλη αποσπά ένα ανώτερο εκπρόσωπο στην έδρα της Eurojust στη Χάγη. Οι εκπρόσωποι αυτοί είναι έμπειροι εισαγγελείς, δικαστές ή και αστυνομικοί με αντίστοιχες αρμοδιότητες. φέρουν σε πέρας την εντολή της Eurojust ως προς το συντονισμό των εθνικών αρχών σε κάθε στάδιο της έρευνας και της δίωξης εγκλημάτων. Ακόμη, επιλύουν τα πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών. Τα Εθνικά Μέλη

υποστηρίζονται από Αναπληρωτές, Βοηθούς και Αποσπασμένους Εθνικούς Εμπειρογνώμονες. Στην περίπτωση ύπαρξης συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και μιας τρίτης χώρας, τότε δύνανται να εργάζονται στη Eurojust Δικαστές-Σύνδεσμοι από τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα. Επί του παρόντος, υπάρχουν αποσπασμένοι Δικαστές-Σύνδεσμοι στη Eurojust από τη Νορβηγία και τις ΗΠΑ. Η πρόσφατη νομοθεσία της ΕΕ προβλέπει επίσης ότι η Eurojust δύναται να τοποθετήσει Δικαστές-Συνδέσμους σε τρίτες χώρες.

Το σύστημα Eurodac παρέχει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) τη δυνατότητα να βοηθάνε στην ταυτοποίηση των αιτούντων άσυλο, καθώς και των ατόμων που έχουν συλληφθεί για παράνομη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Μέσω της σύγκρισης των δακτυλικών αποτυπωμάτων, οι χώρες της ΕΕ μπορούν να προσδιορίσουν κατά πόσον ο αιτών άσυλο ή ο αλλοδαπός υπήκοος που βρίσκεται παράνομα σε μία χώρα της ΕΕ έχει ήδη υποβάλει αίτηση σε άλλη χώρα της ΕΕ, ή εάν ο αιτών άσυλο έχει εισέλθει παράνομα στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σύστημα αυτό αποτελείται από μια κεντρική μονάδα την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων με δακτυλικά αποτυπώματα και ηλεκτρονικά μέσα διαβίβασης μεταξύ των χωρών της ΕΕ και της κεντρικής βάσης δεδομένων.

Στις χώρες που διαθέτουν Freedom Of Information Act, δηλαδή νομοθεσία που ρυθμίζει με σαφή και αποτελεσματικό τρόπο την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα, είχαν προηγηθεί παντού καμπάνιες πολιτικών και πολιτών για την διαφάνεια. Στην Ελλάδα έχουμε νομοθεσία για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του δημόσιου τομέα από το 1986 (άρθρο 16 του Ν.1599/1986), χωρίς όμως να σημαίνει ότι έχουμε έναν σύγχρονο και εκτελεστό FOIA. Όσοι έχουμε ασχοληθεί με το ζήτημα της πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία, έχουμε βρει μπροστά μας τις ασάφειες, τα κενά, τις αντινομίες και την αντισυνταγματικότητα των σχετικών διατάξεων. Αυτό τον καιρό, το Συμβούλιο της Ευρώπης προετοιμάζει μια Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόσβαση στα επίσημα έγγραφα, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναθεωρεί τον Κανονισμό 1049/2001 για την πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Έχει προηγηθεί επίσης η θέσπιση της Οδηγίας 2003/98 "για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα", η οποία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον Ν.3448/2006. Με την Οδηγία αυτή δεν τροποποιείται το καθεστώς της πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, αλλά εισάγονται ρυθμίσεις για τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη πρέπει να διαθέτουν τα έγγραφα αυτά στο κοινό που θέλει να τα χρησιμοποιήσει είτε για εμπορικούς είτε για μη εμπορικούς λόγους.

Απόφαση Επάρκειας Privacy Shield Τον Αύγουστο του 2016 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2016/1250 της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 2016 βάσει της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της προστασίας που παρέχεται από την ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ–ΗΠΑ. Η Απόφαση αυτή ήταν αποτέλεσμα εντατικών διαβουλεύσεων μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ για τη θέσπιση της Συμφωνίας Privacy Shield. Η υιοθέτηση της εν λόγω Απόφασης κατέστη αναγκαία μετά την ακύρωση της Απόφασης Επάρκειας Safe Harbor από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) στην εκδικασθείσα υπόθεση Maximilian Schrems vs Irish Commissioner. Η Απόφαση Επάρκειας Privacy Shield καθιστά ελεύθερη τη διαβίβαση δεδομένων προς οργανισμούς που εδρεύουν στις ΗΠΑ, οι οποίοι είναι εισηγμένοι στο Privacy Shield. 1.2.6. Πρόταση Κανονισμού e-privacy Τον Οκτώβριο του 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι στις αρχές Ιανουαρίου του 2017 θα παρουσιάσει Πρόταση Κανονισμού για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για την αντικατάσταση της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ (Οδηγία e-privacy), η οποία θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να ευθυγραμμιστεί με τις διατάξεις του Γενικού Κανονισμού για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξανδροπούλου –Αιγυπτιάδου, Προσωπικά δεδομένα, (2016).
- Αποστολίδου, Το απόρρητο της επικοινωνίας και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού ως ειδικότερες εκφάνσεις τις ιδιωτικής ζωής του ατόμου και οι εγγυήσεις περιορισμού τους μετά τις τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις, (2007), Τόμος Ι.
- Αραβαντινός, Η προστασία των στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από την αθέμιτη επεξεργασία τους με ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συμβολή στη Διακυβερνητική, Αθήνα-Κομοτηνή, (1997).
- Αρμαμέντος-Σωτηρόπουλος, Προσωπικά δεδομένα, ερμηνεία κατ'άρθρο, (2005).
- Αυγουστιανάκης, ΔΤΑ, Προστασία του ατόμου απο την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, (2001).
- Βενιζέλος, Το Αναθεωρητικό Κεκτημένο, Το συνταγματικό φαινόμενο στον 21^ο αιώνα και η εισφορά της αναθεώρησης του 2001, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002.
- Βλαχόπουλος, Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία των πρτοσωπικών δεδομένων, (2007).
- Γεωργιάδης, Γενικές αρχες αστικού δικαίου, (2007).
- Δούκα, Η προστασία των προσωπικών δεδομένων(ο Ν.2472/1997 και οι εργαζόμενοι), (2011).
- Ζωγραφόπουλος σε Κοτσαλή/Μενουδάκο, Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων, (2018).
- Ιγγλεζάκης, Εσωτερική αγορά και προστασία δικαιωμάτων, Επετ Αρμ 1994 .
- Ο ίδιος, Ευαίσθητα Προσωπικά δεδομένα, (2004).
- Καλαντζή, Η προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, ΝοΒ 1996.
- Καμίνης, Το απόρρητο της τηλεφωνικής επικοινωνίας: Η συνταγματική προστασία και η εφαρμογή της από τον ποινικό νομοθέτη και τα δικαστήρια, ΝοΒ 1995, σελ.505.
- Καράκωστας, Η προστασία του ιδιωτικού βίου των προσώπων της επικαιρότητας από την πλευρά του συγκριτικού δικαίου, ΔΕΕ 1999, 1222, του ίδιου, Όροι και προϋποθέσεις δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων που αφορούν πρόσωπο της επικαιρότητας, ΔιΜΕΕ 2005.
- Κατραμάδος, Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ΔΤΑ Νο 3/1999.
- Κατρούγκαλος, Το κοινωνικό κράτος σε πολιορκία, ΝοΒ 2006.
- Κτιστάκη, Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, Η δομή και λειτουργία της στη Γαλλία και στην Ελλάδα, ΔΤΑ Νο3/1999.
- Λαζαράκος, Βιομετρία, Προστασία των προσωπικών δεδομένων μέσω της επεξεργασίας ευαίσθητων (σωματικών) πληροφοριών, ΠοιΔικ 200.
- Μανιτάκης, Το Σύνταγμα του 2001 και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2002.
- Μανωλεδάκης σε Ι. Μανωλεδάκης, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Γ. Καλφάκης, Ι. Καμτσίδου Παραβίαση της ιδιωτικότητας- οι κάμερες, Εισαγωγική ομιλία, (2009).
- Μαρκοπούλου-Τσουκαλά, Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, (2014).
- Μήτρου σε Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις: 40 χρόνια μετά, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2017.
- Η ίδια, Η νέα Οδηγία 2002/58/ΕΚ για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, ΔιΜΕΕ 3/2004.

- Η ίδια, Ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων, (2017).
- Η ίδια, Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, σε Σ. Κάτσικα/Δ. Γκρίτζαλη/ Σ.Γκριτζάλη(επιστ. επιμ.) Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων, (2004).
- Η ίδια, Το δίκαιο στην Κοινωνία της Πληροφορίας, σειρά Δίκαιο και Κοινωνία στον 21^ο αιώνα, τόμος 1, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, (2002) .
- Μίτλεττον σε Λ.Κοτσαλής, Προσωπικά δεδομένα/ Ανάλυση-Σχόλια-Εφαρμογή,(2016).
- Μπουγιούκα, σε Β.Σκουρή(κ.α.) Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, (2003), άρθρο 286.
- Παναγοπούλου – Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, (2017).
- Η ίδια, Βιομετρικές μέθοδοι και προστασία της ιδιωτικότητας: Σκέψεις με αφορμή την απόφαση ΔΕΕ Michael Schwarz κατά κρατιδίου Bochum(C-291/20120), ΔιΜΕΕ ,(2013).
- Η ίδια, Ο έλεγχος των εργαζομένων με τεχνικά μέσα: Η περίπτωση του παγκόσμιου συστήματος γεωγραφικού προσδιορισμού (GPS),(2012).
- Παπαδοπούλου, Το επιχειρηματικό απόρρητο, (2007).
- Παπαϊωάννου,ο έλεγχος από τον εργοδότη της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και της ενασχόλησης του μισθωτού με το διαδίκτυο (2006).
- Παπαστερίου, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2009).
- Σταθόπουλος, Η χρήση προσωπικών δεδομένων και η διαπάλη μεταξύ των ελευθεριών των κατόχων τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους, ΝοΒ 48,2000.
- Σταματούδη, Κοινοτικό Κανονιστικό Πλαίσιο για τα Δίκτυα και τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών με έμφαση στην Οδηγία Πλαίσιο 2002/21/ΕΚ, ΔιΜΕΕ 3/2004.
- Συλλογικό έργο:Θ.Κ. Παπαχρίστου/Χ. Βερναρδάκη/ Γ. Θεοδόση/ Ιφ. Καμτσιόου/ Κ. Μανωλάκου/ Λ.Μήτρου/ Β. Παπακωνσταντίνου/ Ε.Ρεθυμιωτάκη/ Κ. Στρατηλάτη/ Γ.Τασόπουλου, Αυτορρύθμιση, σειρά Δίκαιο και Κοινωνία στον 21^ο αιώνα, τ.9, Αθήνα-Θεσσαλονίκη , 2005.
- Σωτηρόπουλος , Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, (2017).
- Σωτηρόπουλος, Η συνταγματική προστασία των προσωπικών δεδομένων, (2006), σελ. 2.
- Τσάτσος, Συνταγματικό δίκαιο, Θεμελιώδη δικαιώματα, τ. γ´, (1988).
- Τσεβά, Η προστασία του ιδιωτικού των δημοσίων προσώπων έναντι των μέσων ενημέρωσης κατά την ΕΣΔΑ. Σχόλιο στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 24.6.2004 (von Hannover κατά Γερμανίας), ΔιΜΕΕ 2005.
- Τσόλια, Τα τηλεπικοινωνιακά δεδομένα υπό το πρίσμα του απορρήτου προβληματισμοί εν όψει της ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, ΔιΜΕΕ 3/2004
- Χαραλαμπάκης, Το αξιόποινο των υποκλοπών και η δικονομική μεταχείριση των προϊόντων τους,ΝοΒ 2002,σελ.1067.
- Χριστοδούλου, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, (2013).
- Χρυσόγονος, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, (2002).
- Από ομιλία Μήτρου, Λεβέντειος Πινακοθήκη,Κύπρος, 17/10/2017,

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Karakolidou/ L.Mitrou, Surveillance in the workplace: New technologies, new challenges, new solutions? Et al. (eds), Values and Freedoms in Modern Information Law and Ethics (Proceedings of 4th International Seminar on Information Law). E-book ISBN 978-960-272-979-3.

- Mitrou/Karyda, Employees' privacy vs. employers' security: can they be balanced?, Telematics and Informatics, Vol. 23 Issue (2006).
- Schwartz/ Reidenberg, Data Privacy Law, Charlottesville (1996).
- Simitis, Reviewing Privacy in an information Society, (1987).

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α

Αγορά εργασίας · 95
Άδειά · 107
Ανεξάρτητη αρχή · 27
ΑΠΔΠΧ · 107
Απόρρητο · 28
Αρχή Προστασίας Δεδομένων · 19, 21, 84, 90
Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων · 120
Αυτοματοποιημένη επεξεργασία · 119
Αυτονομία · 30

Γ

Γενικός · 20, 73, 83, 119, 120
Γνωστοποιήσεις · 113

Δ

Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα · 18, 19, 21, 57, 63, 64, 85, 90, 101, 107
Δημόσια πληροφορία · 117
Δημόσιος βίος · 28
Διαβιβάσεις · 113
Διαβίβαση στοιχείων · 117
Διαγραφή · 113
Διασυνδέσεις · 113
Δικαίωμα · 107
Διόρθωση · 106
Δραστηριότητες · 111
Δραστηριότητες ψηλού κινδύνου · 112

Ε

ΕΕ · 117
Εκτελών την επεξεργασία · 74, 89, 90, 95, 96, 98, 107, 109
Ενιαία θυρίδα · 112
Έννομο αγαθό · 28
Επαγγελματική κατοικία · 40

Επαγγελματική ζωή · 30
Επεξεργασία · 26, 32
Επικοινωνία · 31
Εποπτικές αρχές · 108
Εργαζόμενος · 31
Εργασία · 40
Εργασιακές σχέσεις · 30
Εργοδότες · 35, 98, 100, 101, 102, 103, 104
Εργοδότης · 42
Εργοδοτούμενους · 99, 100, 101, 102, 108
Ευρωπαϊκή Ένωση · 108, 116
Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) · 30
Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του ανθρώπου (ΕΔΔΑ) · 30
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ · 24
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ · 16

Ζ

Ζημία · 107

Η

Η αρχή της διαφάνειας · 8
Ηλεκτρονικά μέσα · 34

Θ

Θεμελιώδη δικαιώματα · 36

Ι

Ιδιωτική ζωή · 28, 30
Ιδιωτικής ζωής · 30

Κ

Κανονισμός · 2, 15, 16, 17, 19, 21,
22, 61, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82,
83, 84, 98, 111, 113, 115, 119, 120
Καταστατικός χάρτης · 29
Κατοικία · 40
Κεντρική μονάδα · 117
Κρατών μελών · 116
Κυρώσεις · 43, 110

Λ

Λήθη · 72

Μ

Μεγάλη κλίμακα · 113
Μηχανισμός Συνεκτικότητας · 112

Ν

Ν. 2472/1997 · 18
Νομικό πρόσωπο · 72
Νόμιμη επεξεργασία · 112
ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΔΕΥΤΕΡΗΣ
ΓΕΝΙΑΣ» · 11
ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΠΡΩΤΗΣ
ΓΕΝΙΑΣ» · 11
ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ «ΤΡΙΤΗΣ
ΓΕΝΙΑΣ» · 13
Νομοθετημάτων · 11, 12, 13, 22

Ο

Οδηγία · 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22,
24, 25, 26, 44, 46, 48, 59, 72, 81,
82, 83, 84, 86, 114, 115, 117, 118,
119, 120
Οδηγίες · 18
Οργανωμένο έγκλημα · 116

Π

Παρακολούθηση · 31
ΠΚ · 28
Πληροφόρηση · 38

Πληροφορίες · 107
Προθεσμίες · 95
Προστασία · 33
Προστασία του ιδιωτικού βίου · 31
Προσωπική ελευθερία · 28
Προσωπικότητα · 39
Προϋποθέσεις · 119
Προφίλ · 106

Σ

Συγκατάθεση · 47, 112
Συλλογή · 29, 33, 73
Σύνταγμα · 2, 3, 8, 9, 22, 23, 24, 28,
30, 36, 37, 119
Σύστημα · 31

Τ

Τεχνολογία · 106

Υ

ΥΠΔ · 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88,
89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 112
Υπεύθυνο επεξεργασίας · 43, 46, 49,
54, 55, 63, 64, 65, 69, 73, 74, 78,
79, 80, 81, 84, 86, 89, 90, 91, 95,
96, 97, 105, 106, 109
Υποκείμενο · 106
Υπόθεση
Μπαρμπουλέσκου(Barbulescu) 31,
Χάρλφορντ(Halford) 30.

Φ

Φορητότητα · 72
Φυσικό πρόσωπο · 72

Χ

Χάρτης · 14
Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ·
26
Χώρα · 108
Χώρος εργασίας · 34
